

રચનાર,

ઠયાસણ ત્રિકમલાલ ઇચ્છાશંકર.

અમરાગણીવી ભરપુર.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

મહાદેવ રામચંદ બાગુજી.

બાગુજીવાળા—અમદાવાદ.

સર્વે દેશોમાં જાણીતું છે. } પ્રથમ, ૨૦૦૦

મી રાજનગર ટાઇપિસ્ટ્રી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ—અમદાવાદ.

શંકર ૧૯૬૩.

સન ૧૯૦૭.

— ૭ —

કીમત રૂ. ૦/૪-૦.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાજિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૮૪૭ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ સુરેખાદાસ

વિષય ૪-૧૪

સુરેખા હરણ.

કડવું ૧ લું રાગ ધનાશરો દોહરો.

પ્રથમ પ્રણામ કર કરનેડી, ગવરી પુત્ર ગણેસ; વાણી આપો સરસ્વ-
તીમા, દોશ ના આવે લેશ. ૧ કરનેડી કહુ કવીજનોને, હોય દોશ જુજ
જેહ તે સરવે સુધારી લેશો, રાખશો નહી સદેહ. ૨ વ્યાસ થઇ વાણી
હુહુ, સુરેખા હણ મહીમાય; જેમાં ઝાઝી જુકતી કહીયે, તે માંડી કહુ
થાય. ૩ રાજ હારી ગયારે પાંડવ, દુત વિદ્યા રમી જ્યારે; કુંતાં કુંવર
સુભદ્રા તે, સોપ્યા વીદુરને ત્યારે. ૪ ભીસ્મપીતાને ચરણે લાગી, માગી
માગના ત્યાંહ; ફકર ચંતા કરશે નહી તમે, તમ સરણે મુજ માંહ. ૫
આંસુ આદ્યા સરવેને ત્યાં, પાંડવ થયા વીદાય; હસ્તીના પુરમાં શોક થયો,
તું સુણ જનમે જે રાય. ૬ પાંડવ વનમાં જત્રા કરતા, ધરતા હરીસુ ધાન;
કુડ કપટ કોઇયે ન જાણુ, કરતા શ્રી ભગવાન. ૭ ધર્મ રાયે રાજસોધ, યગ્ન
કયો તો જ્યારે; બલીભદ્રએ ખુશી થઇને, વીવા કયો તો ત્યારે. ૮ પોતાની
પાળેલી પુત્રી, સુરેખા જેનું નામ; અભેમન્યુ સાથે નીસ્યે કરીને. આપ્યુ
શ્રીકૃષ્ણ તે ઠામ. ૯ ત્યાર પછી પાંડવ ગયા વન, કયો વન નીવાસ; તે બલી-
ભદ્રને ખખર પડી છે, મન થયુ ઉદાસ. ૧૦ ગરીબ અવસ્થા જાણી પોતે
પાંડવની ત્યાં જ્યારે; પસ્તાવા મનમાં લાગ્યા, તે ઠેકાણે ત્યારે. ૧૧ લેવાશે
નહી લાવો લાખેણો, નીરધનીયાનો તન; માટે વીવા બદલી નાંખુ, એમ
વીચારે મન. ૧૨ દવારકામાં જન ન આવે, લાવે નહી મોઢ લોક; દીલગી-
રી મનમાં લાગ્યાને. વીવા કરવો ફેક. ૧૩ ભીમ ધ્રાણુ કપાચાર્યને, જેમ
તેમ તાણી લાવે; સુભદ્રાને કુંતા ડોશી તે તો મને નબ્બ ફાવે. ૧૪ ઉભડી
અપદ્ધીર્ઘ થાય મોરી, દવારકાની માંહ; વીદુર ભકતને જકત જાણો, નેડી
સારી સોભાય. ૧૫ દુરભેધન દલથી છે ડાહો, ભારે એ દળજીપાલ; ભામની
ભારે ભાવુમતી, વહી લેક્ષમણો છે ખાલ. ૧૬ તેની સાથે વીવા કરીને,
આપીશ મારી કન્યાય; છત્રપતી જન લેઇને આવે, નથી ચવાનો અન્યાય.

૧૭ એમ બાણી ઉલટ આણી, શેવક મોકલ્યો સાર; હાલ હરીને અહા લા
તેડાવ્યા જુગદાધાર. ૧૮ ભાઈએ ભુદરને તેડાવ્યા, વાત ધ્યાનમાં ધરી;
સુરેખાનો સંતાપ થયો છે; કસ્ને વાત કરી. ૧૯ બહુ બળીયા એણીપર
બોલ્યા, સાંભલો જુગદાધાર; હસ્તીનાપુરના છત્રપતીને, પત્ર જો નીરધાર.
૨૦ મેમ આણી પ્રભુરે બોલ્યા, શોક કરવો છે અનર્થ; રૂંધે બલીલાદ્ર
બોલ્યા. મેં સગાઈ કીધી વ્યર્થ. ૨૧ અભેમુન્યુ સાથેનો વીવા, મેં રાખ્યો છે
બંધ; નીરધનીયા પાંડવ થયા તે, સગાઈ કીધી બંધ. ૨૨ એકલો અભેમુ-
ન્યુ આવે, તે કારણ બતલાવો; સંસાર સુખનો સારી રીતે, નથી વીતવાનો
લાવો. ૨૩ માટે સગાઈ બંધ કરૂં હું, હોય તમારી મેહેર; છત્રપતીને છત્ર ધણી
થાશે લીલી લેહેર. ૨૪ દીકરી મારી તે ઠેકાણે, પામે સઘલુ સુખ; નીરધ-
નીયાને ઘેર રાખુ તો, પડે પુત્રીને દુખ. ૨૫ રાયના વંશનો એ,
સમજે સુદીર શામ; એ જનની જુકતી કરશે, શોભે દવારકા ગામ. ૨૬
એ ભામેણો લક્ષમણો છે, સાંભળો મારા વીર; માટે વીવા ત્યાં કરજી, ધાન્ય
એ છે ધીર. ૨૭ ત્યારે વીઠલ વાણી વદીયા, વાત કરો સી એજ; વીરોધ
ઝાઝો એમાં થાશે, એ તમારો ભાણેજ. ૨૮ બેન આપણી સુભદ્રાએ, તેને
લાગે ખોટું; એક કન્યાને બે વર કહેશો, માથે મેહેણું મોટું. ૨૯ ખેલ એ
ખોટા ધારોછો, લોક કહેશે કેહેતી; માટે મોટા ભાઈ એમાં, થાય આપણી
ફજેતી. ૩૦ એ આપણા સગા સાચા, નવ્ય કરવો વીરોધ; જકત બાણેરી
સઆણે, ચડે બેનને કોધ. ૩૧ ધરમાં એ લગાઈ ન થાલો, બોલ કહુ છું સાચો.
૩૨ એ દુરજોધન રાજ કાનનો છે કાચો. ૩૩ તેના કરતાં પાંડવ સારા,
રૂપાળો ભાણેજ; તે આપણે ઘેર આવશે, વધશે આપણું તેજ. ૩૪ રાજ
ગયું તેથી શું થયું, સત્ય ન મુકે સતવદી; ગમે એટલું દુખ પડશે પણ,
એ ભોગવશે એ ગાદી. ૩૫ દુરજોધનની સાચી બુધી અધુરો છલકાય; દ્રવ્ય
દેખીને હુપત આવી, પણ તે પલકમાં જાય. ૩૬ લક્ષ્મી કાઈની થઈ નથી,
એ, આવે ને વળી જાય; ગરીબ હોય તે રાજ થાયે, રાજ રંકજ થાય. ૩૭
એ વાતનો ખરખરો નથી. છે દુરજોધન ગરજ; મોહન કહે મારી નજર
નથી ત્યાં, પછી તમારી મરજ. ૩૮ સુભદ્રાને ખોટું લાગે, તેના કરા વી-
ચાર; દુનીયામાં ખોટું દેખાશે, એમ બોલા મોરાર. ૩૯ વલણ. માટે એવું કામ
ના કરજી, રોજ રાખસે રોશ; વ્યાસ ત્રીકમ વાણી વદે, દેશ નહીં મને દોશ.

કહવું ર રાગ અહો રાયજનો

વૈશંપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજયરાય; વીસ્તારી તુજને સંભ-
ળાવું, સુરેખા હણે ગાદીમાય અહો રાયજ સુણીયે. ૧ બલીભદ્ર મુઃખ
બોલી ઉઠ્યા, સાંભળો શ્રી ગોપાળ; વીર વાત તારી સમજી ગયોછું, તે
ધણા કર્યા વેવીશાલ. અહો. ૨ તેથી તારા મનમાં બોલુ લાગે, મને વીવા
કરવા કહો નાય; વીંકત વીસ્વમાં ઝાંખા પડોછો, શું દામોદર દુભાય.
અહો. ૩ તું જણે ભાઈને છત્રપતી મળે, આખી પૃથ્વીનો નાથ; મારા
સરખો એ થશે મોટા એમ દલ દાઝે મારા બ્રાત. અહો. ૪ એવું સાંભળી
હરી ત્યાં બોલ્યા, ભાઈ કરો એ સાર કામ; વીંકલ કહે કાંઈ વીધન
થાય તો, નષ લેશે મારું નામ. અહો. ૫ લક્ષ્મી પતી અતી ઉલટ
આણી, અંતામાં નવ્ય પેઠા; મોટા ભાઈનું વચન માની, કંકોતરી લખવા
બેઠા. અહો. ૬ ભુદર કહે ભાઈ હવે લખાવો, બલીભદ્ર બોલ્યા વચન;
પૃથ્વીપતીઓ છત્રપતી, રાજ દુરબોધન. અહો. ૭ ધણે રૂપારો પુત્ર તમારો,
લક્ષ્મણા જે તન; તેની સાથે અમે વીવા કર્યો, એમ લખો જુગલવન.
અહો. ૮ બહુ રૂપાળા પુત્ર તમારો, અંધારે થાય હીવા; તેની સાથે
સુરેખાનો, અમે કર્યો છે વાવા. અહો. ૯ પાચ પાડવ ગયા વનમાં, મનમાં
વીચાર લીધો; અમેમુન સાથે કર્યો હતો તે, વીવા ફેકજ કીધો. અહો. ૧૦
વૈશાખ શુદ્ધ બારસને દીન, સાંભલોને રાજન; જનની જુગતી ઝાઝી કરીને,
કરવા આવજો લગન. અહો. ૧૧ સુદ પુનમનું લગન લીધું છે, આવો વેહેલા
રાય; લગન વેહેલા બે દંત આવો તો, મારી વધે શોભાય. અહો. ૧૨ ચાર
દંત અહી વધારે રહેજો, તેથી શોભે મારું ધામ; એમ ભાઈના કહેવાથી
લખી પોને સુંદર શામ અહો. ૧૩ લાવો કંકુ છાંટા નાંખીયે, લેવા મોકલ્યો
ત્યાંહ; ક કાવટી લેવા ગયા મોટા ભાઈ, પછે પ્રભુ લખે પત્ર માંહ. અહો. ૧૪
અરે છત્રપતી તારી ગતી ગઈ છે, અહી આવે થાશે અન્યાય; શીયાળ
સીંહનું ભક્ષ ન પામે, નહી તારા કરમની એ કન્યાય. અહો. ૧૫ આખર
ઘંજત જશે તારી, તું નહી રહે કુશળ ખેમ; પાંડવ આ વાત જાણીને તને,
મારી નાખશે ભેમ. અહો. ૧૬ એમ હરીયે હેઠે લખ્યું છે, કંકુ કસન પારી
લાવ્યા; પાણી નાખી પુરશેતમે, છાંટા અખીલે નાંખાવ્યા. અહો. ૧૭ પ્રભુએ
પુત્રજ તરતજ ખીડા, આવો અનુચર લાય; હસ્તીનાપુરમાં લેઈ જાજો, એમ

બોલ્યા દીનોનાથ. અહો. ૧૮ શેવક કે બહુ સાર મહારાજ; તર્ત થયા વીદાય; ચાર શેવક કંકાતરી લેઈ, હસ્તીનાપુરમાં જાય. અહો. ૧૯ છત્ર પતીના હાથમાં આપો, આલ્યા શેવક ચાર; થોડે દહાડે આવી પહોંચ્યા, હસ્તીનાપુર મેઝાર. અહો. ૨૦ સભા ભરી દુરજેધન બેઠો, આબ્યા ત્યાં સાક્ષાત; જદવ જુહાર કરતા ઝાઝા, પત્ર આપ્યો દુરજેધન હાથ. અહો. ૨૧ હુશ ધરીને લીધો રાયે ઊભા જદવ સામા; છત્રપતીએ વંચાવાને, બોલાબ્યા સકુની મામા, અહો. ૨૨ સકુની મામા આવી પહોંચ્યા, જોઈ કંકાતરી; સભા સમલી દેખતાં વાંચે, હઈયામાં હેત ધરી. અહો. ૨૩ ભીસ્મ પ્રાણને વીદુર કાકા, સાંભલે સભા માંહ; તારા પુત્ર લક્ષ્મણનો, રૂડો થયો વીવાય. અહો. ૨૪ બલીભદ્રને શ્રીકસ્ત્રએ, વીવા કર્યો સુરેખા સાથે; વાત વીવાની સાંભલા છે, હસ્તીનાપુર નાથે. અહો. ૨૫ સકુની કહે સાખાસ ભાણેજ, તારા કર્મને દીવસ જાગ્યો; અમેમુન સાથે કરેલો તે, એમન વીવા ભાગ્યો. અહો. ૨૬ હવે ચડતી થઈ આપણી, પડતી પાંડવની થઈ; વાત વીદુરકાકા સાંભલી, લાબ્યા ઉદાસી મન મહી. અહો. ૨૭ છત્રપતી ત્યાં થયો રાજ, મામા જુવો પરતજ; હવે આપણે આખી દુનીયામાં થઈ પ્રભુની પક્ષ. અહો. ૨૮ સકુની સંપાટે બોલ્યા આ કારજ કરને કરીયું; હવે હુ જાણુ છુ તારા કર્મનું પાંદડું ફરીયું; અહો. ૨૯ પાંડવ પરથી હેત તુટયુ થશે જદવને ઝેર; કોઈથી હવે નથી ડરવાનો, કરવાનો સઉથા વેર. અહો. ૩૦ આકાશ અવની એક કરને, ઈંદ્રને જીતવા જાઉં; દેવને દારણુ દુખ દેધને હું મોટો કહેવાઉં. અહો. ૩૧ પ્રભુની પક્ષ આપણે થઈ છે, કહુ વાત સર્વથી; ગમે તેવો કોઈ રાજ આવે, પણ હુ ડરવાનો નથી. અહો. ૩૨ ત્યારે સકુની બોલી ઉઠ્યા, સાંભળને તું રાય; હવે રે હેઠે એમ લખુ છે, પોતે જદવ રાય. અહો. ૩૩ વીચારીને આવજો રાજ, વાત સમજવુ સારી; સીંહનુ ભક્ષ સીંહ લેશે, એ કન્યાય નોહ તારી. અહો. ૩૪ મામાએ વાંચી સંભલાબ્યું, સાંભલ્યું છે ભુપાલ; છત્રપતી કહે ન સમજ્યા, મસ્કરી કરી ગોપાલ. અહો. ૩૫ હરીને હસવાની ટેવ પડી છે, મોહન મસ્કરી કરે; વાણી એવી વીંઠલ કહાડે, લાવો લીધે મન ઠરે. અહો. ૩૬ એમ કહીને ઉઠ્યો રાજ, ગયો ભાનુમતી પાસ; તારા પુત્રનો વીવા કર્યો આજ, કાહાવે શ્રી અવીનાશ. અહો. ૩૭ વાત સાંભળી ભાનુમતીને, હરખ થયો અથોઠ; હવે મુજને ટાઢક થઈ છે, વીવા કર્યો છે ફાંક. અહો. ૩૮ લક્ષ્મણનું લગ્ન ઠરશે, આબ્યા જદવ ચાર; રાણીએ

સણુગાર સળેને, જમાડયો કંસાર. અહો. ૩૯ વસ શણુગાર ઝાઝા પહેરયા,
છત દેખાડી સારી; કુલીને કાળકો થઈ છત્રપતાની નારી અહો. ૪૦ ભોજ-
ન કીધા ભાત ભાતના, પીરસ્યા સૌ રશાળ; પોતાના પુત્રના વખાણ કરેછે,
ભણ્યો ગણ્યો મુજબાળ. અહો. ૪૧ ભણ્યા ગણ્યો ને રૂપાળો છે, ભાગ્ય
મારે ઉઘડીઉં; છત્રપતીનું એછે છોકરું, જલવને રતનજ જડીઉં. અહો. ૪૨
ધણા દેશથી માગા આવ્યાતાં, બોલ નથી ભાઈ ખોટા; મારો છોકરો રૂપાળો,
માગે છે રાજ મોટા. અહો. ૪૩ એમ કરી પુત્રને બોલાવ્યો, ભાનુમતીને
સુત; જલવે મનમાં જણી લીધું, એ વાત જણાય છે તુત. અહો. ૪૪ અનુચ
રને ત્યાં માહુરે લાગ્યું, હંસ જોડે બેસાડે કાગે; કન્યા છે ઘણી પુટડી ને પુટણું
એનું ભાગ્ય. અહો. ૪૫ બળીભદ્રને ખોટું કહેવાશે, આખી દુનિયામાં જણે;
હૈયામાં આવો અહંકાર કરેછે, વરની મા વર વખાણે. અહો. ૪૬ એણે
જણીને ઉડયા જલવ, તરત ત્યાં પરવરીયા; પુલી પુલીને થયા કાળકો ફારવ
હરખે ભરીયા. અહો. ૪૭ છત્રપતી ત્યાં બોલ્યા સભામાં રઝળ્યો અભેમન,
સાર થયું એ મામા મારા, પાંડવ કાઢયા વન. અહો. ૪૮ વાત સાંભળી
વિચાર કરીયા, વીદુર ઉદાસી થયા; હૈયામાં ઉદવેગ ધરીને, ધેર કુંતા પાસે
ગયા, અહો. ૪૯ વીદુરે વાત માંડીને કહીછે, કુંતાને સાક્ષાત; સુભદ્રાને
ખબર પડીછે, કરે ઘણો કલ્પાંત અહો. ૫૦ અભેમન્યુ ઘેર નથી તે, ગયો છે
નિશાળ; વાત એ ત્યાં નથી જાણતો, શું થાશે ભુપાળ. અહો. ૫૧ વીદુરને
પણ વસમુ લાગ્યું, ઉતરી ગયું છે નુર; સુભદ્રા કુંતા રૂવેને, ભરાયું એમનું
હિર. અહો. ૫૨ આખા ઘરમાં કલેશ થયો છે, દીવશ ક્યાંથી આવા; દેવે
તો દાટજ વાળ્યો છે, દુઃખ દરીએ કુખાવ્યા. અહો. ૫૩ વલણ દુઃખ
દરિયામાં કુળીયા, કુંતા કરે રૂદન; વ્યાસ ત્રીકમ વાણી વદે, શું થાશે
જુગજીવન.

કડવું ૩ રાગ વરાડી

સતી કુંતા રોતાં રેરેરે હો, દીવશ આવ્યા દોહલારે; બોલ્યા બોલ્યા વેશમ
પાયે વચન, સાંભળ સાંભળ જનમેજય રાજન; કુંતાએ તો કરવા માંડ્યું રે
રૂદન, સતી કુંતા રોતાં રેરેરે હો. ૧ હરે મારા કીયા જનમનાં પાપ, હારે કુંતા
સત્ય બોલું છું આપ. જનમ થતાં આડો ઉતરયો હશે સાપ. સતી. ૨ ફારવે
તો કપર જેવું રે કીધું, પુત્ર મારાનું રાજને પાટ લીધું; એમાં મારે એકે

કાચ નવ શીશ્યું. સતી. ૩ નયણે નીર ચાલેછે ચોધાર, નથી હવે મારે
ઢાંધલો આધાર; વીંડલ વેલા આવીને કરજે માગી વાર. સતી. ૪ જગતમાં
લો જવા બેઠીરે મારી લાજ, માટે મોહન સાંભળો શીરે મહારાજ; કષ્ટ હવે
કેમ થવાનું આ કાજ. સતી. ૫ છોકરાને નથી ઢાંધળા આધાર, કોણ આવી
કરશે કુંવરની વહાર; સામે શત્રુ થયો છે દેવ મોરાર. સતી ૬
માટે વારે આવોને ગીરીવરધારી, અરજ મારી સાંભળો દેવ મોરારી; સાંભ-
ળીઆ આ વાત નથી થતી સારી સતી. ૭ પ્રભુ અમે આમ ન થઈએ રાજી, ભકત
ગુણ ગાય તમારા ગાજી. ગાજી દામોદર મારી આંતરડી એમ દાઝી, સતી. ૮
હવે મને નથી જડતોરે ઉપાય, કોણ મારા કુંવરની કરશે સહાય; વીંડલ
વારે ચડે જલદ વાય. સતી. ૯ વલણ આંસુ લાવી રૂદન કરતાં કુંતા
સુભદ્રાસાર. એવામાં ઘેર આવીયો અરજીનનો કુમાર.

કડવા ૪ રાગ સાંખીનો

વૈશંપાયે અણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજયરાય; ત્યાર પછી શું
નીપજ્યુ, કહુ વીસ્તારી મહીમાય. ૧ નોશાળેથી ઘેર આવ્યો, સુભદ્રાનો
તન; ખારણેથી ઘાંટો કાઢાડ્યો, વીંદુર જે હરીજન. ૨ વીંદુરને તે ઘણોક
વાહાલા, દેખી હરખ લાવે; પ્રાણ કરતાં પુત્ર મારો, નીત્ય ખવરાવે મન
લાવે. ૩ કાઠા પીતા વન ગયા છે, આછું મનમાં ધારે; રૂઢીયા સાથે
વીંદુર હાથે, ખોળામાં બેસારે. ૪ નીત્ય હેલુ હેત દેખાડે, દાદા જે વીંદુર;
તે દંત દાઢએ દવ બોલાવ્યો, થયુ ઉદાસી ઉર. ૫ પોતાના પીતા સાંભર્યા,
આવ્યાં આંખમાં આંસુ; સંસાર સવળો સ્વારથી છે, ફોગટ ફુલાયે શંસુ. ૬
એમ જાણી આવ્યો ઘરમાં, કર્યા વીંદુરને પોકાર; પીતા વીના કોઈ પ્રેમ ન
લાવે, મુજ અવતારને ધાકાર. ૭ આંસુ આંખમાં આવ્યા અતીસે ચતુર
અંતામાં પેઠો; વીંદુર દાદાને વીલોકતો, ખોળામાં જઈ બેઠો. ૮ દાદા મારા
કેમ રૂવોછો, એમ બોલ્યો મુખથી; કાઠારના હું ઘાટા કાઢાડ્યું, તમે કેમ
બોલતા નથી. ૯ કંઠણ કાળજી કેમ કરીછે, ઉતરી ગયું છે મુખ; સાચુ બોલો
સમજો મારા, શુ લાગ્યું દલમાં દુખ. ૧૦ તોયે વીંદુરભક્ત ન બોલ્યા,
મન ઊભરાયું અપાર; પીતા મુજ પરદેશ ગયા છે કાણ દે આવકાર.
૧૧ રૂદન કરતા અંતા ધરતો, જળચોધારા જાય; કુંતા વડીયાઈ
પાસે આવ્યો, મા આતે શું કહેવાય. ૧૨ મુજ પીતા કાઠા રાયા.

વનમાં, શું દુભાવે અમને; મારા મનમાં હેવું આવે છે, સાંભરી
આવ્યા તમને. ૧૩ તોયે કુંતાજી નવ બોલ્યાં, ઓકરની વાત ઓછી; કોઈ
કાંતે નથીરે ધરતા, બુધી એની ઓછી. ૧૪ મન કરી માને મનાવે, હઠે
હુશ ધરી જોહ; શા માટે તે શું થયુમા, ઘણો પડ્યો સંદેહ. ૧૫ અતીસે
આકંઠ કરવા લાગ્યો માળ ઉપર જાય; સુભદ્રાનો સંતાપ જોઈને, મનમાં
બહુ અકલાય. ૧૬ અરેરે એ માતા માહારી આતે કારણ શું છે; મારા સમ
સાચુ બોલો, આડો રહીને પુછે. ૧૭ સુભદ્રાને ચરણે લાગ્યો, સાચુ કહો
મુજ માત; શુ મનમાં સાંભરી આવ્યા, આજ મારા તાત. ૧૮ સંતાપ જને
તા સાંતો કરાછો, એવી રીછે વાત; વાત માંડી કહો મુજને, શાને કરો
કદમાંત. ૧૯ વજલ તો વનમાં સંચર્યાછે, તનું સાંભરે દુખ; આજ ભારે દુખ-
માં દીશો ઉતરી ગયુછે મુખ. ૨૦ એ વાતે જો દુખ ધરોતો, કહોને પુરણ પેર,
બાર વરસ વીતી જવાના, આવે થોડે દહાડે ઘેર. ૨૧ એ વાત મનમાં નહોય
તો શું પડુછે કાજ, પૈસો પુજી ગઈછે માટે વલી ગયુછે રાજ. ૨૨ પણ માતા
મારી સાંભરો, સઘલી વાતો સોય; જનેતાને ઉદર અવતરી, નથી લાવતું
ઠાય. ૨૩ સાથે સંપત પણ ન આવે, જવાનું તે જાય; કુવા કેરી છાંયડી તે,
કુવામાંજ સમાય. ૨૪ મોટા થઈ મા સઉ જાણોછો, રડશો નહી મુજ માત;
કાંઈએ કાંઈ કઠણ કહુ હોય, તો સાચી કહોને વાત. ૨૫ કોઈ અજ્ઞાનીયે આ
મને કયો હોય તીરસ્કાર; તો તેની જીભ ખેંચી કહાડુ, મારૂં તમાચા ચાર. ૨૬
માટે માતા ન રોશો મારી, રોયે દુખ ન જાય; ઘેર કાલે મારા પીતા આવશે,
આજુંદ અદકો થાય. ૨૭ સુભદ્રા વચન સાંભળી, તર્ત ખરજી આધી; કર્મ
મારૂં પુટેલુછે તું નીકળ્યો નિરભાગી. ૨૮ દુખ મારી લગવેછે, સાચુ કહુંછું
વચન; તું પગલા મારા દીકરા, પીતા કાઢા ગયા વન. ૨૯ માતા પ્રત્યે વાણી
બોલ્યો, સાંભલ્ય સત્ય વચન; મુજ પગલે હોમાતા મારી ઘેર થયો જગન.
૩૦ વલી મછવેધન કરીને, કહુ વાત સરવથી; સતીને પાંચે વધામા, હું
અભાગીજો નથી; ૩૧ સુભદ્રા વાણી વહે, તું સાંભલ્ય મારા તન; સુરેખા
સાથે દીકરા તારૂં, થવાનું હતું લગન. ૩૨ તે વીવા તારો ફેક કીધો, જોઈ
ગરીબ અવસ્થા; હવે દીકરા કન્યા મલવાના, ઘણા પડશે સાંસા. ૩૩ બલી-
ભદ્રની બુધી બગડી, શું કરશે ગોપાળ; સતરૂને ઘેર કન્યા ગઈને, ભાગ્યુ
વેવીશાલ. ૩૪ અભેમુન્ય કહે સૌ સમજે, તે વાતે દુખ થાય; ફકર અંતા કરશે
નહી મા, લાગુ તમને પાય. ૩૫ કુંવર કહેછે માતા મારી, હું નથી થયો

મોઢો; પીતા કાઠા બીજા લાવશે, નથી પૃથ્વીમાં ટોટો. ૩૬ અભેમુન્ય કહે
 માતા મારી, એમાં શું પરતાવું; બાપ કાઠા જવતા હોય, એવી લખો લુડીયા
 લાવું. ૩૭ વાત સાંભલી આંધુ આવુ કહી સુભદ્રા માત; અભેમુન્યની છાતી-
 માં, માતાએ મારી લાત. ૩૮ અભેમુન રડી પડોને, કહુ આપોઆપ; જે
 સુરેખા નવ્ય પરણુ તો, જમહતાનું પાપ. ૩૯ પણુ લઇને નીચે આવ્યો,
 અંતામાં ન પેઠો; પેટી પોતાની ઉઘાડીને, શણગાર શજવા બેઠો. ૪૦ લીખ્મ-
 જીને ખખર પડીને, વિચાર મનમાં લાવ્યા; અભેમુન્યને રાતો જેઠ કુંવરની
 પાસે આવ્યા. ૪૦ લીખ્મ કહેછે દીકરા મારા, મારા સામા જુઓ; લાડક
 વાયા દીકરા, કેમ તમે અહીં રૂઓ. ૪૧ કુંવર કહેછે દાદા મારા, સાંભળો
 મારી વાત; માતા મારી સુભદ્રાએ, છાતીમાં મારી લાત. ૪૨ લિખ્મ પીતને
 બોલુ લાગ્યુ, તેડાવ્યા સુભદ્રાય; શા માટે કુંવરને માર્યો આતે શું કહેવાય.
 ૪૩ થરમાં લેડાઇ ઘાલી બેઠા, આવો ક્યો શો અન્યાય; ગોળી હશે તો ઢાંકણુ
 કેટલા, ઘેર આવશે કન્યાય. ૪૪ સુભદ્રાને કુન્તા આવ્યા લિખ્મની પાસે જ્યા
 રે; મંગાજના દીકરાયે, ઠપકા દીધો ત્યારે. ૪૫ કુંવરને ચઢાવી બેઠો, શીદ કરી
 એ વાત. શા માટે એને છાતીમાં તમે મારી લાત. ૪૬ સુભદ્રા કહે સાસુ મહારી,
 સેજ કરી મેં વાત; તેમાં એને સોગંદ ખાધા ઘણો થયો ઉત્પાત. ૪૭ કુન્તા
 કહેછે એ કુંવરને, રીસ ચઢાવી તમે; શીખામણુ દેઇ સમજવો, સાચુ કહીયે
 અમે. ૪૮ હઠાલો હઠ લેઇને બેઠો, મા વાણી સાચી કહીશ; હવે રોકયો નથી
 રહેવાનો. દવારકામાં જઇશ. ૪૯ એ કનાનો અન્યા યારો, જીવ મારો
 જાય; શ્રીકૃસ્નમાં સામો થાઉ, થનાર હોય તે થાય. ૫૦ કુન્તા કહેછે સુભદ્રાને;
 છોકરાને છકાવ્યો; તમારી બુધી બગડી તે છોકરાને બહેકાવ્યો. ૫૧ ભરા
 પીયરના આવ્યા હોતતો, ભાઇને કહેવા જાઓ, તમારું કહુ ભાઇ કરતો એ
 કન્યાને લાવો. ૫૨ એને એકલાને કેમ મોકલાશે, હું હઠયામાં અકલાઉ;
 સુભદ્રા કહે આજ્ઞા આપો, તો એની જેડે જઉ. ૫૩ વીંદુરજીએ શીખામણુ
 દીધી, કુન્તા બોલ્યાં બોલ; બે વાનાં તમે ભાઇને કહેજે, તો રહેશે તમારો
 તોલ. ૫૪ અભેમુન તઇયાર થયો છે, વીચારી દળ સાથે; કડા સાંકલાં વેડ
 વીંટીઓ, બાજુબંધ બાંધ્યા હાથે. ૫૫ જરીનો જમો જડયે પેહેરો કેડ
 કશીને બાંધે; ગુપતી ગેડી તરકશ તીરને, હથીઆર લીધાં બાંધે. ૫૬
 માથા ઉપર મુગટ લીધો, તર્ત થયો તઇયાર; સવલા સણુગાર સજી રહેને,
 હાથ લીધા હથીઆર ૫૭ કુન્તામાને પગેર લાગ્યો, આજ્ઞા મારી જાય

કુંતામાનો કબકો સાંભલ્યો, વારી રાખે સુભદ્રાય. પટ વલણ. કુંવરને વારવા
ગયા, સુભદ્રા જે ગાય, કાલાવાલો કરે કુંવરને, દીકરા નવ્ય જવાય.

કડવું ૫ મું રાગ પરજનો.

ડાહા દીકરાંરે, કલેશ કરાવેછે મુજને; કહયું માન્યનેરે, સાચુ કહુ સુત
તુજને. ૧ જીવ જયતોરે, વાણી સાચી કહુ સરવથી; ગાથે તાહરીરે, આવે
એવુ કોનથી. ૨ બાળહડીઆરે બુદ્ધિ બગડી નવ કરો; તુજ જતારે જકતમાં
મારોછે મરો. ૩ કૌરવ કપડીરે, પ્રાણ લેશે પાપી તાહરો; તોતો દીકરાંરે, જીવ
જરૂર જશે માહરો. ૪ તુજ પીતારે, વનમાંથી જ્યારે આવશે, ડાહા દીકરાંરે,
તુજ વિના કોને બોલાવશે. ૫ મારા દીકરાંરે, આંખાને એક આંખછે; તુજ
વીનારે, જીવુ સરવે રાખે. ૬ કાળરૂપીરે, કૌરવ સામા આવશે; તેના
સામારે, જીવે તને નહી કાવશે. ૭ મારા બાલુદારે બલીયાથી બાથ ન
દીજીએ, હોય પીતા તોરે, શતરૂના સામા રીજીએ. ૮ હોય રાજીતોરે, મામા
કોક કરે નહિ; કીધો વીવાહરે, શતરૂને ઘરે સહી. ૯ સગા થઇનેરે, શતરૂને
અરથ સારીયો; આશો જીલમરે, જાદવરાંયે ધારીયો. ૧૦ રસ્તો વીકટરે,
દુઃખ એ દારણુ દોહલુ; આમળિયાની સહાય હોયતો સોહલુ. ૧૧ બલીભ-
દ્રનીરે, બુદ્ધી બગડી તે આણું કયુંરે; વાંક વીધીનેરે, એકે કારજ નવ
સર્વુ ૧૨ મારા દીકરાંરે, પીતા કાકા જ્યારે આવશે; એવી કન્યાએરે, તુજ
માટે સારી લાવશે. ૧૩ માટે માન્યનેરે, શીટ કુટાવે કાળજી; તુજ લગન જે
હોય તે, શણગાર હું સજી. ૧૪ હુંશ માહરીરે, હતી તે મનમો રહી ગઈ;
સ્વામી સંચરારે, ઓશીઆળી હુતો થઈ. ૧૫ મારા દીકરાંરે, શતરૂની
સાથે નહી કાવશે; તારે પુઠે લડવાને, કોણજ આવશે. ૧૬ પક્ષ તાહરીરે,
કરનાર પાંડવ ઘેર નથી; માટે દીકરાંરે, સાચુ માનો સરવથી. ૧૭ વાત
માતનીરે, સાંભળીને સુત બોલીયો; ખરો ખરખરોરે, પેટનો પડદો બોલીયો.
૧૮ મારી માવડીરે, એરે કન્યાના સંતાપછે; સોગન બાધારે, બ્રહ્મ હત્યાનું
પાપછે. ૧૯ ક્ષત્રી થઇનેરે, પોતાનું વચન પાળશે; સામા શતરૂને, રણ
વિષે રખડાવશે. ૨૦ માતા માહરીરે, સવળી વાતનું સુખછે; ક્ષત્રી સુતનેરે,
કુખ લજવવાનું દુઃખ છે. ૨૧ માટે માહરૂંરે, વચન માનો માવડી; બેશી
રહોનેરે, હઠ ના ઝાલો આવડી. ૨૨ આપણુ અહીંઆરે રહ્યા, શતરૂની
સોડમાં; માટે એમનેરે, હાથ બાલ્યો સિંહની બોડમાં. ૨૩ સુતા શતરૂનેરે,

સા માટે એણે ઉઠાડીયા; જાણી જોઈનેરે, શીદને જગાડીયા. ૨૪ માટે મેલું નહીરે, માર્યા વીના કૌરવને; કન્યા લાવુરે, છતી જાદવ સર્વને. ૨૫ વલણ. નિસ્વય માતા મેં કર્યા, સમજે સવળો સાર; કન્યા કોડે લાવશુ, છતી જુગદાધાર.

કડવું ૬ ઠું રાગ સાખીનો.

વૈશમપાયે રૂપિ એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજયરાય; વિસ્તારી તુજને સાંભળાવું, કહુ સુરેખા હરણ મહિમાય, ૧ અભેમુન કહે માતા માહારી, નથી કરવાનો અન્યાય; કૌરવ પાપીને મારીને, લાવીશું એ કન્યાય. ૨ પગ વીનાનો ઘરમાં બેસે, ક્ષત્રી શું દુખ; પીતા મારો લાંછન પામે લજાય તારી કુખ. ૩ તે માટે રોક્યો નથી રહેવાનો, કામ કન્યાનું કરવું; વચન માંડી મીથ્યા જાયે, એ જીવ્યાથી ભલુ મરવું ૪ વીદુર કાકા વાણી બોલ્યા, નહીં દીકરા તુજ તોલે; મારા મનમાં નીસ્વે થયું, બાપનું નામ ન બોળે. ૫ પણ માંડ કહુ માનો તો, સાંભળો માચી વાત; જે સુખે કામ કરવું હોય તો, માતા લેઈ જાઓ સાથ. ૬ વલી વાણી બીજી કહું છું, સાંભળો મારા બાળ; અત્યારે નવ નીકળવું, સચરો સાચંકાળ. ૭ કૌરવ કપટી પાછળ આવે. વીચાર મનમાં ધારે; એમને જાગર પડે તમારી, પુઠે આવી મારે. ૮ માટે મેં બે વચન કહ્યાં છે, ધાન રૂઢમાં ધરજે; સાચી વાત સુતને કહું છું, સાચંકાલે નીસરજે ૯ અભેમુન કહે દાદા મારા, સત્ય કહુ આ કામ; માતા જોડે મોકલોઈ તેનું શું છે કામ. ૧૦ વીદુર કહેછે સાંભળજે સુત, સત્ય કહુ આદીશ. બલીભદ્રને કરગરીને, સમજાવશે જુગદીશ. ૧૧ બે ભાઈને સમજાવશે એ, શીદ કરોછો અન્યા; સગા સગામાં વેર વાળો, કેમ અપારો કન્યા ૧૨ એવી વાણી સાંભળીને, અભેમુન કહે સરવથી; કાલાવાલા શું કરવાના, કરગરે કન્યા નથી. ૧૩ વીદુર કહેછે સાચુ દીકરા, કાચુ નહીં લવવેશ. સુભદ્રા બે ભાઈને કહેશે, શીદ વધારો દવેશ. ૧૪ સમજીને અભેમુન્ય રહે, ચંતામાં નવ પેઠો; દીનમણી ત્યાં અસ્ત થયો. શણુગાર સજી બેઠો. ૧૫ અસ્વ ચાર રૂપાળા બોલ્યા, કણુ ન લાગી વાર; સુભદ્રા ગાંસડી બાંધીને, તર્ત નીક્યા બાહાર. ૧૬ રથમાં રાજી થઈને બેઠા, સુભદ્રા ત્યાં જ્યારે; હથીયાર સજીને સજ થયો, અભેમુન આગ્યો ત્યારે. ૧૭ ચાર અછોડા ઘોડાના લીધા, ધોતાના કરમાંય; રથ હાંકવા ગયો અભેમુન્ય, સામી આવી ગાય. ૧૮ વીદુર

૭ ત્યાં વચન બોલ્યા, દીકરા રાખજો હામ; સુકનમાં પેલી ગાય મળીછે,
થવાનું નીસ્યે કામ. ૧૯ નગર ખારણે ચાલી આવ્યા, કુંવરને વલી માત;
હેવામાં ત્યાં તે ઠેકાણે, તર્ત પડીછે રાત. ૨૦ શીયાલીયા શબ્દ થાય છે,
નથીરે ગણુનો આપ; રથ હાંકે સપાટે ત્યાં આડા ઉતરે સાપ. ૨૧ તોયે લેખા-
માં નથી ગણુનો, ઝપાટે હાંકે જાય. માતા રથમાં બેઠાછે ત્યાં, પછે થયાં
આડાય. ૨૨ દુર પંથે આગત ચાલ્યા, આવે ઘાડું વન; બે રસ્તા મોટા આ-
વ્યા, બોલ્યો અભિમુન્ય. ૨૩ અભિમુન્ય કહે માતા મારી, શો કરવો ઉપાય;
આ બેમાંથી કીયોરે રસ્તો દવારકામાં જાય. ૨૪ એ બંને વાત કરેછે, બેઠા
રથની માઢી. ચાલે લોકના નાથને, દવારકામાં ચાંતા થજ. ૨૫ બાણેજ મારો
આવે એકલો, એમ ધારે રણછોડ; એ જીતીને નથી જવાનો, બેઠાએ એની
જેડ. ૨૬ શ્રીકૃષ્ણને ગમતી વાત છે, વીચારે મરવથી; મોટા ભાઈને મે કહું
પાણુ કહુરે માન્યુ નથી. ૨૭ પ્રભુ કહે પાંડવ સુજ ભકતો, એને અપાવું
કન્યા; કૌરવ કપટી શું કરવાના, આવે કરવા અન્યા. ૨૮ માટે મારા ભક્તને
હું અપાવું કન્યા એહ, મારખાઈને કૌરવ જશે, તેમાં નહી સંદેહ. ૨૯ એમ
જાણી ઉલટ આણી, સમજ્યા જદવરાય; પોતાની બેન સુભદ્રાને, ભુલવણી
કરી ત્યાંહ. ૩૦ ડાભા હાથનો રસ્તો મુક્યો, ચડ્યારે જમણી વાટ; અભિમુન્ય
રથ હાંક્યો જાયછે, જ્યાં ઉંચા નીચા વાટ. ૩૧ પહાડી ઝાડી ઝાઝી
આવી, વલી અધારી રાત; ઘોડાઓને ચાલવાને નથી મુઝતી વાટ; કર
ઉદાસી થયો અભિમુન્ય, સાંભલો મારી માત; આ જાડી ઘણી
વસમીછે તે, રસ્તો તો ભુલાય. ૩૩ સુભદ્રા સોચના કરેછે, હવે શું
કરશું તન; દવારકાનો રસ્તો નોહો. આવ્યું ઘાડું વન. ૩૪ સુભદ્રા રથમાં
મુતાંછે, રથ હાંક્યો જાય; ઘોડા ખમચાઈ ઉભા રહે છે, અભિમુન્ય અકળા-
ય. ૩૫ ત્યારે પોતે તે ઠેકાણે મન કર્યો વીચાર; શા માટે હવે દુખ પામશું,
નથી વીદ્યાનો પાર. ૩૬ એમ જાણી વનુષ તાણી, લીધુ કરની માંહ; અગ-
નાસ્તરનો મંત્ર ભણીને, વનમાં મેલ્યું તાંહ. ૩૭ સુર સપાટે ચાલ્યુ ઝપાટે,
ખાણુ અગનીનું જોહ; ચારે પાસે અગની ઉઠ્યો તેમાં નહી સંદેહ. ૩૮ લીલા
સુકા વૃક્ષો બળેછે, ઘુમ્મ ગગને જાય; હેંડખાના વન વીશે, લગાડી એને લાય.
૪૦ માયાવીનું વન બાળે, અજવાળુ દેખાય; તે અજવાળે રથ ચાલે, જગ્યા
રાક્ષસ ત્યાંહ. ૪૦ ઝળકીને એ જગી ઉઠ્યા, રૂડ્યા રાક્ષસે જ્યારે; અરે દેવ
આ શું થયું છે વન બાળ્યુ અત્યારે. ૪૧ સાગ સ્ત્રીસમને સરગવોને કુસમ

વનના ભોથા; મોઝરો મરણ ગયોને, માંહી ભમરાંમારે ગોથા. ૪૨ નાલી
કલીને નારંગી, જેના નીચા નેત્ર; તે સઉ સંલગીને ઉઠ્યા ખબુર ખારેક
ખેત્ર. ૪૩ વાઘ વડેને શીયાળવા, ચીતરા દેછે ફાળ; રાફડામાં સાપ સુસવાંડે,
બાણુ નાગે આળ્યો કાળ. ૪૪ અગ હસ્તી ભુંડ ભડક્યાં, રીછડાં રોઝની
વસ્તી; સાહુડીને સસલા બોલ્યાં આવે ઉપર ધસ્તી. ૪૫ જનાવર ઝાઝા
બળવા લાગ્યા, જીવ સરવના બચ; આણું કત્ય કોણે કરેને, લગાડી બાગમાં
લાય. ૪૬ રાક્ષસે દીઠુ ઝખટી ઉઠ્યા, માયાવી બળવાન; ત્રણ તાડના ઊંચા
આળ્યા, ગધ શુધ્યને સાન. ૪૭ હેડંબા ત્યાં રાજ કરેછે, રહેછે ઉલટ આણી;
પાંડુ પુત્ર એને પરણેલો, લીમ તણી એ રાણી ૪૮ માયાવી પુત્ર ગટોરગછ,
બહાદુર છે બળવાન; અરબુન પુત્રે અગની મુકીછે સુભદ્રાનો સંતાન ૪૯
મોટા રાક્ષસ થયા ભેગા, સર્વ મળ્યાછે ટોળે; રીસ કરીને ચીસ પાડી, આવી
ઉભા ફાટે ટોળે. ૫૦ આપણી રાણી હેડંબાને. કરો જઘને બાળુ; હેલો અકર-
મી કોણ આળ્યો, કાડી નાંખો પ્રાણ. ૫૧ હથીયાર લીધાં હાથમાંને, ચાલ્યા
ચડી ચોટ; અભેમુનના સામા આળ્યા, કરીયો મોટા કોટ. ૫૨ દેવથી પણ
નવ જોવાયે, એવો કુંવર બલીયો; બાગ એનો બાલી નાંખ્યો, કાઠ નવ ભય ક-
ળીયો. ૫૩ માટે કેમ ઉભા રહાછો, શાને કરો શોર; પકડી બાંધી લેઇ ચાલો
આળ્યો હાથમાં ચોર. ૫૪ હથીયાર લીધા હાથમાંને, એક હાથ લાંબા દંત.
સુપંડા જેવડા કાન કહીયે, બાહાદુર છે બળવત. ૫૫ સામા નાહા આળ્યા
ચાલી, ઝાલીને હથીયાર; ઝાડ પહાડ લાવી નાંખે, કરે સુભદ્રા પોકાર. ૫૬
અરે દૈવ આ શું થયુને, કરેછે બુમરાણુ; આ ઠેકાણે પુત્ર મારાના, કાહાંડે
પલકમાં પ્રાણ ૫૭ હું નીરભાગીને આ શું થયુ, સાંભળો પુરૂષ પુરાણ;
જન અહીયા રહી ગઈને, આતો થવાની કાંણ. ૫૮ રાક્ષસ દેખી ત્રાસ
પામ્યા, ચીતમાં ચંતા ચડી; સુભદ્રાને મુરછા આવી, તરતે રથમાં પડી. ૫૯
પ્રાણ ઊંચો ચડી ગયો છે, બની ગઈ બેભાન; હવે ઉદાસી થઈ ગયોછે,
અભેમુન રાજન. ૬૦ વલણ ઉદાસી મનમાં થયો અભેમુન્ય જે રાય; માતા
માહારી પડી રથમાં, માંડ્યુ છે રોવાય.

કડવા ૭ રાગ છંદ લલીત.

શું કરું હવે, માતે માહરી; લગનના થયું, જાતે તાહરી. ૧ હુશ ગઈ હવે,
હુજ માવડી; સુખે સુતા, નીંદ્રા આવડી. ૨ રથ વીશે પડી, લગન

મુકીને; લાવ્યો હું અહી, ચતુર ચુકીને. ૩ શી વલે થશે, જીવતો જશે; આંસુ લાવીને, હાથ બે ઘસે. ૪ હુશ હતી તને, લેધ આવી મને, કષ્ટ કારમું; 'આવ્યું' આ વને. ૫ પીતા માહરો, વન વીશે ગયો; તુજ વીના હવે, એકલો રહ્યો. ૬ શુ કરે હવે, શી વલે થશે; હાથ આવેલી; કન્યા એ જશે. ૭ હુશ હતી વણી, પરણવા તણી, અરણ્ય તું પડી, વાત મેં સણી. ૮ શ્રીહરી હવે, સાહતા કરો; અરજ સાંભળી, ધ્યાનમાં ઘરો. ૯ તમ વીના મને, સુજ પડે નહી; શુ કરે હવે; એકલો અહી. ૧૦ દુખ દહીતતું, માર મારશે; તમ વીના અહી, કોણ ઉગારશે. ૧૧ સત્ય શ્રીહરી, પ્રભુ તમે જીવો; વન વીશે હવે, એકલો હવો. ૧૨ મરણ માહર, થાય તો ભણુ; દુખ દારણથી, હુ હવે ટણુ. ૧૩ વલણુ. રૂદ્ય એનું ભરાઈ ગયું, આંસુ નીકળ્યાં જાય; વ્યાસ ત્રીકમ વાણી વહે, ત્યાર પછે શું થાય.

કડવા ૮ મું રાગ ચોપાઈની સાખી.

પછે રૂપી વૈશંપા બોલ્યા, સાંભલ્યને તું રાય; ત્યાર પછે શું નીપજ્યું, કહુ વીસ્તારી મહીમાય. ૧ અભેમુન્યુએ વિચાર કર્યો, રહા રડવામાં ફાંસુ; હવે હમયામાં હીમત રાખુ, કાહાડી નાંખું આંસુ. ૨ દુષ્ટ પાપી દહીત નડશે, તતખર વેહેલો થાઉ; જીવ માનો ઊંચો છે તે, અહીથી લેધ જાઉ. ૩ પાછળથી એને શુદ્ધી આવે, નહી રાખુ રથમાય; રથ ઉપર પાહાડ જાડ નાંખે, તો માતાંતો જીવ જાય ૪ એવું જાણી ઉલટ આણી, ચતુર થઈ નવ ચુકી; કામને ખખર પડે નહી, તે જગાએ દેહ મુકી. ૫ ઝાઝી જાડની ગફામાં જઈ, કચરો નાંખ્યો કાહાડી; કોમથી દેખાયે નહી ત્યાં, સુવાડી સુભદ્રા માડી- ૬ પછેરે આવી રથમાં બેઠો, અરજીનનો કુમાર; ઘોડાના અઢાડા જાડ્યા, હાથ લીધા હથીયાર. ૭ માયાવી રાક્ષસ નાહા આવ્યા, દારણ મહી દોટ; અભેમુન્યુનો રથ ગેરી કર્યો કુંડાળે ડોટ. ૮ અલા અધરમી કયાંથી આવ્યો, બોલા મુખે વાણી; દહીત જતમાં મનુષ કયાંથી, તુજ અકલ વેચાણી. ૯ છું તું કેનો છોકરોને છાકે છકયુ કેમ બોલે. મા બાપ તારાં કોણ છે તે હીમત નહી તુજ તોલે. ૧૦ ઘેલા મનુષ ગામ તારું, હામ ઠેકાણું કયાંહ. સમજ્યા વીનાનું અકરમી તું, આવી પોચો આંહ. ૧૧ અભેમુન્ય કહે અધરમીછો, હું રાખુ હજી માઝા; શા માટે નથી ઓળખતો, સવળી પૃથ્વીનો રાજ. ૧૨

દહીતને મનુષ્યનો રાજ, બોલવે વીચારી; તમે અમારા ખંડણીયાછો, આ
 ભોમી સઉ મારી. ૧૩ વાંત સાંભલી અભેમુન્યની, સરવે મન વીચાર્યું; હવેરે
 તારે મરવાનું છે, તેં તારે હાથે ધાર્યું. ૧૪ ક્યારનો તું બકયા કરેછે, આયુષ
 દોરી ટુંકી; માથે મરણ આવી પહોંચ્યું, નથી જવાના ચુકી. ૧૫ લાંબું
 ટુંકું શું બોલેછે, બુધી લીણા બાળ; હમને પગે લાગ્ય નીકર, આવ્યો તારે
 કાળ. ૧૬ અહીથી જવતા જવું હોય તો, તતપર વેહેલા થાને; રાજ અમારા
 મારે તુજને, માટે નારી જને. ૧૭ એવું કહીને કાંઈ કીધો, બહુ કરી બુમ-
 રાણ; હથીય્કર લેઈને ઉછળ્યા, માંવા નીરવાણ. ૧૮ ઉછળીને બળીયા
 બાજે, કરતા ઝા ઝુ જોર; ઝાડ પાહાડને ઉખેડી નાંખે, કરે સપાટ શોર. ૧૯
 અભેમુન્યના સામા આવે જાળ કરીને બાજે; આડા અવલી લાતો મારે
 ઘણાક રણમાં ગાળે. ૨૦ હમણા એને મારી નાંખે, વાણી અવળી ભાજે;
 મોટા ઝાડને ઉખેડીને, એના સામે નાંખે. ૨૧ જંગલીયોનું જોર જોઈને,
 સુભદ્રા સંતાન; ધનુષ લીધું હાથમાં, ચુકતા સાંડ્યા બાણ. ૨૨ ચતુર જોતા
 ચારે પાસે, સમજે મનની માંડ; આડા અવલી દહીત થાય ચુકાવીદે
 ત્યાંહ. ૨૩ અભેમુન્ય તીર તાકી મારે, વાગે કોઈને અંગ; બાણ વાગે છા-
 તીમાં તો, પડેરે તેને સંગરજતાયે દુષ્ટ દહીત ન ડરતા; કરતા અપરીત બુધ;
 અભેમુન્ય કહે હજુ નથી ગરના, ગઈ સાનને શુધ. ૨૪ સંતાપ કરતો અંતા
 ધરતો, હજુરે નવ જતાય; હેવામાં એને સાંભરી આવ્યું, શો કરવો ઉપાય.
 ૨૬ મારી માના ઉદરમાં હું. રહેતો અઢાર માસ; માયાવીને મારવાનું,
 શીખવ્યું અવિર્ગાસ. ૨૭ મુજ મામાએ હેતુ કહુંતું, જે મરે નહી કશાથી;
 ગમે એટલા બાણ મારીયે ન મરે તરવાર વાથી. ૨૮ તે સામળીયાએ શીખવ્યું
 મુજને, સાંભર્યું નીરવાણ; હવે માર્યા વીના ન મુક હું, લેઈ શીવનું બાણ.
 ૨૯ એમ ધારી મન વીચારી, બાહાદુરે બાણ લીધું; શીવજનો મંત્ર ભણી-
 ને, તરત મુકી દીધું. ૩૦ ચકરી ફરતુ બાણ ચાલ્યું, શીર ચાલ્યાછે સીધા;
 દુષ્ટ દહીત જે આવ્યા સામા, અલોપ તેને કીધા. ૩૧ બે હજારને બહાદુરે
 માર્યા, વખત આવ્યો માઠો; એવામાં એક દહીત ઉગરો, રાજને કહેવા
 નાઠો. ૩૨ અભેમુન્ય દીઠો નાઠો, શેહેવાયો નહી માર; એ અકરમી છોડ ગયો,
 ત્યાં કેહેશે સમાચાર. ૩૩ રાણી પાસે આવ્યો ઉદાસે, ઘણાક કાહાડયો વાંટો;
 બાધ સાહેબ વેહેલા ઉઠો, થઈ આવ્યો હું રોટો. ૨૪ આપણા બાગમાં આગ
 લગાડી, હું સમાચાર લાવ્યો; કુંવર છે કાઈ રાજનો તે અહી અત્યારે આ-

બે. ૩૫ હુંગમાંથી રાણી ઉઠી, આને શું કહેવાય; એવો અધરમી કોણ છે તે, વનમાં લગાડી લાય. ૩૬ કળકળીને બળી હૈયામાં, આવી બારીયે રાણી; હવે તું મલરાઈશ નહીં, કહેને સાચી વાણી. ૩૭ બાંધ પુરૂષ કોઈ આવ્યો બાગમાં, જીવ સરવના જાય; આણુ વન આપણું બાણુ, લગાડી છે લાય. ૩૮ માટે ઉઠો વેહેલા ચાલો, સાંભલી હેવી પાત; કુંવર જ્યાં સુતો પોતાનો, તેને મારી લાત. ૩૯ વલણુ. કુંવરને લાત મારી, ઉઠ્યો ત્યાં નીરધાર; વ્યાશ ત્રીકમ વાણી વહે સાંભલ્ય મુજ કુમાર. ૪૦

કડવા ૯ મું રાગ અહો રાયજના.

વૈશંપાયે એણીપર બોલ્યા, સાંભલ્યેને તું રાય; ત્યાર પછી શું નીપ-જયું, કહું વીસ્તારી મહીમાય. અહો રાયજ. ૧ હેડબાયે વન સક્ષગતું, દાઢું બાવરીબની તે વાર; આણું કરમ કાણું કર્યું છે, પુછો સમાચાર. અહો રાય ૨ દહીત કહે એ માતા મારી, વાડી બાલો નાંખી; એવું કરમ કાંઈ મનુશે કર્યું છે, નવ્ય રહા એમો શાંખી. અહો. ૩ એક પુરૂષ છે કા એકલો, તેને લગાડી લાય; એમો સરવે ભેગા થઈને, ગયા ત્યાં મારવાય. અહો. ૪ તેને પણ ત્યાં જીલમ કરીયો વાળ્યો કચરવાણુ; હજાર દહીત એમો હતા તે કાહાડી નાંખ્યા પ્રાણુ. અહો. ૫ બાગક દેખાય મનુસ જતીનો, કોઈ નથી તેની સાથ; નીરભયથી એને હથીયાર લોધા, પોતા કરે હાય. અહો. ૬ એક બાણે સૌને માર્યા, નથી રહું કોઈ બાકી; એના ઉપર ઝાડ પાહાડ મારી, અમે ગયાતા થાકી. અહો. ૭ તેવામાં એણું બાણું માડ કર્યો કાશ્મો કોપ; જુધ કરતાં અમને દીઠા, સરવે કર્યા અલોપ. અહો. ૮ માડ જોર ત્યાં ચાલ્યુ નહી તે, વીચાર મનમાં લાગ્યો; દોટ મુકી દોડતો હું, અહીયા કેહેવા આવ્યો. અહો. ૯ રૂદય ફાટતે રાણી રૂવે છે, આવ્યા આંખ પાણી; એવો અધરમી કાણુ આવ્યો, કરી નાખ્યુ ધુળવાણી. અહો. ૧૦ રોતી રોતી આંસુ લોતી, ચડી સાતમે માળ; ગટારગચ્છ જર નીંદ્રામાં હતો, ઉઠાડ્યો પોતાનો બાળ. અહો. ૧૧ સંતાન મારા શું સુતો છું, કર્યો કાંઈએ કેર; આપણા વનમાં આજ આવી વાળ્યુ ઝાણુ જેર. અહો. ૧૨ કરી ગર્જના ગટારગચ્છ બોલ્યો, દીધો છે જવાપ; ઉઠો દીકરા જઈને જુઓ, કોક આવ્યો તારો બાપ. અહો. ૧૩ માટે ત્યાં જઈને જુવોને, લગાડ્યુ લાખેણું વન; હજુ દલદ્રી શું સુતો છું, ઓરે મારા તન. અહો. ૧૪ એક પલકમાં સૌને પોહારાડ્યા,

શું તું કરે મનસુખો, શીશ ચડાવી શીશ પછાડી, તર્ત થયો એ ઉભો. અહો.
 ૧૫ માતા માહારી ચતા ન કરશો, હુંતો તતખર થાઉં; જોવાદો એ ઢાણુએ,
 એને ઉભો ગળી જાઉં. અહો. ૧૬ એમ કહીને ચાલી આવ્યો, અગની દીઠે
 અપાર; ભડકા ભારે દેખાને એને, મન કર્યો વીચાર. અહો. ૧૭ પવન ચાલે
 શુર સપાટે, ઝપાટે સળગે જાઉં; ચારે પાસે વન બળેછે, સાગ શીશવને તાડ.
 અહો. ૧૮ ભારે આગના ભડકા દીઠે, હવે વલે શી થાય, હું પેહલો એ
 પાપીને માર, પછે જાઉં હોલવાય. અહો. ૧૯ બીજા રાક્ષસને જઘને પુછું
 કહોરે સમાચાર; બેશી રહામાં માત્ર નથી હવે, મારો એને માર. અહો. ૨૦
 હેંડખાનો શુત ત્યાં આવ્યો, વીચાર કરીયો મન; હવે જીવતો મુકું નહી
 ને, આજનો એને દાંન. અહો. ૨૧ એક કહીને નીકળી આવ્યો, તર્ત નીક-
 લ્યો બાહાર; શીશ શીશ પછાડ્યું, કર્યો તંતુ અપરંપાર. અહો. ૨૨ જીણ
 જીણ થયા જંતુ, સુતર સરખા દેખાય; પૃથ્વીનો જ્યાં પવન લાગ્યો, મોટા રાક્ષસ
 થાય અહો. ૨૩ તાડ સરખા ઉંચા બુચા, હાથ જેવડા દાંત. પોહોળા મુખે આવ્યા
 મુખે, દેખી ચતુરને થાય ચંત અહો. ૨૪ પરાક્રમે પુરા નહી અધુરા, સુગના
 સરદાર; ડોળા દેખાયે ગોળા જેવડા, કરતા મારો માર. અહો. ૨૫ ભારે સેન્ય
 સાથે લીધું, કરીયો કારમો ક્રોધ; હેંડખા દેખી આશુંદ પામી, ભારે જખરા
 બેધ. અહો. ૨૬ હશીને હેંડખા બોલી, તે સેન્ય લાહાવુ; તારી જોડે તુજ
 પક્ષ કરવા, દીકરા હુંતો આવુ. અહો. ૨૭ ગોટારગચ્છ મુખ વાણી બોલ્યો,
 સાંભળો મારા માત; તમે માતા રણમાં આવો તો, વજ્રો થાય ઉત્પાત. અહો.
 ૨૮ પુરૂષ સાર્યે પુરૂષને લડવું, નથી નારીનું કામ; ફકર ચંતા મારી ન
 કરશો, રાખજો હૈયે હામ. અહો. ૨૯ કદાપી હું હાર પામુ તો, આવજો વાહારે
 માડી; એ એકલાને મારવો તેમાં, તમે મેલો હઠ છાંડી અહો. ૩૦ એ
 અંધારી રાતે આવ્યો માટે લગાડી લાહ; તે માટે આ દીકરા મારા, કરીશ
 તારી સાહ. અહો. ૩૧ જુધ કરતાં તું હારે તો, હું જોઈશ આવેથી ચક્ષ;
 તાર જોર જો નહી ચાલે તો, હું કરીશ એને ભક્ષ. અહો. ૩૨ તે માટે હો
 દીકરા મારા, ક્યારે દેખીશ પ્રાતુસકાળ; હા કહે તો જોડે આવુ, મને પેટમાં
 ફાળ. અહો. ૩૩ તોયે એને માન્યુ નહીને, આગના આપી ત્યાંહ; પગે લાગી
 ચાલીયોછે, જુધ કરવાને જાય. અહો. ૩૪ દહીત ચાલો એને જાલો, મારો
 એને માર; છાકે છકેલુ છોકરૂં એ, બાહાદુર એ બાળનાર. અહો. ૩૫ જુલમ
 જાઓ રાખુ ન માઓ, એના તે શા ભાર; મારા બાગનું રક્ષણ કરતા, તેને

એ મારનાર. અહો. ૩૬ માટે સવળા ચાલી નીકળ્યા, થયારે સવળા સ્વચ્છ; કેડ કશીને બાંધી લીધી, ભલો લીડાવ્યો કચ્છ. અહો. ૩૭ મારો મારો મુખ પોકારે, ઉસડે ધુળ ઘણી; લાજ મારી લેવા આવ્યો, પેલો મારી ભ-
ણી. અહો. ૩૮ એવું જાણી ઉડ્યાં સરવે, કરેરે મારોમાર; મુખ પોહોળા બો-
હોળાં આવ્યા, ધાર અરજીન કુમાર અહો. ૩૯ ધરણુ ધુજે કાંઈ ન સુજે ચાલે
ઉછળતી ચાલ; અભેમુન કહે મારી નાખુ, શતરૂત કાડુ શાલ અહો. ૪૦
ચીસ પાડે શીશ પછાડે, મોટા કાંડે ડોળા; અભેમુન બહુ બાણ મુકે, ગોફણ
ને વલી ગોળા અહો. ૪૧ ચતુર થઈને ચેતી ગયો, હતો ઘણો હુશીયાર;
દોટ મુઠ્ઠી સામો આવ્યો, એમાં એક સરદાર અહો. ૪૨ સામા આવી સરવે
ઉભા, દેવા એને દુખ; અભેમુન કહે હવે હાર તો, લજવાય માની કુખ
અહો. ૪૩ વલણુ. દુખ દેવા ઉભા રહ્યા, જ્યાં અરજીન કુમાર; વ્યાસ વાણી
ઉચરે, સાંભળને નીરધાર.

કડવા ૧૦ મું રાગ હાહારેનો

ગટારગચ્છ મુખ વાણીરે બોલ્યો, સાંભલ્ય રથ બેસનારા; મારારે
સામો તું નહી ફરે, આવે તું મારખાનારા, હાંહારે અલ્યા શેશના આગળ,
અગસીયા જેમ કરે; હાંહારે અલ્યા સીંહની, આગળ સ્વાન સુનું; હાંહારે
અલ્યા કંચન કથીર કેળને તું કાંચકી, હાંહારે અલ્યા અમ્રીત આગળ વીખ
ભુંડું હાંહારે અલ્યા સાગર આગળ ખામડા જેવું, હાંહારે અલ્યા ગાયન
આગળ રાંડ રૂડ. ગટારગચ્છની વાણી સાંભળી, બોલ્યો બાહાદુર ભારે
ભુંડું. અભેમુન્ય કહેછે હાંહારે અલ્યા પથરની જાત તે રતનને શું આળખે,
હાંહારે અલ્યા હાડ શું જાણે અમ હાકરનો. હાંહારે અલ્યા મેહેલનો મહીમા તે
નવ્ય જાણો, હાંહારે અલ્યા વખાણ કરે નાના છાપરનો. હાંહારે અલ્યા
ખાખરની ખોશકાલી જેવો, હાંહારે અલ્યા સ્વાદ શું જાણે તું સાકરનો.
હાંહારે અલ્યા રાયનો મહીમા તું નવ્ય જાણે, હાંહારે અલ્યા આખર તું
જાત આકરનો. હાંહારે અલ્યા પર્વત મોટા પેખ્યા નહી તેતો, હાંહારે અલ્યા
વખાણ કરે નાના કાંકરનો. વલણુ એક એકને સામા સામી બોલી થઈ
અપાર, વ્યાસ ત્રીકમ વાણી વદે શું કરે ભીમ કુમાર.

કડવા ૧૧ રાગચોપાઈ.

બોલ્યા વૈશંપાયે વચન, સાંભલ્ય જનમેજેરાજનં; વાણી બોલ્યો

ગટારગચ્છ એમ, એમ ઉભા સવળા કેમ. ૧ એને મારી નાંખો ઠેર, મને
 આવેછે ઝાઝુ ઝેર; ખાધેલ પીધેલ છોકરો જાળે, માટે એના સામે ખાઓ. ૨
 મારા બાગમાં લગાડી લાય, હવે જીવતો તે કેમ જાય; મન મેલીને મારો
 માર, એકલાના શા ભાર. ૩ હવે થવાનો રણમાં રંગ, એના ગાત્ર કરોને
 ભંગ; આપી આજ્ઞા ગટારગચ્છ, સરવે લીડાવી લીધા કચ્છ. ૪ લીધા
 ઉઘાડા હથીયાર, પછે દેવા માંડ્યો માર; પાડે ચીસ મોટી સરવશી, પણ
 અભેમુન્ય ડરતો નથી. ૫ આળ્યા વાંસડાના ઝાડ કહાડી, ઉપર નાંખે ઝાઝી
 ઝાડી; આજ કાડો એનું મુળ, કંઈક ઉછાળે ઝાઝી ધુળ. ૬ રણ રાતા તાતા
 થાય, સાતા નથી મનની માંહ; કાહાડે હાથ હાથના દંત, દેખી ચતુરને
 થાય ચંત. ૭ એમ દહીતે દેવા માંડ્યું કષ્ટ, જીવે કુંવર એકે દ્રષ્ટ; જાણે
 કોકળ ગળવા આવે, કંઈક આંખોના ડાળા ચઢાવે ૮ ધારી ધારીને ઢખા-
 ણા મારે, દુષ્ટ દૈત પોક પોકારે; પછે હેંડખાનો કુમાર, માથુ મછાડ્યું પૃથ્વા
 મોઝાર. ૯ એછે માયાવી અવતાર, કર્યા રાક્ષસ વીસ હજાર; પછે ઉછાળે
 ગોફણ ગોળા, આવે ઉપરા ઉપરી ટોળાં. ૧૦ મારે માર ઘણેરો ત્યાંહ, નથી
 અકળાતો મનની માંહ; ગટારગચ્છ વીચાર મન, આપી આજ્ઞા દુષ્ટ તે દંન. ૧૧
 હવે કરજો એને વીધન, એવું કરીને ગયો ગગન; આજ જણાવો ઝાઝુ
 જોર, હવે હાથમાં આળ્યોછે ચાર. ૧૨ બહુ દહીત કરેછે બકોર, હવે કયાં
 જઈશ હરામખોર; મારે આગળ પાછળથી માર, અકળાળ્યો અરજીન
 કુમાર. ૧૩ આવે માર તે લેછે સંભાળી. ઝાડ પાહાડ જાય સૌ બાળી;
 તોય જીવ કરે તે સંગ, જાળવેછે ઝાઝુ અંગ. ૧૪ તોય ઘણી કરેછે
 વૃષ્ટી; કુંવરને દેછે બહુ કષ્ટી; પછે અકળાયો અભેમન, માફ મરણ થાશે
 આ દંન. ૧૫ કાયા થરથર એની કંપે, દહીત ઘડીવાર ના જંપે; આજ
 જીવડા મારો જાય, માફ ચામડુ અહીં ચુથાય. ૧૬ આળ્યા આંખમાં ઝાઝા
 આંસુ, હવે કલેશ કરવો ફાસુ, બહુ બાણ મારે ઝપાટે, શર છોડ્યા સર
 સપાટે. ૧૭ વજ્રબાણ મારેછે બહુ, નથી ગણતાં દહીત તે સહુ; પછે
 મેહેલુ મોહાસ્ત્ર બાણ, જાણે લેવા એના પ્રાણ. ૧૮ તે સર ત્યાં ઊંચો
 જાય, ગટારગચ્છને વાગ્યું ત્યાંહ; વાગ્યું છાતીમાં ઊંચો ચડીયો. ત્રણ જો-
 જન જઈ પડીયો. ૧૯ પડ્યો મુરછા થઈને બેભાન, એની ગદ્યે શુક્ય
 નેશાંન; જોયું બીજ દહીતે જ્યારે, થયા સઉ ઉદારી ત્યારે. ૨૦ અભે-
 મુન્યે વીચાર તે દંન; હવે માયા કરે છેદન, ભણો માના ઉદરમાં હુંય, તે

ભુલી ગયો હું શુભ. ૨૧ આતો માયાવી અવતાર, એને વાગે નહીં હથીયાર; મને મામાએ ભણાવ્યું જેહ, મારા મનમાં થયો સંદેહ. ૨૨ લેઉ શીવમંત્રનું બાણ, તેથી જશે દહીતના પ્રાણ; શીવ મંત્ર ભણ્યો સાક્ષાત, બહુ બળે લીધું હાથ. ૨૩ ધનુશ ઉપર ચઢાવ્યું જ્યારે, જોર કરીને મારૂં ત્યારે; એમ કર્યો કારમાં કોપ, દહીત માયા કરીછે અલોપ. ૨૪ હવે નવ્ય રહુ રણ માંહ, હવે કોણ આવેછે આંહ; વળી મુરછા ગટારગચ્છ, ઉડ્યો સાંભળીને થઈ સ્વચ્છ. ૨૫ નવ દીઠો દહીત ત્યાં એક, આ છોકરે વાળ્યો છેક; વીચાર્યું હેંડાનાં કુમાર, મારૂં માથું પૃથ્વી મોઝાર. ૨૬ એને લાગી નહીં ઘડીવાર, રાક્ષસ કરીયા એક હજાર; હવે મચાવો બહુ બુમરાણ, કાહાડો શત્રુનો તમે પ્રાણ. ૨૭ અભેમુન્યે હોંકારો સાંભળીયો, પાછો કોધે ત્યાં કળકળીયો; ગટારગચ્છે વાણી કહી, કાંઈ ઝાડ પાહાડ લેશો નહીં. ૨૮ કરો ગર્જના ગંભીર ઘોર, કયાં જશે આપણો ચોર. ઉછાળેછે ધુળ અપાર, કરી નાંખ્યો ત્યાં અધકાર. ૨૯ કર્યું અંધારૂં ત્યાં તો અતીસે, ગટારગચ્છ ભરાયો રીસે; હવે કાંડો એનું મુળ, ખોબે ખોબે ઉછાળો ધુળ. ૩૦ અભેમુન્ય ત્યાં રણું ભરાયો, મન પોતાને અકબાયો; વીચાર કરે સરવથી, એની આંખો ઉઘડતી નથી. ૩૧ વલણ આંખ ઉઘડે નહીં એની, અકળાવ્યો અથાગ; એટલે ગટારગચ્છને લાખેણો આવ્યો લાગ. ૩૨

કડવા. ૧૨ રાગ દોહરાનો.

વૈશંપાયે રૂપી એણીપેર બોલ્યા, સાંભલ્ય તું રાય; વીસ્તારી તુજને સાંભળાવું, સુરેખા હરણ મહીમાય. ૧ કુંવરને અકળાવી નાંખો, સાંખો નહીં એક બોલ; ધુળ ઇછાળી ઘણીક ત્યાં, કરો તરણાને તોલ. ૨ આંખો મીચી નીચી દ્રષ્ટી, કષ્ટી પામો અપાર; હવે મારૂં મરણ થાશે, પડે ઘણેરો માર. ૩ રણુ ઉડી ભારે ભુડી, ભરાઈ ઝાઝી વસ્ત્ર; હાથ માંહેથી હેડા પડીયા, તરત એના સહસ્ત્ર. ૪ ઊંચેથી ગટારગચ્છ આવ્યો, વીચાર મનમાં કીધો; રથમાં એ બેઠેલો હતો તે, તરત ફેંકી દીધો. ૫ ઘોડા એના મારી નાંખ્યા, કર્યો ઘણો અનરથ; ભાગીને ભુકા કરી દીધો, તાંતો એના રથ. ૬ પગપાળો ઉભો રહેછે, સુભદ્રાનો તન; ગટારગચ્છ ત્યાં આવી બાઝ્યો, વીચારીને મન ૭ પછે બને બળીયા બાથે પડીયા, કરવા માંડી કુસંતી; લાતો ગડદા પાટુ મારી, હરાડી દીધી સુસ્તી. ૮ કુણીયોના માર મારે, ગડદા પાટુ વાલે; એક

એકના ઉપર પડતા, માર વણેરો સાલે. ૯ નથી ડરતા કુસતી કરતાં, નવ રહે ધરણી ધણું; ચતુર ચોટમાં જે ચુકે તેનું. નિશ્ચે થાયે મરણ. ૧૦ એમ વીચારી મનમાં ધારી, ઉછળે અપાર; બંને બહાદુર બાઝયાછે તે, ઘણો કરે પોકાર. ૧૧ અરે દેવ આ શું થવાનું, નથીરે ધારણુ ધીર; અજણા બંને બાઝયાછે, કાહાવે બળીયા વીર. ૧૨ પાંસળામાં મુકી મારે તેની આવે હીક, એક એકના ઉપર કહીએ, માર પડેછે હીક. ૧૩ બેઉ બળીયા બાથે પડીયા, કેમે હાર્યા નવ જય; ચરણની આંટી ભરાવે ભોંય પડને બેઠા થાય. ૧૪ ગટારગચ્છનો ગડદો પડતો, ભ્રમાંડ ભાંગી જય; અભેમુન્યની મુકી પડે તો, પુલ બરોબર થાય. ૧૫ કડા કુડ કકળાટ કરતાં, માર વણેરો મારે; લપડાક લાપોટ પડે જોરથી, હેઠે પાડવા ધારે. ૧૬ બેમાંથી એક નથીરે હઠતા, રેણુ માં રોળાય; રાત અંધારી ભયાનક ભારી, ચામડા ચુંથાય. ૧૭ આગળ પાછળ દહીત સરવે, આડ ઉબેડી નાંખે મુળ; તેથી જો કાંઈ નબ્બ ફાવે તો, બહુ ઉછાળે ધુળ. ૧૮ ધુળે બહુ ગભરાવી નાંખ્યા, ધરીરે મનમાં દવેશ; ટાંટીયા ઝાલીને ઉછાળે, ઝીકે ઝાલી કેશ. ૧૯ કુણી ઘાયે મનમાં સોચે, માર અતિસ શાંખે, વારા ફરતી એક એકના, હાડ ભાંગી નાંખે. ૨૦ કાન ઝાલી ભાન ભુલાવી, મારે ચોટી લપડાક; નાસીકાપર મુકી મારે, ખાય ઘણી થપડાક. ૨૧ એમ ઘણીક વાર જુથ કરેછે, વીચારે સરવથી; શરીર સવળુ રોળાઇ જાયે, એકે હઠતા નથી. ૨૨ ઘણીવાર, ત્યાં થઈ ગઈ છે, માર બંને સહો; હેંડખાનો દીકરો સમજ, હેઠે બેસી ગયો. ૨૩ અંધારે હેઠો બેઠાને, વીચારી અતસકરણ; દાવ પેચમાં લાવીને, અભેમુન્યનો ઝાલો ચરણ. ૨૪ ખુબ દખાવી ઝાલી રાખો, ચડી ગઈછે રીસ; અભેમુન્યને હેઠો નાંખ્યો, પછાડી નાંખો શીશ. ૨૫ સુભદ્રા સુત પડી ગયોને, જીવ ચંતામાં પેઠો; માયાવીનો દીકરો તે, છાતી ઉપર બેઠો. ૨૬ એ અકરમી પાપી પુરા, મારી કડ ચક ચુર; હવે જીવતો મુકુ નહીને ઉતાડ તાડ નુર. ૨૭ ઉપર બેસી માર મારેછે, મુકીનો અપાર; પાંસળા ભાંગી જય છે, મુખ કરે પોકાર. ૨૮ ગટારગચ્છ કહે બાગ બાળયો, કાહાડુ તાડ મુળ; એમ કહીને અભેમુન્યના, ભરીરે મુખમાં ધુળ. ૨૯ બાહાદુરને ત્યાં બોલવાની, નથી રહી શુદ્ધ શાન; હેંડખા-સુત ગાજ્યો છે, ભીમ તણો સંતાન. ૩૦ અભેમુન્યથી નથી બોલાતું, ધુળ મુખમાં અપાર; આશા મેલી જીવવાની, અરજીનનો કુમાર. ૩૧ ઘટી બે ઘટીકાયે જીવ જશે, થાશે માહા ઉતપાત; દવારકામાં ચંતા ધરેછે, પોતે

દીના નાથ. ૩૨ માયાવીએ ઘણો ફાટયો, મારશે એને આજ; માટે હવે બેશી ન રહેતું, ૩૩ જઈને કાજ. ૩૩ એમ જાણી ઉલટ આણી, બોલ કસ્તએ કહા; ગટારગચ્છના રૂઢીયામાં, ઝાઝી મુકી દયા. ૩૪ દામોદરે દયાને દીનતા મુકી છે અપાર; છાતી ઉપર બેઠો છે તે, મન કર્યો વીચાર. ૩૫ કરન મનમાં વીચાર કરે છે, જીવ ભાણેજનો જશે; મારૂં કહું મારા મુખમાં રહેશે, બાંધવનું કહું થાશે. ૩૬ એમ જાણીને કામ કરે છે, પોતે દેવ મોરાર; ગટારગચ્છને દયા આવી, વીચારૂં તે ઠાર. ૩૭ હવે એ મરી ગયો છે, એમ જાણી ઉઠી જાય; રાક્ષસ સહુ ટોળે કર્યો છે, વીચારી મનમાંય. ૩૮ ચાલ્યો ભાઈ સઉ ભેગા થઈને, અહીંથી તતખર થઈયે; બાગ બધો બળી જાય છે, હોલવવાને જઈયે. ૩૯ ટોળુવળીને સવળાનાડા, બાગમાં બહાદુર જાય; એ કથા રહી એટલે તું સુણ જનમેજેરાય. ૪૦ હેડબા ઘેર વીચાર કરે છે, પોતે ત્યાં નીરધાર; હજુરે સુધી કેમ નવ આવ્યો, મારોરે કુમાર. ૪૧ તે માટે ઉઠી મનમાં રૂઠી. તતખર વેહેલી થાઉ; મારા પુત્રને માર પડશે, વાહારે એની જાઉ. ૪૨ સાત તાડવા ઊંચી થઈ છે, પાંચ તાડવા પાય; ચાર તાડવા હાથ કરીને, પક્ષ કરવા જાય. ૪૩ લોઢાના ચણા આવે છે, આવે છે રણમાંય; અંધારે નાહી આવે છે, કુંવર સામો મળો તાંય. ૪૪ માતા માહારી રીદ પધારો, મન ધરી ઉચાટ; દીકરાને દેખી થઈ રાજ, હું જેતીતી તુજ વાટ. ૪૫ બહુ સારૂ થયું આવો દીકરા, મન ઉદાસી થાઉ, તું જે પુરૂશને છતી આવ્યો, તેને જેવા જાઉ. ૪૬ એની સાથે બીજી કોણ હતું, તે તું કેહેને તંન, ગટારગચ્છ કહે માતા મારી, તે એકલો છે જન. ૪૭ નારી પુરૂશ નથી કોઈ ત્યાં, હતો કોઈનો બાળ, બહુ બાહાદુરને બળવાળો, મેં તેનો કરીયો કાળ. ૪૮ માટે માતા ઘેર પધારો, હું બાગ હોલવવા જાઉ, હેડબા કહે દીકરા મારા, હું જેઈને આવું. ૪૯ હેતુ કહીને હેડબા ચાલી, માહાલી મનની માંહ, ગડનાળા જેવડા નાકના મોટા કાંન ફફડાવ્યા તાંહ. ૫૦ રણ વગડામાં ચાલી આવે જેવા માટે જાય, એ કથા રહી એટલે તું શુણ જનમેજેરાય. ૫૧ શુભદ્રા મુરછાથી જગ્યા, કુંવર જીવે ત્યાંય, અંધારે ફાફાં મારે છે દીકરો નવ દેખાય. ૫૨ રથ ઘોડા ત્યાં નથી જણાતા, રહે છે અપાર, બુમો ધાંટા બહુ પાડે છે, કરે કુંવરને પોકાર. ૫૩ વળણ કુંવરને પોકાર કરતી, કરે ઘણું કલપાંત, વાશ ત્રીકમ વાણી વદે, થઈ ચીતમાં એને ચંત. ૫૪

કડવા ૧૩ મું રાગ ઓપાઇનો

ત્યારે વેસંપા રૂશી બોલ્યા, એમને મન પડદા બોલ્યા, સાંભળ પરીક્ષતના
તન, ત્યાર પછીનું કર્યું વરણન ૧ ડાહા દીકરાને પોકાર કરતી, ભારે
ભામની આંશુ ભરતી, કાંઈ ઉતર સામે ન આવે, તેમ તેમ તે આગળ
ચાલે. ૨ અરેરે ક્યાં ગયો મારા બાળ, દીશે વન ઝાઝુ વીકરાળ, એતો
કલપાંત ઝાઝુ કરતી, આખે આશુડાં ચતી ભરતી. ૩ હાય હાયરે મુખ
પોકારે, અહી કાણુ આવે મારી વાહારે, દીઠો રથ પોતાનો ભાગેલો, પુત્ર
પોતા તણો ત્યાં પડેલો. ૪ પુત્ર દીઠો પડેલો ત્યાંય, આંશુ ચાધાર ચાલ્યા
જાય, અરેરે શુ આ થયું વન માંહ, મારા પુત્રને મળીશ કાંય. ૫ એનો
જીવ ગયો છે ઊંડો, દૈવે દેખાડ્યો દહાડો ભુડો; હતી પરણવાની
હોંશ, પડુ છેટું ઝાઝા ઢાશ. ૬ હવે દૈવડા જાગી કંઠી, હુંતો વનમાં રઝળતી
થઈ, મારો એકે નથીરે ઉપાય, અહીઆ મારી વલે શી થાય. ૭ માહાર
કરમ કુટી ગયું, પુત્ર જાતાં કાંઈ નવ રહુ; માતા કર પકડીને હલાવે, લાડક-
વાયા કહીને બોલાવે. ૮ ડાહા દીકરા એકવાર બોલો, તારા મનના પડદા
બોલો; નીરવનીયાને જાય તન, મને રોતી મુકી વન. ૯ કરજુ ન ઘટે મારા
પુત્ર, મારૂ ભાગી ગયું ઘર સુત્ર; નારી નયને નીરના માય, એ મુખે કરે
ત્રાહ ત્રાહ. ૧૦ સી મતી આ મુજને સુજ, મારી જતી રહીછે પુજ; મેતો
ઘણી ખાધી ભુલ થાય, ઘેર દઈશ શો જવાપ. ૧૧ મારો ગ્રહ થયો છે વાંઢા,
નવ્ય દીકરા રહો આંડો; મને થાય મનમાં પસ્તાવો, ક્યાંથી દીવસ આવ્યો હા
વો. ૧૨ મને રાંકડીને રણમાં રોળી, રૂવે ભામની ભારે બોળી; તુજ જતા સરવે
ગયું, મારૂ બોલીયું અહીયા રહુ. ૧૩ મને દીધું દારણ દુખ, હવે શું દેખાડીશ
મુખ; એમ રૂવેછે વનમાં નાડી, મને લોકમા ભુટવા કાડી. ૧૪ કર કાણુ મારૂ
તે મુખ. લોક વગોવશે મારી કુખ; પીતા કાકા ગયા તુજ વન, ઘેર આવી
પુછશે તન, ૧૫ નથી જવાપ દેવાનો કામ, મારૂ ગયું ઘરને ગામ; મને લોક
કહેશે અભાગણી, હુંશે નવ્ય રહી વાઝણી. ૧૬ તને હતો વહાલો ટેક, છોક-
રા તે વાળો છેક; હવે ઘેર જઈશ કેમ હુંતો, શું શોડવાળીને સુતો. ૧૮ મને
કુવરે કહ્યું તે નોહ, આતો આશ્ચર્ય મોટું હોય; હેડંબાયે વાત વીચારી, કોઈ
રૂવેછે આતો નારી. ૧૯ એના પુત્રને કરી પોકાર, રૂવેછે અપરંમપાર; હેડં-
બાની બળેછે છાતી, નારી રૂવેછે તે દેખાતી. ૨૦ હવે મનડૂ મારૂ અકળાય,

આતો સ્ત્રી હશે કે સાય, જોવું જઈને એની પાસ, મન દેખીને થાશે નિરાશ.
૨૧ કંઈ દીકરાએ કામ કાંચું, એનું સગપણ શું છે સાચું; એમ દેહ કરી નાની,
બેઠી ગુફામાં તે છાની. ૨૨ આજ દેહ મારોરે પાડી, નાંખુ કયામાંથી કાડી;
હવે જીવીને શું કરવું, આ જીવ્યાથી ભલુ મરવું. ૨૩ વલણ આ જીવ્યાથી
મરવું ભલુ, નહીં પોચે મારો કોડ; વાશ ત્રીકમ વાણી વદે બોલો જે જે
શ્રી રણજોડ.

કડવા ૧૪ મું રાગ પરજ.

ઓ મારા જયારે, આવડો જીલમ નવ કીજયે; ઓ મારા જયારે, માને
દગો નવ દીજયે. ૧ ઓ મારા જયારે; રાંકડી રૂવે તુજ માવડી; ઓ મારા
જયારે, હું ઓશીઆળી આવડી. ૨ ઓ મારા જયારે, પીતારે વનથી આ-
વશે; ઓ મારા જયારે, બાપા કહી કાણ બોલાવશે. ૩ ઓ મારા જયારે,
રાંકડી રણમાં રહી; ઓ મારા જયારે, મારી વલે આ શી થઈ. ૪ ઓ મારા જયા
રે દાડણ દુઃખ દેખી બળુ; ઓ મારા જયારે, આથીરે મરવું મારું ભલુ ૫
ઓ મારા જયારે પરણવા હતો હાંશી; ઓ મારા જયારે નથી માતા કુન્તા
કોશી. ૬ ઓ મારા જયારે, વાણી બોલું હું સરવથી; ઓ મારા જયારે,
સતિઆ ધરમ કાકા નથી. ૭ બોલ સાંભળયારે, હેંડખાને આંસુ આવીઆ;
ઓ મારા જયારે; કુન્તા સાસુ તે બાલાવીયાં. ૮ રૂવે હેંડખારે, વાત આ સઘ-
ળી ઠેઠછે; ધર્મરાજારે, એ તો મારા જેઠ છે. ૯ બોલી સુભદ્રારે, સાંભળો
દીકરા સરવથી; લાડકવાયારે, ભીમ કાકા તારા ઘેર નથી. ૧૦ રૂવે હેંડખારે,
સાંભળી દુઃખ એ બહુ પામી; તર્ત જાણીયુરે, ભીમ જડો મારો સ્વામી.
૧૧ રૂવે સુભદ્રારે, સાંભળ દીકરા સરવથી; તાત તાહરોરે, અરજીન પીતા
ઘેર નથી. ૧૨ જાણ્યું હેંડખારે, રૂવે અરજીનની રાણી; સત્ય સગાઇ આરે,
જાણ્યું થઈ આ દેરાણી. ૧૩ ડાહ્યા દીકરાંરે, હથીઆર આંચો તું ખોશી;
નથી નીકુળરે; કાકા તારો સહેદેવ જોશી ૧૪ આવી હેંડખારે, જ્યારે બેઠાછે
દેરાણી; રોશો નહિ તમેરે, હું થાઉં તમારી જેઠાણી. ૧૫ વલણ સાચું
સગપણ જાણીને, લાંબા મનમાંહી શોક; વ્યાસ ત્રીકમ વાણી વદે,
મોટી મેલી પોક.

કડવું ૧૫ મુ રાગ સાખાનો ચોપાઈ.

વૈશંભાય રૂપી એણીપેર બોલ્યા, સાંભળને હું રાય; ત્યાર પછી શું ની-
 પજ્યું, કહું વીસ્તારી મહિમાય. ૧ ચીસ પાડી જો કારમી ને થઈ ગઈ
 ઉદાસ; સુભદ્રા હેડંબા દેખી, પામા છે ત્યાં ત્રાસ. ૨ હગોરવનમાં એકલી
 હું, આ નોહ નારી જેવી; ભુત પ્રેતને કહેવાયે, જાણે આવી ઝાંપડી દેવી. ૩
 સીંઘાતરી કે મેલડીછે, કરશે માફ ભણ; અકલાઈ સુભદ્રા ગયાને, ઉંચા
 ચડીયા ચક્ષ. ૪ હેડંબા મુખ બોલી ઉઠી, સાંભળો મારી સત્ય વાણી;
 ભારજી હું ભીમતણીછું, તમે દેરાણી હું જેઠાણી. ૫ માટે સાચુ નથી કાચુ,
 ડરશે નહિ લગાર; ગટોરગચ્છ મુજ દિકરાએ, મારો એને માર. ૬ આતો વર-
 માં લડી મુવા; નથી અજાણુ કોય; વાત વીવેકની સાંભળીને, ધારણા ન
 આવે તોય. ૭ હેડંબા નારી રૂપે ભરી, કુંવર લીધો બોળામાંહ; આ પુત્ર
 જો જીવે નહીં તો, પ્રાણ મારો જાય. ૮ દીયર મારા સાથી સારા, દુભારો
 પોતાને મન; દેરાણી જાણી નહીને, કરે ધણુ રૂદન. ૯ હું તો મારે ઘેર જઈ-
 ને, શું દેખાડીશ મુખ; શુ કરૂં આ દીકરા મારા, લજ્જા મારી કુખ. ૧૦
 મુખ માહારૂં થયુરે કાળુ, કાજા ટીલીનું લાંછન; તે માટે આ દીકરા બોલ્યો
 અભિમુન્ય. ૧૧ અતી ઉદાસી થઈ ગઈને, ભુલી ગઈછે ભાન; ચીસ પાડી
 રોવા બેઠી, કુંવરે સાંભળયું કાન. ૧૨ જાગ હોલવવો બાકી મુકો, મન કર્યો
 વીચાર; દૈત સઘળા સાંભળો આ, કોણ કરેછે પોકાર. ૧૩ વાત સાંભળી દૈત
 ઉઠ્યા, મેલી દારણુ દોટ; ઝપાટે સપાટે આઠ્યા, સઉ ઉભાવલી કોટ. ૧૪
 રાણીને રોતા સાંભળીને, ભારે હૈયુ ભરાયું; રાક્ષસ સઘળા તઈઆર થઈને,
 સેન્ય સઘળુ આવુ. ૧૫ ગટોરગચ્છ માતાને પુછે, તેં છોકરૂં કાનું જાલ્યું;
 હેડંબા કહે દીકરા પાહા, તેં મારૂં વર ઘાલ્યુ. ૧૬ બલી તમારી બાળ બુધી,
 ન પુછુ નામને ઠામ; ભેગા થયા ઉધપાત કરવા, સમજી કર્યો સંગ્રામ. ૧૭
 તારા બાપનું નામ બોળયું, કહે ગટોરગચ્છ એ શુંછે; વાત માતા કરે મુજ-
 ને, આ તે કારણુ શુંછે. ૧૮ પુત્રનું વચન સાંભળીને, બોલી હેડંબા વાણ;
 ઘરમાં દીકરા લડી મુવાને, થયો બે અજાણુ. ૧૯ તે માટે આ દીકરા મારા. હું
 કરૂં રૂદન; ગમે તેમ કરી આ જીવાડો મારો તન. ૨૦ ગટોરગચ્છે વાત
 સાંભળી, ગઈ બાંધવની જોડ; ઉપાય હવે શું કરું હું, ઓરે શ્રી રણછોડ.
 ૨૧ બાંધવ બાહાદુર ભુલ કરીમેં, નવ રાખી ધારણુ ધણુ; હવે મારે જીવી શું

કરુ, આ દર પોતાનું મહી, ૨૨ વલણ મહી આદરી સેવાં આંડ્યું હેડખાનો
તન; ચોધારે આંધુ બચશે, ઘણુ કરે રૂઢન.

કડવા ૧૬ રાગ લલાતનો.

શું કરે હવે, મુજ બાંધવા; યોગ સાંધવા, મુઝી બાંધવા. ૧ વીર માહરા
વાત ન કરી; જાડે હવે મરી, ધાન તુંજ ધરી. ૨ સ્વભાવ તાહ-
રો, હતો ચીડનો; લપાઇતા સમે, ભાઇ લીડનો. ૩ મરણ સાંભળી, બળી
જાડિયું; ઉપાય હોય તો, રાજ થાડિયું. ૪ રઝગતો કરી, મુજને ધરી;
એકલો ગયો, લાજ નહી જરી. ૫ ઓય માહરી, હારી હું ગયો; જકતમાં
હવે, એકલો રહો. ૬ શું હવે કરે, ધાન તો ધરે; વગર મોતથી, હું હવે મરે.
૭ દગમાંડરે, દુઃખ થાયરે; જીવ જાયરે, હાયકાયરે. ૮ હે પ્રભુ હવે, તેડી લે
મને; વીર બાંધવા, તેડ તુજ કને. ૯ પીત માહરા, કાકા તાહરા; આવી
પુછશે, વાત આ ધતા. ૧૦ ખમર પુછશે, તુજ તે તણી; ઉત્તર ના જડે,
ભાઇ શું બણી. ૧૧ બાળ માહરે, સંગ કાઢને; લડીને શુ કરે, રાત રોઢને.
૧૨ મુખ કયાંથીરે, દેખુ તુજ તણું; દુઃખ હાવુરે, આવે નહી કણું. ૧૩
એમ રહે અતી, જીવે સરવતી; બાલે મુખથી, ગતિ તો નથી. ૧૪ વલણ
ઘણું ગટારગચ્છ વલણે, વાંચારી નીરવાર; બાંધવ વીના નગ્ય રહુ,
મરવા થયો તઇઆર.

કડવા ૧૭ રાગ સાખાનો.

વેસાંપાયે રૂપી એ જીવેર બોલતા, કાંબડ્યને તું રાય; ત્યાર પછી શું
નીપ ન્યું, કરે વિસ્તારી મહીનાય. ૧ મરવાને તઇઆર થયો કે, ગટારગચ્છ
રાજા; હેડખાંકહે હેતુ ન કરશે, સાહસ કર્મ આ દન. ૨ તુજ બાંધવ
નથી મરણ પામે, કરવો કાંઈક ઉપાય; વરણનું પુત મેલીશું, થશે જીવતો
આંહ. ૩ કુંવર મારા કલેશ ન કરવો, ધરશે નહી અંતાય; ઘેર આપણે પરવ-
રો તો, બતાવુ ઉપાય. ૪ માટે માગ કુંવર કહ્યું, સાંભળોને બાળ; અમીત
નો કુપો મુકા છે, આપણે ત્યાંતમે માળ. ૫ તે જઈને તમે અહીંઆ લાવો,
તો તો બચે દુખ; મુખ એનામાં મુકીશું તો, થાશે સવળુ સુખ. ૬ વાત
સાંભળી ઉડી ચાલ્યો, ગટારગચ્છ જ્યારે; પત્રક વારમાં લાવી મુક્યો, માની
પાસે ત્યારે. ૭ દેરાણીના હાથમાં આપ્યું, નહીરે ભાગની તુન્ય; સતી કુંતા

સામુદ્રતુને, મેલ્યું ધરમનું પુન્ય. ૮ એ બેનું પુન્ય આડે આવજો, ઉભો
 થજો કુમાર; હેડંબાએ હાથમાં લીધું, મુખે બોલી ઉચાર. ૯ હું સત્યે ચાલી
 હોઉં તો, નથી લાગ્યની તુન્ય; તે સત્ય આડે આવજો મેલું હેડંબાએ
 પુન્ય. ૧૦ ગટોરગચ્છ મુખ વાણી બોલ્યો, દુખડા દુર મળાજો. પ્રભુ તમે
 સત્ય રાખજો, મારો બાધ ઉભો થાજો. ૧૧ હેડંબા કહે પ્રતીવૃત્ત, મેં
 પાળું જે આજ; તે સત્ય આડે આવજો ને, રાખજા માહારી લાજ. ૧૨
 તણુ જણાયે પુન્યજ મેલ્યું, ક્ષણુ ન લાગી વાર; નશે નસોમાં અગ્રીત ઉ-
 તર, રૂંધો અરજુનનો કુમાર. ૧૩ આગમ મરડી દાંતજ કરડી, બોલ રૂંદે
 ન સાંખે; મારો મારો શું મનમાં ધારો, વાણી એવી ભાંખે. ૧૪ અભેમુન્ય
 ઉઠ્યો તે ઠેકાણે, સાંભારી જુગદીશ; ગટોરગચ્છ સામા આવી, મુકયું ચરણ
 શીશ. ૧૫ સુભદ્રા ત્યાં બોલી ઉઠ્યા, જુગોને મનની માંહ; તારા ચર્ણમાં
 શીશ મુકી, માગે છે તારી સહાય. ૧૬ દુશમન કોને તમે દેખો છો, દીકરા
 ન કરશે લડાઈ; લીમ કાકાના દીકરા એ, તમારા મોટા ભાઈ. ૧૭ અભે-
 મુને વાત સાંભળી, તરત પાછા વળીયા; એક એકને હેત દેખાડી, સામા
 સામી મલીયા. ૧૮ દુશીલા બન્યે ભાઈઓ, આંગળી ઝાલી જાય; જેઠાણી
 દેરાણી ચાલ્યા, ચાવ્યા મેહેલની માંહ. ૧૯ ઝિના પાણી મુક્યાવ્યા છે,
 ક્ષણુ ન લાગી વાર; શરીર આળી બહુ રમદોળી, નાહાછે નીરધાર. ૨૦ દેરા-
 ણી જેઠાણી નાહા, અંતામાં નવ પેઠા; એક એકના દીકરાને લઈ હીચકા
 ઉપર બેઠા. ૨૧ પાન સોપારી ખાઈને બેઠા, પુછે સવળી વાત; સગા સખધિ-
 ની વાતો કહેવામાંડી વીજ્યાત. ૨૨ અહીંથી પાંડવ ગયા પછીથી ગયા ચક્રવર્તી
 માંહ; બકરાક્ષસને મારીને ગયા ધ્રોમ આશ્રમ જાંહ. ૨૩ ત્યાર પછી પચાળ
 દેશમાં, ધ્રુપતરાયને ઘેર; મછવેધન દીયરે કરીને, ત્યાં પરણા પુરણ પેર. ૨૪
 ધ્રુપતીને પાંચ વરીયા, ગયા ઇંદ્રમશન માંહ; રાજ રૂઢુ કરી કારવી, યગ્ન આ-
 રંભો ત્યાંહ. ૨૫ પાંડુ રાજ સસરા આપણા, તે ગયા સ્વર્ગની માંહ; અઠાસી
 હજાર રૂપીએ આવી જગ્ન કરાવો ત્યાંય. ૨૬ રૂડી રીતે રાજ કરતા હતા,
 રહી શામળીયાને સર્ણ; પછે દ્વારકામાં દીયરે આવી, કરયુરે મારૂ હર્ણ; ૨૭ પછે
 હસ્તીનાપુરમાં તેડ્યા, રાજ દુરજોધન; દુત સ્માડી જીતી લીધું દ્રૌપતા
 રાજ્યાસન. ૨૮ તે સવળુ લઈને કાડ્યા, બાર વરસ વન; જગતમાં વીવા ક-
 યોને, બલીભદ્ર ને જુગજીવન. ૨૯ હવે તે પાંડવ દુખીયા થયા, રૂંદે નગરના
 લોક; અભેમુન્યનો વીવા કરેલો, તે તરત કરીયો ફેક. ૩૦ અમે વીદુરને ઘેર

રહીએ, કુંતા આપણી સાસુ; વીવા ફેક લોકે જાણે. હવે અમો જઈએ
 કાસુ. ૩૧ તે અમો જતાં ભુલાપડ્યા, આવ્યા તમારે વન; તેમાં અહીં
 આંસત પડીને, ઘણું થયું વીરન. ૩૨ કંકોતરી, દુરજોધનને ઘેર, કન્યા
 શતરૂં ઘેર જાય; હું મારા ભાઈને કહેવાને, તેડી જતીતી ત્યાંય. ૩૩ ત્યારે
 ગટારગચ્છ વાણી બોલ્યો કર્યો કરનએ અન્યા; તમારા ભાઈ શતરૂંને ઘેર
 કમ આપે એ કન્યા. ૩૪ માટે મારી કાકી કહું છું, થનાર હોય તે થાય;
 ક્રીએ મારા સામો આવે, એ કન્યા લેઈ જાય ૩૫. સગપણની શી શરમ
 મારે, સત્ય કહું છું આપ, એ કન્યા ભાઈને નવ પરણાવું તો, જામહતા-
 નું પાપ. ૩૬ સુભદ્રા કાકી સાચુ સાંભળો, કહું વાત સરવથી; તમારા ભાઈ-
 ની મારે તો, કાંઈ પગસી કરવી નથી. ૩૭ સુખે તમે અહીંઆ રહેજો, હવે
 મનમાં લાવું; વીવા કરેલી કન્યા પરણાવી, વેલો; અહીંઆ આવું. ૩૮ વલી
 જનના જે પકવાન કરેલા, તે અહીં તમને ખવરાવું; ફકર ચંતા નવ કરશો
 હું, થોડા દંતમાં આવું. ૩૯ વાત સાંભળી હસવું આવું, સુભદ્રાને તે કામ;
 દીકરા મારા સાચુ કોહોછો, કરશો તમે કામ. ૪૦ પણ પેલા શત્રુ કૌરવ
 આવેછે તે મારશે તમને માર; એ વાતની ફીકર મુજને તેનો કર્યો વીચાર.
 ૪૦ ગટારગચ્છ કહે કાકીને, સાંભળો અંતકરણ; પેહેલ વેહેલો કન્યા પર-
 ણાવી, કરે કન્યાનું હર્ષ. ૪૨ દવારકાના લોક જાણશે, જાણેછે જુગદીશ;
 મારા સામા કૌરવ આવે, કાપુ એમના શીશ. ૪૩ વળી એની જનની કાણુ
 ફરીશ. તતપર વેહેલો થાઉ; દવારકાં આખી લુટીને, પેહેરામણી ખહુ લાવું.
 ૪૪ સુભદ્રા તો કહે જેઠાણી, સાચી કોહોછો વાત; કુંવર તમારા ત્યાં જશે
 તો, થશે ઘણો ઉત્પાત. ૪૫ હેડંબા હરખીને બોલી, હું પછે તતપર થઈશ;
 મારા કુંવરને મારશે, તો દવારકાં ગલી જઈશ. ૪૬ સુભદ્રા કહે કોહોછો સાચુ
 કાચુ નહીં લવલેશ; બલીમદ્રને કરન સામો ઉભો થયો કલેશ. ૪૭ ગટાર-
 ગચ્છ મુખ વાણી બોલ્યો, સાંભળો થઈ સાવધાન; હસ્તીનાપુરમાંથી ક્યારે
 નીકળવાની જન. ૪૮ સુભદ્રા કહે કાલે નીકળે, જન થશે વીઢાય; માટે
 કાલે એ પોચવાના, જશે દવારકાં માંહ. ૪૯ ત્યારે ગટારગચ્છ મુખથી બો-
 લ્યો, હું પણ તતપર થઈશ; કાલ સવારે અહીંથી નીકળી દવારકામાં જઈશ.
 ૫૦ વલણ એવું કહીને ત્યાં રહા. પોચ્યા સુભદ્રાના કોડ; જન જુકતી કરે
 દુરજોધન, બોલો જો શ્રી રણછોડ.

કડવા ૧૮ મું રાગ અહો રાયજનો.

વૈશંપાયે રૂપી એણીપેર બોલ્યા, સાંભળ્યને તું રાય; દુરજોધન જન
 ગોઠવી, પુત્ર પણાવવા જય અહોરાયજ. ૧ પોતાની સઘળી સેન્યાને, તર્ત
 કરી તઈયાર; સહાદર કુટુંબી સાથે, સરવે નીકળ્યા બહાર અહો. ૨ ગંગા-
 ના દીકરા ધ્રાણુગુરુ, કૃપાઆર્ય જે ગાર; સઘળા સાથે લેધ નીકળે, કરેછે શોર
 બકોર અહો. ૩ સામેલા સારા શણુગારા, શોભાનો નહી પાર; લક્ષમણને
 સણુગાર્યો તે, તઈયાર થયો તે વાર અહો. ૪ ઘોડા ઉપર બેસારીને, વચન
 થીર કરી થાપ્યુ; પાન સોપારીને રૂપીયા, શ્રીફળ હાથમાં અપુ અહો. ૫
 ગોરી પાછળ ગીત ગાય છે, ગાતી ગાતી જય; જાનુમતીને ભારે હરખે,
 રામણ દીવો કરમાંય અહો. ૬ દુંદભીના ડકા થાયે, વાજ છત્રેશ વાગે;
 જણે ઇદ્રરાજ ચડીયો, હેવી શોભા લાગે. અહો. જનની જુકતી ઘણી
 ગોઠવી, રાજ દુરજોધન; શામેલા સારા ગોઠવ્યાછે. કહીયે તેણે દન અહો. ૮
 વર રાજને શણુગારો ભારે, વીચારી નીરંયાર; હીરાના હાર કોટમાં ધાલ્યા,
 શોભાનો નહી પાર અહો. ૯ કાનમાં કુંડળ લળકી રહ્યા, જેનુ આગુ તેજ;
 જમો ચીરો પટકો ખાંધો, શોભેછે બહુ એજ અહો. ૧૦ વરઘોડાની શોભા
 ભારે, લોક જોવાને અથાગ; નગ્ર ખારણે બહાર નીકળતાં; આડા ઉતરા નાગ,
 અહો. ૧૧ દુરજોધન કહે મામા મારા, આ કેવા થાય શુકન; સકુની કહેછે
 સરવે સામા, નીરવે કરી આવો લગ્ન અહો. ૧૨ નરનારી સઉ સાથે આ-
 લ્યા, માહાલ્યા રસ્તે મસ્તાન; દુરજોધન હાલુ દેખાંને, ચડી ગયો અભીમાન.
 અહો. ૧૩ લમભંગ થાયે દવારકાંની, બોલ્યા દુરજોધન તેહ; જન ઝાઝી
 શોભે માટે, આપો આભુશણુ જેહ અહો. ૧૪ ખખર આપી બહીલદ્રને,
 સામા સઘળા જય; જદવરાય સાથે આવે, બહુ બની શોભાય અહો. ૧૫
 જષ્ટ ચત્રભુજ કરાવે, ઉપર રહીને એહ. છત્રપતી તેમ વેહેવાઈ આવ્યા,
 શોભા સારી તેહ અહો. ૧૬ જનની ઝાઝી જુકતી કરીછે, કહુ વાત સરવ-
 થી મોટા મારા ભાઈ કહુછુ, હાવો વેવાઈ મળવાનો નથી અહો. ૧૭ ગોરી-
 પાછળ ગીત ગાય છે, નવી નવી જેની ભાત; દુરજોધન સકુની મામા કહે,
 જુવો મારી જત અહો. ૧૮ દવારકાંને દરવાજે આવ્યા, નોખત ડકા થાય;
 ભારે મેદની ભરાઈછે ત્યાં, લોક મળુ જોવાય અહો. ૧૯ અથક આવી
 કરે જયના, રસ્તે ગુપ્તકા નાયે; હાથી શોભા જોડને રાજ, પોતાના મનમાં

રાયે. અહો. ૨૦ મુખપાળને મેહેતા સોમે. થઈ રહો થેઠકાર; આગળ પાછળ નકી પેઠકારે, પેતે છડીદાર. અહો. ૨૧ લોક જોધને ખુશી થાયછે, બલીભદ્ર હેછે લાવો; કસ્તે કહે હો મોટા ભાઈ તમને, વેવાઈ નહી મળે હાવો અહો. ૨૨ અતરના છટકાવ થયા છે, જન આવી મોટી; શ્રીકસ્તે કહે મોટાભાઈ, છાકયા જદવ છપન કાટી અહો. ૨૩ વખાણુ વીવેકથી થાયછે, ગીત ગાયછે કૌરવનાર; લટકો મટકો કરતી આવે, જુવે જુગદાખાર અહો. ૨૪ વલણુ શ્રીકસ્તે ત્યાં જોઈ રહ્યા, મળી મેદની થોકથોક. વર જનને જોવા આવ્યા, દવારકાના લોક.

કડવું ૧૯ મું રાગ ઝરમતીયા ઝાલાનો.

છત્રપતીના ડંકા વાગીયા, શ્રીકસ્તે જગો; આવી મોટાની જનરે શ્રીક-
સ્તે. દુરજોધન રાય પધારીયા, શ્રીકસ્તે જગો. બોલાવો સરવાડ ભગવાનરે
શ્રી. ૧ હમે કરી તમપર મેહેરરે, શ્રીકસ્તે ત્યારે આવ્યા તમધેરરે શ્રી. આજ
થઈછે લીલા લેહેરરે શ્રીકસ્તે. આવ્યા દવારકા શેહેર શ્રીકસ્તે. ૨ જગોને દેવકી-
ના તનરે શ્રીકસ્તે. આવ્યા છે દુરજોધનરે શ્રીકસ્તે. લાખેણુ કરવા લગ્નરે શ્રીકસ્તે.
વીચાર કરજો મનરે શ્રીકસ્તે. ૩ જનની જુકતી સોહામણી, શ્રીકસ્તે. બડાશે
મારતા બહુ ઘણી. શ્રીકસ્તે. તે આજ આવ્યા તમ લણી, શ્રીકસ્તે. નાણા
દેજો ગણીગણી, શ્રીકસ્તે. ૪ હાથી રથ ઘોડા લાવીયા, શ્રીકસ્તે. તમ ઘેર વેવાઈ
આવીયા, શ્રીકસ્તે. સારે ભુદર મન લાવીયા, શ્રીકસ્તે. અમ સાથે લેડતા ના
ફાવીયા, શ્રીકસ્તે. ૫ ગીત ગોરી હેવા ગાયછે, શ્રીકસ્તે. હયામાં ઉલટ ન માયરે
શ્રીકસ્તે. વાજ વીધ વીધ સંભળાય, શ્રીકસ્તે. સાગો અગને પાયરે, શ્રી. ૬
કાયલી પેહેરીને નાચીયા, શ્રીકસ્તે. બલીરાજને ઘેર જાચીયા, શ્રીકસ્તે. રમ્યા
ગોપી કાના સાથરે, શ્રીકસ્તે. તાલી અખજાની લીધી હાથરે, શ્રીકસ્તે. ૭ મહી
ના દાણુ લીધા તે સમે, શ્રીકસ્તે. વીઠલજીને વાત તે ગમે, શ્રીકસ્તે. હવે અમે
આવ્યા આ સમે, શ્રીકસ્તે. ૮ એમ કૌરવનારી ગાયછે, શ્રીકસ્તે. જદવની ના-
રીયો જાય છે, શ્રીકસ્તે. ૯ હવે તે નારીયો ગાયછે, પુલાશો નહીરે જન તે
આવી જોઈ ઘણી, પુલાશો નહીરે. કહીયે કૌરવના કુળ તણી, પુલાશો
નહીરે. ૧૦ હીમરની નારી લાવીયા, પુલાશો નહીરે. હવે તે નાતમાં આવીયા.
પુલાશો નહીરે. માટે કરોને વાચારરે, પુલાશો નહીરે. પેહેલા મુકયા નાત
બાહારરે, પુલાશો. ૧૧ છત્ર ત્રીની છાની વાતરે, પુલાશો નહીરે. એછે આ-

ખસાની જતરે, પુલારો. ૧૨ વાત વેવાણુને કહી વરણુવીરે, પુલારો. શું
સમજીને બોલીયા પુલારો. ધરણ્યે વેવાણુ પરણાવીયા, પુલારો. ૧૩ ઓજ
કાસનાં વધી ગયા, પુલારો. આગળના દીવસ ભુલી ગયા, પુલારો. માટે
વેવાણુને માંડી કહો, પુ. ૧૪ સુરેખાચંદ્ર સરખી દીકરી, પુલારો. વરરાજ
કાળો ભુતરે, પુલારો. આ શું કરવા માંડ્યું તુતરે, પુલારો. બોળવાઈ ભુદરભાઈ
આપે દીકરી, પુલારો. એક આપવાની નથી દીકરી, પુલારો નહીરે. ૧૫
વલણુ ટાળે મળીને તારણી, ગીત મધુરા ગાય, વાશ ત્રીકમ વાણી વદે
વાતો પુઝળ થાય.

કડવા ૨૦ મુ રાગ ધનાસરી.

વૈશંપાયે રૂપી એણીપેર બોલ્યા, સાંભળને તું રાય; ત્યાર પછી શું
નીપજ્યું, કહુ સુરેખા હણ મહીમાય. ૧ વર રાજ તાજ થઈ આવ્યા, મરડે
લોક સૌ મુખ; કન્યા ઘણી કોડામણીને, ખાવાપીવાનું મુખ ૨ અરજન-
નો જે કુવર કહીયે, ચંદ્ર સરખુ વદન; રૂપ ભુપ પણ હારી જાયે, અણીઆ-
ળા લોચન. ૩ ઉછેરીને મોટી કીધી, સુરેખા જેનું નામ; મરકટ મણીનો
હાર ધાલે, શું કરવા સુદીર શામ. ૪ વગર વીચારે બલીભદ્રે, જોયો
દુરજેધન પુત; મોઢા સામુ નથી જોવાતુ, દેખાય કાળો ભુત. ૫ જાઓ
ભાઈ કોઈ સમજવો, શું સમજ દે કુમારી; કહુ કોયનું નથી માનતા, ઘણુ
કહુ ગીરધારી. ૬ લેખ પ્રમાણે બન્યા કરેછે, વાત ન થાયે મારી; આવારણા
ઝાઝા કરીને, જન ભુક્તીયે ઉતારી. ૭ એહ કથા રહી એટલે, તું મુણ
જનમેજેરાય; હેડંબા વન વીશે ત્યાં, ઉઠ્યો ગટોરગચ્છ તાંય. ૮ અભેમુન્યને
ઉઠાડી કહે, બાંધવ તતખર થાઉ; આપો મુજને આગનાહુ, દવારકામાં જઉ.
૯ અભેમાન ત્યાં બોલી ઉઠ્યો, કાણુ ન લાગી વાર; બાંધવ મારા હું આશુધુ
થયોછું તઈયાર. ૧૦ ગટોરગચ્છ મુખ વાણી બોલ્યો, તમ માત અધીરા
થાય; તે માટે હો બાંધવ માહારા, અહી રહો ધરમાંય. ૧૧ સાંભળી સુભદ્રા
બોલ્યા, એ શી બોલ્યો વાત; તમે મોટા ભાઈ જોડે છો હવે નથી ઉચાટ.
૧૨ ત્યારે ઉઠ્યો બાંધવ મારા, કહી થયો તઈયાર; માતાની આજ્ઞા માગી,
શુણુ ન લાગી વાર. ૧૩ અભેમુન્ય કહે બાંધવ મારા, સઉ સાયલી તઈયાર;
ઉંટ હાથી રથ મળે નહી, નથી ઘેર તોખાર; ગટોરગચ્છ કહે બાંધવને,
નથી મને કામ વાર; સેવક સાથે બોલાવ્યા છે, તર્તતજ પોતે બહાર. ૧૪

ચારનો તો રથ બનાવ્યો ચારના છે ઘોડા; તે ઘોડાને ઝાલવાને ચાર કધા
 અછોડા. ૧૬ ઉછલી રાક્ષસ હાકવા બેઠો, હેડંબાનો તન; હથીયાર લેધને
 સાથે આવ્યો, પે તે અભેમુન્ય. ૧૭ બને માને પગે લાગીને; આગના માગી
 બય; પલક એકમાં રથ હંકાર્યો, દવારકાની માંહ. ૧૮ અભેમુન્ય કહે ઉભો રાખો,
 તતેખર વેહેલા થઈએ; દવારકામાં નથીરે જવું, આ અશોક બાગમાં રહીયે.
 ૧૯ આપણે છાતાં માતાં આવ્યા છીએ, બલીભદ્ર તોરી; વગર
 તેડે આપણુ આવ્યા કરવાને અહીં થોરી. ૨૦ એમ કહીને આ-
 વ્યા વાડીમાં. કહીએ અશોક બાગ; ફળ પુલના બહુ ઝાડ છે ત્યાં, નથી
 ફળ પુલનો તાગ. ૨૧ તે વાડીમાં એક ભોયર, ઊતરી કરો વીચાર; રથઘોડા
 અક્ષોપ કરા, એને સાની વાર. ૨૨ ગટારગચ્છ ગયો ભોયરે, હેડંબા કુમાર;
 ભોયરાને સાંઝ કર્યુંછે, સૌ સામાન તઈયાર. ૨૩ ડોચ પલંગને ગાદી મુકી,
 તકીયાનો નહીં પાર; ખુરશી હારોહાર ગોઠી, હાંડી ઝમર અપાર, ૨૪
 પછે પોતાનો ભાઈ બોલાવ્યો, તે ઠેકાણે જ્યારે; બંને આવી માંહી બેઠા,
 કસ્ને જાણ્યુ ત્યારે. ૨૫ મળવા માટે મોહન આવે, તે ઠેકાણે ત્યાંય; બાહાર
 અનુચર બેઠા છે, બોલી ઉડ્યા જ્યાંય. ૨૬ માંહી જવાનો હુકમ નથી, એમ
 શેવક બોલ્યો ત્યાંય; રાયને આવી પુછી જોયુ, આવે મળવા જદવરાય. ૨૭
 અભેમુન્ય કહે બાંધવ મારા, એ આવ્યા મારા મામા, ભોંયરામાં ભુદર
 આવ્યા, ઉભા રાખ્યા સામા. ૨૮ શ્રીકર્શન કહે ભાણેજને, મને ગમતી છે
 વાત; તે માટે ગમે તેમ કરજે, નવ કરશે ઉચાંટ. ૨૯ હેડંબાના સુતને કહેછે,
 ધાન હરીના ધરજે; હું કશુ કેહેવાનો નથી, ચાલ તેમ કરજે. ૩૦ તમને બે
 ભાઈ આવ્યા જાણી, બોલા અસરણાસર્ણ; સુણે તમે સુરેખાનું, કરજે હવે
 હણુ. ૩૧ જેમ કહે તેમ કરજે, એમ બોલ્યા ગોપાળ; ઠેક સુધી રહીશ શાહમાં,
 નહીં વાંકો થવા દેઉં વાળ. ૩૨ અભેમુન્ય કહે મામા મારા, વીચારો પુરણ
 પેર; દુખના દહાડા અમારા આવ્યા, રહા પારકે ઘેર. ૩૩ પીતા કાકા વન
 ગયા છે, મુજ પર નાંખી નેટ; ભકત વીદુરને ઘેર રહીને, ભરીયે પાપી પેટ.
 ૩૪ સુભદ્રા માતા જે મારી, હું તમ તણો ભાણેજ; તે પારકે ઘેર રહા છે,
 સાંછન તમને તેજ. ૩૫ બેન ભાણેજને રાખો નહીં, સગપણુ ગયુ ઢૂટી;
 જગપંતી તમને સાંછન મોટુ, ગયુ ઘરમાં ખાવા ખુટી. ૩૬ કહે કર્શન તમે
 કહોછા સાચુ, જ્યારે કહે વાંકો થામ; સગા શત્રુ થઈને બેસે, કાઢ બોલાવે
 નહીં ત્યાંય. ૩૭ જ્યારે દીવસ આવે સારા, ત્યારે વશ સઉ થાય; આખા

જગમાં એવો ધારો, સમજો મનની માંડ. ૩૮ તું મુજને મેળા મારેછે, પણ ભાગ્ય તારું ફગશે; મારી એવી મરજી છે તે, કન્યા તુજને વરશે. ૩૯ ગટારગચ્છ મુખથી વાણી બોલ્યો, સાંભળો જુગજીવન; કહે કરન ભાઈ ત-
મારી પાસે, હું માગુ એક વચન. ૪૦ ગટારગચ્છ કહે સુખે માગો, ત્યારે કરને વાણી કહી; અંક મારા મેલમાં તમારે પગ મુકવો નહી. ૪૧ ગટારગચ્છ કહે બહુ સારું, હું નહી આવું માહારાજ; કપન કહે તમને આજ્ઞા આપુ, કરો ફરિ તેમ કાજ. ૪૨ એમ કરીને માગી આગતા, પોતે દેવ મોરાર; ગટારગચ્છ ગામમાં જવા-
ને, તર્ત થયો તથ્યાર. ૪૩ પાંચવને કહુ બેસી રહેજો, હુતો તતપર થાજી; કૌરવને જાદવ જોવાને, ગામમાં હું જાઉં. ૪૪ અમણે ગયો દરવાજો, એક જાદવ મલીયો ત્યાંય; તેને દેખી તેવો બનીયો ગટારગચ્છ જે રાય. ૪૫ રસ્તે જતા બીજા જાદવને, મળ્યો પોતે જ્યારે; તેની સાથે જન જોતા, ગયો ઉતા-
રે ત્યારે. ૪૬ તેની સાથે ઓળખી લીધા, કૌરવ સઘળા ત્યાંય; ભીસ્મ પ્રિયુ દુર્યોધન, સકુની મામા જ્યાંય. ૪૭ તે સઘળાને ઓળખાંને, તર્ત નીકળ્યો બાહારે; હવે સઘળા કૌરવોની ઓળખી લેઉ નાર. ૪૮ પછે એક જાદવની અશ્વી, કર્યું તેના જેવું રૂપ; કૌરવની અશ્વી ઓળખવા, આવ્યો હેડંબા ભુપ. ૪૯ સઉ અશ્વીને ઓળખીને, તરત થયો વીઢાય; બલીભદ્રને ઘેર દાસી થઈ, આવ્યો ગટારગચ્છ રાય. ૫૦ સઉએ જાણ્યું આ દાસી આવી, જોવા સુરેન્દ્રાય; ગટારગચ્છ કન્યાને જોઈને મનમાં ખુશી થાય. ૫૧ એમ સઉ ઓ-
ળખી ચાલ્યો, તરત ત્યાંથી જાય; ખાવા મીઠાઈ મેવા લીધા, આવ્યો ભોયરા માંડ. ૫૨ બને ભાઈએ ભેગા બેસી, સાથે કંઈ ભોજન; રાત પડી ભોયરા વીરો વીચાર કરીયો મન. ૫૩ પાંચવ મુજને આપો આજ્ઞા, સાચી વાતો કહુ; હવે કૌરવનું ધન હું હરણ કરી લેઉ સહુ. ૫૪ ફરિ અંતા મારી ન કરશે, વરસો નહી ઉચાટ; હવે હુતો કાલે આવીશ, પડશે જ્યારે રાત. ૫૫ હેતુ કહીને બાર નીકળ્યો, કાણુ ન લાગી વાર; હેડંબા સુને માયા રચવા મન કયો વીચાર. ૫૬ વજણ મેદાન મધે જઈ રહે, બાહાદુર જે બળવાન; બાહુ ત્રીકમ વાણી વહે, હેડંબા સંતાન.

કડવા રા મુ રાગ અહો રાયજનો.

વેળાપાયે એલીપેર બોલ્યા, સાંભલ્યને તું રાય; ત્યાર પછી થુ નીપ-

૧૧ કહું નીસ્તારી મહીમાય. અહોરઃપ. ૧ મંત્ર લણીને માથુ પછાડ્યુ તરત તેણી વાર; ઝીણા ઝીણા જંતુ કહીયે, કયાં તેરહજર. અહો. ૨ પછેરે લાંબા મવા છે, એછે સુરાનો સાથી; એક હજરના ઉંટ બનાવ્યા, એક હજરના હાથી અહો. ૩ મોટા ઊંચા ભારે કરીયા, ન મળે કાંઈ કાંઈ જોડાં; એક હજર દહીતના તોતરનગનાવ્યા ઘોડાઅહો. ૪ ત્રણહજરની સાંકલ બનાવી કામ કારમુ કીધા; તેટલા જનાવરને ત્યાં, તરત બાંધી દીધાં અહો. ૫ પછે સેવક મનુશ બતી, ઘણુ હજર જે દાસ; એક એકજના વરની પાસે, બેસારો અડેક પાસા અહો. ૬ તે સવળા જનાવર સાચવે, એક પાસે એક દાસ ત્રણ હજર દહીતનો પાછી. બનાવી દીધી માસ અહો. ૭ બાકી હતા તેમાંથી ત્રણસે, તેનો તંબુની નદી ભુલ; જરીયાન કસળી ભરેલી, મોતી નિલી જૂલ. અહો. ૮ કળસ તંબુ ઉપર મેલો, હીરા માણેક લખાઈ જાજાં મલેયા પાયરેલા, દરવાજે હીરા લગાંકે. અહો. ૯ ઘોરગચ્છે તે ઠેકાણે, વિચારે છે રાજન; સો દસ્તીનું સાદું શોભીતું, કન્યું છે શીહાસન. અહો. ૧૦ ચારસેના કર્યા ચોપડ, ચોરક હરામી ન કરી શક; ચારસે મેહેતા ચોપડા લેખને, નામા કામા લખે. અહો. ૧૧ બસે પાંચસેના પેરા મુકી, તે માંન રાયતુ ધરે; ચાર પાસે રહા ફરતા, ચોકી એ ચોકસ કરે. અહો. ૧૨ હાથીઆર ઉંચાણ છે હાથમાં, બીજ ચાકર અપાર; પાંચ સોપારી પંખા નાંખનાર, વળી નેકી પોઠારનાર. અહો. ૧૩ સેનેરી સુરવાળ પેહેરો, પગમાં સોનાનો તોડો; કડા સાંકળાં વેઠ વેટી પેહેરી, માથે મોતીના તોરો. અહો. ૧૪ કળજે પેરાણ ઝાઝા ભરેલા, અલીસે રહે ચોપી; હીરા માણેક મોતિ જડેલા, માથે પેહેરી છે ટોપી. અહો. ૧૫ લીલાં પીળાં પટકા પાસે, ચંતામાં નવ પેઠો, સાફળી એ પી શી વળાણું, સાચો સોદાગર બેઠો. અહો. ૧૬ શીહાસન શોભીતુ સાર, બેઠા વેપારી ચીત રાખી; વહાણું વાયું ને લોકે જાણું, થઈ ગાંડી દારકાં આખી, અહો. ૧૭ જે જોઈ જાય ને વાત થાય જે, વાત કરતાં હરખ લાવો; હળધારીને ખખર પડી જે, મોટા વેપારી કાંઈ આવ્યો. અહો. ૧૮ બગીભદ્ર બાહુના બગીમા, કરનને બોલાવી કહે કથી; ભાઈ ભુદર સાચું કહું છું, હાલો વેવાઈ મળો નથી. અહો. ૧૯ શીકરના કહે સાચું કોહો છો, ભુદરને મન ભાલું; દુરજોધન એ જનાવર લે, એમ એમ મોઢાભાઈનું મનચલાવ્યું. અહો. ૨૦ ત્યારે ગોવંદ ગીરધારી કહે, બેમાં શું હર્ષ લાવ્યો; એ વેદપારીને ફોગટ ફેરો, શુભળી અહીં આવ્યો. અહો.

૨૧ માલ એનો નથી ખપવાનો, સાંભળો બાંધવ સાર; ગરીબ દુરજોધન નથી લેવાનો, અંધ તણો કુમાર. અહો. ૨૨ બલીભદ્રને રીસ ચડી છે, મારો વેવાઈ કેવો; ચતરંગુજ કહે ચમડી પડે, પણ દમડી ન છોડે એવો, અહો. ૨૩ ત્યારે ખીભદ્ર બોલ્યા, હરણ મનમાં લઈશ; એ વેપારી જનવર લેવાનું, હુતો વેવાઈને કહીશ. અહો. ૨૪ પછે મને શું મેણું મારીશ, કરન કહે સરવથી; હું કહું છું કે તમારું કહયું, એ કદી કરવાનો નથી. અહો. ૨૫ કરને કહે તારા મમતે, હું લેવરાવું બધા જ્યારે; કરન કહે તમારું કહું નહીં માને વીલા પડી જશે અત્યારે. અહો. ૨૬ મોહને મમતે ચડાવ્યા, મોટા ભાઈ તતબર થાય; હળધારી હિંદીને ચાલ્યા, જાનીવાસામાંહ. અહો. ૨૭ છત્રપતીએ માંન દેઈને, બેઠા આસન કહો કેમ; શું કામે પધારા વેવાઈ, ઝાઝો જણાવ્યો પ્રેમ. અહો. ૨૮ બળીભદ્ર કહે સાંભળો રાજ, મોટા આવ્યો વેહેપારી; નામ તમારું કીરતી જાણી, શોભા થઈ છે સારી. અહો. ૨૯ તે હાથી ઘોડા ને ઊંટ લાવ્યો, વેચવાને આંહ; મારી આખી સભામાં, તમારા વખાણ થાય. અહો. ૩૦ તારે કરન કહે એ નાદાર છે, એનાથી નહીં લેવાય; મોહ ને મમત કર્યા છે, તે લેવા જાઓ ત્યાંહ. અહો. ૩૧ તમારી કેવી કરે મરકરી, માટે તઈયાર થાઓ; ગમે તેમ કદી એના મમતપર, જનવર લેવા જાઓ. અહો. ૩૨ મારે ઘેર ઘણો પછસો છે, નવ ધરશે ચંતાય; માટે ઉઠી સુઘળાં જાઓ, એમ કહી કર્યા વીદાય. અહો. ૩૩ માંગે એટલી કીંમત આપો, હીંમત રાખજો મન; કરણ શકુની સરવે ચાલ્યા, રાજ દુરજોધન. અહો. ૩૪ દુશાશનને સાથે લીધો, ચાલ્યા નગરની બાહાર; રથમાં બેસી પરવર્ધાં છે, જેને અતીશે અહંકાર. અહો. ૩૫ આદેથી એની દ્રષ્ટે પડ્યા છે, લાગ્યા સઙિ જોવાય; દુરજોધન કહે માગાને, આતે શી શોભાય. અહો. ૩૬ આપણે ઘેર હાથી હાવો, નવ મળે તો ખાર; દુરજોધનને મોહ લાગ્યા, સઉ લેઉ નીરધાર. અહો. ૩૭ મામાને ત્યાં કહેવા માંડયું સાંભળો સરવથી; આપણા તો રાજમાં આવો, એકે તંબુ નથી. અહો. ૩૮ ચતુર ચારે પુરખ આવ્યા, જોઈ ચંતામાં પેઠા; મેદાનમાં આવીને સરવે, રથથી ઉતરા હેઠા. અહો. ૩૯ મહી પેશવા મનસુખો કીધો, ચાત્રે છે ધમ ધમ; સોદાગરના સેવક બોલ્યા, માંહી નથી જવા હુકમ. અહો. ૪૦ શકુની કહે શું સમજીને, બોલ કહે ખરો ખોટા; એ છે રાજ છત્રપતી તે એના ધરનો મોટા. અહો. ૪૧ ઊભા રાખીને અંદર ચાલ્યો, શેવક પુછવા જાય; શેઠને પુછે છે હુકમ લેવા, આવ્યો છે

માઠ રાય. અહો. ૪૨ મળવા માટે આવે આપને, આપે હુકમ આડું જોઈ; અનુચરે આવી કહ્યું રાયને, જાઓ સરવે કોઈ. અહો. ૪૩ ચાર જણા ત્યાં અંદર આડ્યા, તંબુમાં પ્રેમે પેડા; માન આવકાર દીધા વિના, સરવે હેઠા બેઠા. અહો. ૪૩ હેડાંબાના પુત્રે જોયું, સારું કર્યું સનમાન; જાણ્યું જે આ પાંડવ આવ્યા, બોલ્યો દુરજોધન રાજાન. અહો. ૪૪ મામા મારા જુઓ સા મા, પાંડવ કીરતી ગામે ગામ; આપણને કોઈ નથી જાળખતું, નવ જાણે મારું નામ. અહો. ૪૫ સકુની મામા બોલ્યા સપાટે, સત્ય વદા વચન; રાજપાટ તો હારી ગયા ને, પાંડવ કાહાડ્યા વન. અહો. ૪૬ રાય હતા તે રંક બન્યા છે, ગઈ એમની ગતી; આતો રાજ ચક્રવૃત્તી છે, છબીલા છત્રપતી અહો. ૪૭ માયાવી એ વાત સાંભળી, મનમાં થયો ઉદાસ; ફેગટ ફેરા મી-થ્યા પડીયો, શું થારો અવીનાશ. અહો. ૪૮ ખોટો ખરચ આ માથે પડીયો, નડીયો આપણને આજ; પાછા લેઈને જવું પડશે, ગઈ લાખેણી લાજ. અહો. ૪૯ વલણ. લાજ ગઈ છે લાખેણી થઈ ઉદાસી મન; સેવકને આપી આગના, વ્યાસ વદા વચન.

કડવા રર રાગ કડપની સાખીનો.

માયાવી કહે ખેહેતા મારા, વીવેક પડીયો વાંધો; માઠા શુકન થયા આ-પણે, ચતુર ચોપડા બાંધો ૧ હુશેથી અહીં આ આવ્યાતા, જાણી પાંડુ તન; માઠા શુકને અહીં આવ્યો, દુષ્ટ દુરજોધન. ૨ એનાથી કંઈ નહીં લેવાએ, છે નાદાંનનો નાદાંન; ફાસુ ફેરા પડ્યો આપણે, આંધળાનો સંતાન. ૩ જીવ જાયે તોયે નાણાં ન આપે, એની વાત કહુ તને વરણી. ધતરાષ્ટ્રની રાણીએ તો, આખલા સાથે પરણી. ૪ ભારે ભડવીર લીમ જાણે, કીંમત હાથીની જેહ; અરજીનને કીંમત ઘોડાની, તેમાં નહીં સંદેહ. ૫ ત્રીકાળી જ્ઞાની સેહદેવ, ઉંટની કીંમત જાણે; આ અકરમી સરવે આવ્યા, નવ ઉપજે કીંમત પ્રમાણે. ૬ એ સવળા જીવના જીણાં, નવ કોઈથી લેવાય; હવેર અહીં આ નથી રહે વું, માટે થઈએ વીઠાય. ૭ માટે ઉઠી અહીંથી ચાલો, જઈએ આપણે ઘેર; ભોગ લાગ્યા જે અહીં આવ્યા, પુરણ થઈ રહી પેર. ૮ આ વેળા તે છુટી પડીયું, ખરચ આપણે માથે; હાથી ઘોડા ઉંટ બાંધો, એ સવળું દયો સાથે. ૯ સકુની સપાટે બોલ્યા, વિચારો વેહેપારી; હવે અહીંથી પાછા ફેરા, વાત કરો ન હી સારી. ૧૦ છેવ છબીલા છત્રપતિ આ, કહે છે સવળુ સહીયું; ગમે તેની

કીમત હશે પણ, અમો સવળુ લેઈશું. ૧૧ માટે મોટા વેહેપારી થઈ, જાવનો નહીં કાંઈ કોઈ; ઉંચા નીચા ભાવ કરીને, કરોને પેહેલો શોધ. ૧૨ વસણુ શોધ કર્યો સાચો સહુ, કાચો નહિ સવલેશ; બ્યાસ ત્રીકમ વાણી વડે, હવે ન કરશે કલેશ.

કડવા ૨૩ મું રાગ ઓપાઇનો

બોલ્યા વેશંપાયે વચન, સાંભસ જનમેજેરાજન; કહુ સુરેખા હર્ણ મહીમાય, સાંભળતામાં પાવન થાય. ૧ બોલ્યો સકુની માંમા વીચારી, શી કીમત મનમાં ધારી; તમે રાખો હઈયામાં હામ, એક વાર કરી જુઓ કામ. ૨ વાત અમો સાચી કહીશું, અમને કાવશે તો લઈશું; કહે વાત ખરેખરી ખચીત, એક વાજળી કીમત રીત. ૩ હેડંબા દીકરો વાણી બોલ્યો, વાત સાચી કહી પડે બોલ્યો; એક ગજે પાંચ હજાર, અમો હાથીના લેઈશું સાર, અસ્વ ઊટ ઊવડ દેઈશું, એક લાખ રૂપીઆ લેઈશું. ૪ રાણુગાર સાથે એહ, સઉ આપી દેઈશું તેહ; બોલ્યા સકુની તે દન, લેવાનું કીધું મન. ૫ બોલ્યા સકુની વચન, તમે સાચુ બોલ્યા વચન; શોદાગરે કહુ ચાલો સાથ, ગજ લેઈ ભરો તમે હાથ. ૬ ગુમાસ્તા લઈ તે વાર, ભરવા માંડ્યા તે દાર; મેહેતા ચોપડા લેઈ ત્યાંય, ભરી કીમત મુકે માંય, ૭ ગટોરગચ્છ આવો તહી, બેયા કરેછે તે મહી; જેમ જેમ એ ભરતા બચ, માંચાવી વધારે ત્યાંહ. ૮ જેની માયાનો નહીં પાર, હાથી ઊંચા વધે નીરધાર; કીમતના આંકડા મુકે, મેહેતા મુસદ્દીના ચુકે. ૯ વોડા ઊંટના આંકડા જેહ, સઉ ગણુવા માંડા તેહ; હાથી લીધા એક હજાર, તેના હીસા બે નાવે પાર. ૧૦ સઉ ગુમાસ્તા આંકડા ગણે, તે કૌરવો મનમાં રાણે; મેહેતાએ એક આંકડો કીધો, ગટોરગચ્છના હાથમાં દીધો. ૧૧ પછે આવ્યો દુરજેધન રાય; બેઈ રહેા છત્રપતી ત્યાંય; કહે મામાને તે વાત, એવા મનમાં થયો ઉચાટ. ૧૨ ત્યાં બોલ્યો દુરજેધન રાય, મામા શો કરવો ઉપાય; સકુની કહેછે વેહેપારી, મેં વાત રૂદેમાં ધારી. ૧૩ તમો રોહોછો કીધે ગામ, લખાવોને તેમાર નામ; વાત સકુની કહેછે રૂડી, તમ ગામ મોકલીશું હુડી. ૧૪ બોલ્યા વેપારી તેણી દીશ, એને ચઢી ગઈ છે રીશ; તમે સાંભળો સરવથી, અમો ઉધારે રહેવાના નથી. ૧૫ અમે વાત સાચી કહીશું, અહીંઆ નાણા બણી લેઈશું; બોલ્યા સકુની સરવથી, અમો અહીંઆ લાગ્યા નથી. ૧૬

ત્યારે બોલ્યો સોદાગર સાર, શું કરવા આંખ્યા આ ઠાર; ઢાને તમને ખાંધ્યા
તાં ભીંચે, હવે નાણા આપતાં સુચતાં ખુચે, ૧૭ અમને મેહેનત આપી
મલી, આંખ્યા નાણા વના તમે ખાલી; બોલ્યો સોદાગર તે વાર, શેવક
બોલ્યા બ્યા દશબાર. ૧૮ હવે વાતરૂદેશી સાધી, એ ચારેને અવળા ખાંધો;
આપા વના નબ્બ જવાય, વીલો પડીયો છત્રપતીરાય. ૧૯ કહ્યું મામાની પ્રતે
ત્યાંય, હવે શો કરવો ઉપાય; આતો ખાંધીખાને પડીયા, ભોમ લાગ્યારે અહી
ચડીયા. ૨૦ સકુની કહે લેવો અહી લાહાવો, વેવાઇને ઘેરથી મંઝાવો;
અહીથી છોડે તો જવાય, ત્યાં જઇને અહી લવાય. ૨૧ ત્યારે સેવકને કહી
વાત, લાવી દઇએ નાણા વિશ્વાત; શેવક રાયને પુછવા જાય, આંખ્યા એકની
લેઇ રજાય. ૨૨ કહે આરમાંથી કાને છોડુ, હું તેના ખાંધજ તોડુ; ત્યારે
સકુની બોલ્યા ત્યાંહ, આવુ ઝડપથી લેઇને આંહ. ૨૩ મામા સકુની છોડી
હીધો, એને ઉતર રાયને દીધો; હમણા લેઇ આવુ આ કામ, લાણેજનું કરવું
કામ. ૨૪ હુતો હર્ષ ગણેરો લાવુ, હમણાં નાણા લેઇ આવું; ખત ખાતે
લખી લાવીશ, રાય અંતા તું ન કરીશ. ૨૫ ઠાઇ નબ્બ ધીરે આ ગામ, તો
મારે તમારે રામ રામ; એવુ કહીને ચાલ્યા જાય, તેતો આંખ્યા દવારકા
માંહ. ૨૬ એને વીચારી સવળી પેર, આંખ્યા નાણા વટીને ઘેર; ખાતે ખતે
લખીને લીધા, ગાડા મામલે જરાવી દીધા. ૨૭ તે લઇને ચાલ્યો જાય,
આંખ્યા સોદાગરને ત્યાંહ; આપ્યા વેહેપારીને જ્યારે, ગણી લીધા રૂપીઆ
ત્યારે. ૨૮ પછે આમના દીધી તે ઠાર, છોડી મુક્યા તે ચાર; જનાવરને
ખાંધી હાર, બેઠા રથમાં પેલા ચાર. ૨૯ એક એક જનાવર તાંહ, શેવક
અંકડો મુકવા જાય; મુઠ્ઠી આવો સરવે તહી, પાછા વેહેલા આવો સહી. ૩૦ આ
વી ગામમા હાથીની હાર, લોક જુવેછે અપરંપાર; સઉ દેખીને ખુશી થાય,
ધન ધન દુરજેધન રાય. ૩૧ આંખ્યા જનીવાસા મહી, દેખી ખુશી થાય છે
તહી; ખાંધી દીધી સરવે હાર, આપી શેવક ચાલ્યા બાર. ૩૨ જણી
બળીભદ્ર તે વાત, કહે કશ ઝાલી હાથ; સારો શોધી કાઢાડ્યો વેવાઇ,
હાથી ઘોડા લાવા સહી. ૩૩ તુંતો આડા અવળુ બોલે, કોણ છે છત્રપતીની
તોલે; ત્યારે બોલ્યા દીનો નાથ, તમે સાચી કોહોછો વાત. ૩૪ હવે આખર
એની મોટી, આપ્યા રૂપીઆ એક કોટી; એમ ભાઇ ભાઇને કહે વાત, હવે
પડી ગઇ ત્યાં રાત. ૩૫ સુતા સરવે જનીવાસ, કાઇના મનમાં નહી ઉદાસ;
પણે સેવક સહ ગયા જ્યારે, ગટોરગચ્છ બોલ્યો ત્યારે. ૩૬ એને કામ સપાટે

કીધા, નાણા ભાંયરે મોકલી દીધા. એણે માયાવીનો અવતાર, એના શેવકને
 શી વાર. ૩૭ પછે હરખ વધેસે લાગ્યો, પોતે બાંધવ પાસે આવો; અભેમુન્ય
 કહે મોટા ભાઈ, ક્યાંથી લાગ્યા નાણું આ સાહી ૩૮ બોલ્યો મોટાગચ્છ
 કામ કીધા, આજ દાદા લુટી લીધા; એને પીતા કાકા કાકયા વન, તો મેં
 છુટો દુરજોધન. ૩૯ વાત સાંભળી અભેમુન્ય, પોતે મનમાં થયો પરસન;
 તમ બુધીને બલીહાર, એતો હરખો અપરંપાર. ૪૦ પછે કામ કરી તે દંન,
 બંને બેઠા કરવા ભોજન; ભોજન સાથે કરીને ત્યાંહ, પાન સોપારી ખાતા
 રાય. ૪૧ પછે આગના માગી જ્યારે, જવા તઈઆર થયો ત્યારે; અભેમુન
 બોલ્યો સાર, પાછા શીદ જયો નીરધાર. ૪૨ કહે મોટાગચ્છ કર કામ, કાકી
 લુટી લાવુ તમામ; તમે ચંત ધરશો નહિ, પાછો કાલે રાતે આવુ અહી. ૪૩
 એમ કહીને નીકળ્યો બહાર, માયા સંકેલે કુમાર; કેશ છુટા મુકી ધુણે, એની
 વાત કોઈ ન શુણે. ૪૪ માયા સંકેલી ચડી ચોટે, ઝિંટ હાથી ઘોડા આળો-
 ૨; ચીશે ચીશો નામે ઘણી, જન જગી દુરજોધનતણી. ૪૫ નથી સ્થીર રહે
 તાયણું, જણેજનાવર પામશેમણું; ત્રાહત્રાહજનાવર કરે, છત્રપતીજીવે ધાંનધરે.
 ૪૬ હવે શો કરવો ઉપાય, મામા આતે શું કહેવાય; જનાવર પાડે બાંજી
 પોક, જેવા મળ્યા નગરના લોક. ૪૭ કહે દુરજોધન શુ કરે હવે આખી
 ફવારીકા જેવા આવે; થઈ રહો ગામમાં પોકાર, ચારે પાસે થાય હોકાર.
 જગીઉઠ્યા જહવરાય, હસવા લાગ્યા મનની માંય; હવે તતપરઆપણે થઈયે,
 જની વાસે જેવા જઈયે. ૪૮ ખરો ખેલ માયાથી કીધો, જીવ જનાવરનો
 લીધો, કર્યા કૌરવ નાણે ચોખા, રહેવા દીધા હાડકા ખોખા. પર જોઈ થયા
 હલગીર અપાર, આંખે જળ ચાલે ચોધાર; દુરજોધનને છાના રાખે, ભાણેજ
 પ્રતે વાણી ભાંખે. પર તમે રોસો નહી હવે રાય, રોયે આજરૂ ઇજત જાય;
 કેહેશે લોક સરવે સરવથી, એની પાસે કાંઈ રહ્યું નથી. ૫૩ બોલ્યો દુરજો-
 ધન વચન, બલીભદ્રને કહુ તે દન; જીવો તમે નજરે દીઠુ, લાવો જનાવર
 દાદવા મીઠુ. ૫૪ કહે કરન વાણી થાયો, જે જોઈ તે લાવી આપો; બોલ્યા
 બલીભદ્ર તતખેવ, તને મશકરીની પડી ટેવ. ૫૫ તેડાળ્યા ચાકર અપાર,
 ખાડા ખોદાળ્યા અપરંપાર; માંહી જનાવર મીઠુ નાંખે, ખાડા પુરીને શાફ
 રાખે. ૫૬ કામ હેડાંબા સુતે કીધું, એને નાણું લુટી લીધું; ભુલ્યા સરવે
 ચીતનું ભાન, એને હાલું કર્યું તોફાન. ૫૭ સરવે ગયા પોતાને ઘેર, આવી
 શાણીએ જાણી પેર; રૂવેછે દુરજોધનરાય, છાની રાખવા આવી ત્યાંય. ૫૮

ઊંધા વેપાર કરજો, હવેત્રોડના નાણા ભરજો; દીધા રાણીયેડપડા જ્યારે, મન વાળી સુવા સા ત્યારે. ૫૯ પછે હેડખાનો તન, એને વીચાર કરીયો મન; નથી જતો માયાવી થાકી, હવે કાકીઓ છુંટરી તાકી. ૬૦ વસાણુ છુંટવા તાકી કાકીયો, હઠએ હરખ લાગુરે; શણગાર સવળો લેધને, નગન કરી તચાગુરે.

કડવા ૨૪ રાગ ધ્રુવનાસર.

હેડખાના દીકરાએ, વિચાર નીરવાણ; દરવાજની ઓળથી, બે હાર કરી દુકાંન ૧ સામા સામી બે ઓળ કરી, તંબુ તાણી દીધા; શોભા સારી સોહામણી તે, કામ એવા ણીધા. ૨ વેપારી છે જુદી જુદી, જાતના વળી ત્યાંય શણગાર વસ્ત્ર લેધ બેઠા, બજારકરીમાંય ૩ વહાણું વાયુને લોક જગ્યા જેવા લાગ્યા ત્યાંય; આખી દ્વારકાઉઠે ને, ત્યાંજેવા માટેજાય. ૪ નારી પુરુષ જે જોઈ આવે, થાય લેવાની હુશ; ભારે વેપારી બાળીને, લોક થાય છે ખુશ. ૫ તે વાત ગઈ ગોવંદને ઘેર. જીવ ચંતામાં પેઠો; હેડખાનો દીકરો એ, દુકાંન માંડી બેઠો. ૬ શ્રી કશન જે સહિ નારીને તેડાવી લીધી ત્યાંય; શીખામણ શામળીએ દીધી, નવ જશો વસ્ત્ર લેવાય. ૭ પેહેલી સરવે ભેગી થઈને, તત બર વહેલા થાઓ; જાનીવાસે વેવાણેને, જેવા લેધને જાઓ. ૮ આપણે બે વસ્ત્ર શણગાર ન લેવા, એ બોલ રૂઢેમાં શેહેજો; દુરજોધનનીરાણીએ લે એવા મોહ ચડાવી દેજો. ૯ શ્રી કશન સમજવાને, વાંદાય કરી છે જ્યારે; સહિ નારીઓ તઈયાર થઈને, ગઈ જાનિવાસે ત્યારે. ૧૦ વેવાણેને મળવા આવી, સહિએ દીધા માન; એક એકને વાતો કરતા, બહુ શોભે તમારી જાન. ૧૧ ત્યારે વેવાણેએ તે ઠેકાણે, મુખથી કર્યા ઉચાર; ચાલો ડોઢ વેપારી આગ્યો, લઈએ વસ્ત્રને શણગાર. ૧૨ બજાર બહુ ત્યાં ભરાયે છે, માટે તતબરથઈએ; લેવું ન લેવું મરજી પોતાની, જેવા માટે જઈએ. ૧૩ સહિ કૌરવ અક્ષી તઈયાર થઈને, ગઈ બજારમાં પેઠી; ભારે ભારે વસ્ત્ર શણગાર, સહિ જેવા દુકાને બેઠી. ૧૪ સાણુ કસબી ચણીયા ચોળી, ભારે જેનું મુલ; હાર ગજરા ચંદન ચુડીયો, બેરબી અમુલ્ય. ૧૫ ખંખેરીને ખીટીએ, બેરબી અપાર; દ્વારકામાં વાતો ચાલી, શોભા અપરંપાર. ૧૬ દુરજોધનની જાન સાંભળી, વેપારી હરખે આગ્યો; જુદી જુદી જાતના એ, શણગાર વસ્ત્ર લાગ્યા ૧૭ દરવાજની બહાર બેઠા, બજાર બનાવી દીધું; હેડખાના દીકરાએ, કામ

'કોડે કીધું. ૧૮ શ્રી કરન એકલા જાણે, બીજું ન જાણે કોય; દુરજોધનની સ
 ખીને, ભાઈજોની રાણીઓ જોય. ૧૯ રસ્તે સડે વેવાણે આવે, માઢાવે મન
 ની માંય; ભાનુમતી કહે લક્ષ્મીજીને, સારી થઈ છે શોભાય. ૨૦ એક આ-
 બી પૃથ્વીમાં મારા. મોટા છે મુજ સ્વામી; મુજ પગલે અમના વરમાં, નહી
 લક્ષ્મીની ખામી. ૨૧ બીજા રાજ છે પૃથ્વીમાં, તે અવળું અવળું બોલે;
 તમારા સ્વામી શ્રી કરન તે, નહી મુજ સ્વામી તોલે. ૨૨ અમે જ્યાં જઈએ
 ત્યાં હાથું, રહિએ આણંદભેર જવારની કું હસ્તીનાપુર, આવી ત્યારની કીસા
 લેહેર. ૨૩ સતભામાને સડે સુંદરી, બોલે મનમાં એમ; પોતાની મોટાઈ દે-
 ખાડે, ઘણું જતાવે પેમ; ૨૪ દુકાનોમાં વસ્ત્ર શણગાર, જોઈને પરસન થાય;
 ભાનુમતી કહે લોને વેવાણુ, ત્યારે બોલ્યાં ત્યાંય. ૨૫ કહે લક્ષ્મીજી એ શું
 બોલ્યા, અમથી નવ લેવાય; ઘેર અમે પુછીને નથી આવી, લેવાની આમ-
 નાય. ૨૬ ત્યારે ભાનુમતી સતી બોલી, સાંભળો મરવથી; અમે હાથું લેવું
 હોય તો, ધણીને પુછતા નથી. ૨૭ અમે ધણીના નથી જોશીઆળા, એમના
 હાથેલા ના રહીયે; અમને જે કાંઈ કહેવા આવે તો, કપડા સામે દઈએ.
 ૨૮ અમારા સ્વામી અમને પુછ્યા વળુ, નવ પીએ કદી પાણી; કદાપી
 તે પીને ઘેર આવે તો, કરી નાંખુ ધુળ ધાણી ૨૯ લક્ષ્મીજી કહે સાચુ કાહો
 છા, એમ વંચો તેમો સામે; કહાવના અમે કામ કરીયે તો, આમડી ઉતરડી
 નાંખે. ૩૦ દુરજોધનની રાણી બોલ્યા, અમારા છત્રપતી શુપાળ; મારા સામું
 એ બોલે તો, કું વાંડુ બહુ ગાળે. ૩૧ શ્રી કરનની સડે સ્ત્રીજાએ, કરે
 વીચાર મન ગોરી; જે સ્વામીને કરે છણકા, તે નહારીની છોરી. ૩૨ બાઈ તમે
 તો છો ભાગ્યશાળી, તમઘેર તમારૂં થાવે; અમારા વરમાં ધણી અગાડી,
 એક પાંદડુ નવ હાલે. ૩૩ એમ વાતો કરતી ચડિએ અસી, કરણ શકુની
 મામાની; શ્રી કરનની સાથે ચાલે, નથી રસ્તે રહે કોઈ છાની. ૩૪ દુકાંના
 ત્યાં નવીને નવી, બજાર શોભે અપાર; તેવી કૌરવોની અસીઓ, જુવે છે
 સહુ નાર. ૩૫ નાના વીંધના વસ્ત્ર શણગાર, જોયા અપરંપાર; સરવે જોતાં
 મનમાં મોતા, જ્યાં બેઠો હેડંગા કુમાર. ૩૬ તે દુકાંનનો ઠાઠ જોઈને, સડે
 થયા પરસન; દુરજોધન રાણીને જોઈ, થયું લેવાનું મન. ૩૭ ભાનુમતી થઈ
 પુલી કાળકો, કહે જુવો કરનતો રાણી; મારા સ્વામીના નામની, જુવો દુકાં-
 નો મંડાણી. ૩૮ લક્ષ્મીજી કહે સાચું કાહો છો, તમારા ધણીની મંડાય;
 ભાનુમતી કહે જુવો વેવાણુ, અમને સારૂં રેખાય. ૩૯ પછે વેહેપારીની પ્રતે,

ભાનુમતી ત્યાં પુછે; આ એક નારીના વસ્ત્ર શણુગાર, તેની કીંમત શું છે. ૪૧ ત્યારે હેડખાનો પુત્ર બોલ્યો, અમો રહિએ આવે દેશ; અમારા ગામની અંચીઆને, નથી આવો પેહેરવેશ. ૪૨ માટે અમારે કીંમત નથી, તતપર વેહેલા ચાઓ; તમારા અમને આપી, આ પેહેરી સૌ જાઓ. ૪૩ રાજ થઇને કહે ભાનુમતી, આ વેહેપારી કેવો; ભારે ભારે શણુગાર આપે, દેખાય આંધળા જેવો. ૪૪ મોતીની પણ કીમત ભારે, ઠીક મળો સંભેગ; આપણાને એ આપી દેછે, એના કરમના ભોગ. ૪૫ દુરજ્ઞેધનની સણી કહે છે, ચાલો બદલી લેઈએ; સતભામા કહે અમે બદલીને, ઠાને ધેરજ જઈએ. ૪૬ ખરમાં ધણી પેસવા નબ્બ દે, થનાર ઢાય તેમ થાય; ગમે એટલું સોંધુ હોય પણ, અમથી ન પેરાય. ૪૭ ત્યારે છત્રપતીની નારી દુકાન મધે પેડી; વસ્ત્ર શણુગાર ઉતારીને, સૌ બદલવા બેડી. ૪૮ હેડખાનો દીકરો બેલ્યો, વચન સાંભળી લેજો; કશું બાકી રહેવા ના દેશો, સધળું પહેરી દેજો. ૪૯ ભાનુમતી ગાજીને બોલી, સાંભળો સરવથી; અમો તમારો એકે દાગીનો રહેવા દેવાની નથી. ૫૦ વાલની વીટી રહેવા ના દીધી, પહેર્યો સૌ શણુગાર; અણીયા ચોળી ચીર પેહેરી, તર્ત નીકળી બાહાર. ૫૧ દુરજ્ઞેધનની રાણી પુછે હવે દેખાઉં છું કેવી; મામીજી કહે શું કહું વહુ, જણે લક્ષ્મીજીના જેવી. ૫૨ પર વાતો કરતાં ગયા ગામમાં, દવારકા જ્યાં શહેર; ભગવાનની સરવે અંચી, તે ગઇ પોતાને ધેર. ૫૩ શામળીયે સમાચાર પુછા, ત્યારે કામનીઓએ કીધા; કૌરવની સરવે અંચીએ, વસ્ત્ર શણુગાર બદલી લીધા. ૫૪ જનીવા સે પોહોચી સરવે, હરખ મનમાં લાવ્યા; પોત પોતાના સ્વામીને, તર્ત ત્યાં બોલાવ્યા. ૫૫ દુરજ્ઞેધન સકુની મામો, જોઈ હરખા મનની માંહ; હાવા વસ્ત્ર શણુગાર ક્યાંથી, પેહેરી લાવ્યા આંહ. ૫૬ ભાનુમતી ગાજીને બોલી, બોલ રૂદેમાં ધરીશો; તમારા જેવો અમોએ, વેપાર ખોટો ન કરીયો. ૫૭ અમારા પદસા નથી આપવા, લાવ્યા સઉ સમજવી; આપણા વસ્ત્ર શણુગાર આપી, એના પેહેરી અમો લાવી. ૫૮ બમણો નફો નારી લાવી, હરખો સરવે સાથ; કૌરવ સરવે રાજ થયા, એક એકનો ઝાલી હાથ. ૫૯ દુરજ્ઞેધન કહે મામા મારા, વાત કરૂં છું કેવી; લક્ષમણની મા શોભે છે, ઇંદ્રાણીના જેવી. ૬૦ સકુની સપાટે બોલ્યા સાંભળને સરવથી; તારી મામીના જેવી જણે, વીરવ માં ખીજકા નથી. ૬૧ આપણે હાથી ઘોડા લીધા, હરખ મનમાં લાવી; બાયડીયો જુધીની પાકી, વેપારી છેતરી આવી. ૬૨ વાળુ પાણી કરીને

સરવે મનમાં રાજ હુતા; પેત પેતાના સ્થાનકે, જઈને સરવે સુતા. ૬૩ જળ જંપુને દરવાજા, મંથ થયા છે જ્યારે; હેડંબાનો દીકરો ભોંયરે ગયા ત્યારે. ૬૪ બાંધવ પાસે આવ્યો ચાલી, કહા સમાચાર; મોટાભાઈ આ કયાંથી લાવ્યા, વસ્ત્રને શણગાર. ૬૫ ત્યારે ગટારમચ્છ બોલ્યો, હીકમત કરી મે પાકી; કાલે કાકાને લુટયા અને, આજ લુટીઓ કાઢી. ૬૬ એમ કહીને બને ભાઈઓ, ચંતામાં નન પેઠા; એક થાળમાં બંને સાથે, ભોજન કરવા બેઠા. ૬૭ પાન સોપારી ખાઈને ઉઠ્યો હેડંબાનો તન, અભેમુન્યની સાથે બોલ્યો, મુખ થકી વચન. ૬૮ ભાઈ તમે અહીં હમણા બેશો, હું જઈને આવું; આજ એની જનમાં હું કાઢીઓને નચાવું. ૬૯ એવું કહીને બાહાર આવ્યો, ચંતામાં નવ્ય પેઠા; માયાના કેશ ખુલા કરીને, ધુણવાને બેઠો. ૭૦ ધુણવા લાગ્યો ગટારમચ્છ, હરખે મની માંહ; જન સુતીછે દુરભેદનની, ત્યાં શું તોફાન થાય.

કડવા રપ મું. અહોરાયજનો.

વેસંપાયે રૂશી બોલી ઉઠ્યા, સાંભળને તું રાય; ત્યાર પછી શું નીપ-જ્યું, કહું વીસ્તારી મહીમોય. અહો. ૧ હેડંબાનો દીકરો ધુણે, કામ સ-પાટે કીધા; ચીર સાડી વસ્ત્ર પેહેરેલા, તે સઉ હરી લીધા. અહો. ૨ સઉ નારીઓએ સયન કરું છે, રાતે રાજ હુતા; વસ્ત્ર શણગાર પોતીકા તે, પેહેરીને એમ સુતા. અહો. ૩ માયા સંકેલી મન મેહેલી, વીચારૂ વીવેકે આપ; કહતાં સાંકળા પેહેલા તેના, પેહેર્યા બેના છે સાપ. અહો. ૪ હાંધલી આકણે થઈને, મારે ડંબના ઝટકા; કાને પાંદડીયો પેહેરેલી ત્યાં, ત્યાં થયા વીંછીના ચટકા. અહો. ૫ માયા ઉપર દામણી બાંધી, જણે કાન ખંબુરા ફરતા; મોતીની માળાઓના, ભરે મંકોડા ચટકા. અહો. ૬ હાથે સાંકળા પેહેરેલાના, મોટા બનીયા સાપ; પુંકડા ઉપર મારે છે ઉંદર, ચોરે મારા બાપ. અહો. ૭ તુસીની તનસો થઈ છે, નાગેણ કાલીમાંઠી; શરીર ઉપર સળવળે છે, જીવ લેઈને નાહી. અહો. ૮ જરમળીયાની જમલો થઈ, ચટકા મારે અપાર; જન જગી ઊઠી સરવે, કરે ધણો પોકાર. અહો. ૯ ખુમો બહુ પાડે છે નારી, મુઠ મોટી પોક; કુખ દારણ થવારે માંડયું, જગ્યા દારકાના લોક. અહો. ૧૦ વસ્ત્ર સઘળાં લેઈ લીધા, રૂવે રૂઢીયા ફાટ; કોરવો સઉ જગી જુવે, ધણો થાય ઉચાટ. અહો. ૧૧ દીવા કરાવ્યા બેવા માટે, ચોરડે અં-

ખાંધાર; બારથી કહે બારણું ડિવાડે, માંહી શું આવેછે ચોર. અહો. ૧૨
 માંહી રૂવે તે બારથી જુવે, સાંકળે વગળ્યા સાપ; ડિવાડવાની હીમત નથી,
 એરે મારા બાપ. અહો. ૧૩ લોકની મેદની ભારે ભરાઈ, શ્રી કરન ડિઠ્યા
 ત્યાંહ; જદવ સાથે લેઈને આવ્યા, જનીવાસે જવાય. અહો. ૧૪ બળીભદ્ર
 પણ નાઠા આવ્યા, આતે શું કહેવાય; રોજ રોજ આ જનમાં ભાઈ, તોફાન
 ઝાડુ થાય. અહો. ૧૫ લોકે કમાડ ભાગા ડિતારા, બોલી નાર સરવથી;
 હમણા ઢાઈ આવશે નહી, અમારી પાસે વસ્ત્ર નથી. અહો. ૧૬ સરવે કો-
 રવોએ નાંખ્યા ધોતીયા, અંતા ચીતમાં પેડી; ધોળુ વસ્ત્ર અકેકુ પેહેરી, વારા
 ફરતી ખુણે બેડી અહો. ૧૭ ભગવાન કહે આ શું છે, રીસ રૂદેની છાંડી;
 સવળી કૌરવોની અસ્ત્રી, બેડી જણે રાંડી. અહો. ૧૮ ઘણી કુદાવી છે ના-
 રીયો, થાકી ગઈ છે અપાર; કાંત ખજુરા મંઢાડા ખંખેરે, તરત આવે
 બાહાર. અહો. ૧૯ માંહીથી કેટલીક ઘાંટા કાઢાડે, દુખ દોહલુ કાપો; વસ્ત્ર
 અમારી પાસે નથી, તે પેહેરવાને આપો. અહો. ૨૦ રોઠ રોઠને રાલી
 બની છે, કુદી કુદીને કુટ; કેટલીક અસ્ત્રીઓને, ચોધારા આંશુ છુટ. અહો.
 ૨૧ જનમારો આ જન સાંભળશે, કોણુ કરે આ કોપ; ગટારગચ્છ બોંયરામાં
 ગયો, માયા કરી અલોપ. અહો. ૨૨ એમ ભારે તોફાન કરીયું, હેડંબાને
 તાંન; કોઈને ખબર પડી નહીને, જણે છે જુગજીવન. અહો. ૨૩ લોકા
 સરવે વેરાઈ ગયા છે, મન થઈ ડિઠાસ; બલીભદ્ર આવી બેઠા, દુરભેદનની
 પાસ. અહો. ૨૪ ધીરજ આપી રૂદવે આંખી, ડરસો નહી લગાર; છત્રપતી
 કહે સુખ નવ પડીયુ, એરે દેવ મોરાર. અહો. ૨૫ દુરભેદન સમજાવે નારી,
 મારી નજર કરડી; ઘેર ગયું આલગન કરવું, કહે વધન થયુ મુખ મરડી.
 અહો. ૨૬ છત્રપતીએ કપડો દીધો, ભાનું મતીને જ્યારે; તરફેડા હરફેડા
 કરીને, બોલ્યાં રાંછી ત્યારે. અહો. ૨૭ સા શુકને આપણે આવ્યા, રોજ
 રોજ થાય દુખ; આઘા ખસો હું નથી રેવાની, મરડી કહુ મુખ. અહો. ૨૮
 કોઈની પાસે વસ્ત્ર નથી ને, નથી કાંઈ શણગાર; તે માટે આ સ્વામી મારા,
 નથી પરણાવવો કુમાર. અહો. ૨૯ ત્યારે બળીભદ્ર કહે મંગાવી આપું,
 એમ કહ્યું છે જ્યારે; એકશોને છ નારીના, શણગાર મંગાવ્યા ત્યારે. અહો.
 ૩૦ સઉને સઉના જુદેજુદા, આપો તેણીવાર; સરવે નારી ખુશી થઈ છે,
 પેહેરાં વસ્ત્ર નીરધાર. અહો. ૩૧ ગટારગચ્છ બોંયરે બેઠા, બાંધવને કહે
 વાંત; એજ કાઠીઓને નચાવી, કંચો ધણો ઉતપાત. અહો. ૩૨ સઉ સઉને

ઉતારે ચાક્યા, સરવે કરે સયન; વાહાણું વાણુ ને લોક ઉઠ્યા, જગ્યા જુગ-
 લવન. અહો. ૩૩ હેડંબાનો હીકરો તે, માગી છે આગનાય, બાંધવને કહું
 હમણું આવુ, એમ કહી બહાર જાય. અહો. ૩૪ માયાવીનો હીકરો એ,
 અંતામાં નવ પેઠો; પાંચ પચાસ રાક્ષસ લઈને, શાકભાજી માંડી બેઠો. અહો.
 ૩૫ સારા સારા શાકભાજી, લેઈને બેઠા ત્યાં; હેડંબાનો હીકરો તે, થયો ઠા-
 છીઓ જ્યાં. અહો. ૩૬ સઉના કરતાં શાક સારા, સહુ જુવે અપાર; હેવામાં
 ત્યાં આવી પોચ્યા, પોતે દેવ મોરાર. અહો. ૬૭ ભગવાન આવે ભાવ પુછે,
 ક્ષીધી મોહને ભાજી; કહ્યા પ્રમાણે મુક્તિ આપ્યું, લેઈને થયા છે રાજી. અહો.
 ૩૮ મટારગચ્છ કેહેવા લાગ્યો, શું રે કહું મુખ કથી; અક્ષીમાનીને ખવરાવજો,
 સતીયાને ખાવાના નથી. અહો. ૩૯ એમ કહીને સરવે આપ્યું, પોતે થયા
 વીદાય; બીજા સારા શાક સરવે, લઈને મોહન જાય. અહો. ૪૦ ઘેર ગોવી-
 દ આલી આવ્યા, મનમાં મોહન મોહી; સામળીયો સ્વચ્છ વસ્ત્ર પહેરી,
 કરવા માંડી રસોઈ. અહો. ૪૧ કોઈ દીવસ કશું ન રાંધે, તે દન રાંધે ત્યાં;
 આખી સુષ્ટીનો સ્વાદ મુકો, શાક ભાજી માંય. અહો. ૪૨ રસોઈ રાંધી તઈ-
 ચાર કીધી, હરજી હરખ લાગ્યા; એટલે જનીવાસેથી, સરવે જમવા આવ્યા
 અહો. ૪૩ બાજઠ મુક્યા સરવે દાલી, કંચન મુક્યા થાળ; સામગ્રી સરવે
 પીરસે છે ત્યાં, સ્વામી શ્રી ગોપાળ. અહો. ૪૪ સત્યવાહીને સત્ય પીરસે,
 સો કૌરવને ત્યાં; માયાવીની સામગ્રી પીરસી, પોતે જદવરાય. અહો. ૪૫
 જળની ઝારી ભરીને મુકી, પીરસાં પકવાન; થાળ ભરેલી જોઈ સરવે, વ-
 ખાણે ભગવાન. અહો. ૪૬ સરવે સામગ્રી આવી રહી, પીરસી જુગલવન;
 આજ્ઞા ત્યાં હરીએ આપી, કરવા બેઠા બોજન. અહો. ૪૭ જમતા જાય છે
 રાજી થાય છે, એક એકને વાત કહે છે; શાકભાજીનો સ્વાદ ઘણો છે, તે સ
 ઉ માગી લે છે. અહો. ૪૮ ભુદર કહે ભાવથી જમજો, જે જોઈએ તે કહેજો;
 કૌરવ કહે કાંઈ ન જોઈએ, શાકભાજી મુકી દેજો. અહો. ૪૯ આવો સ્વાદ
 કહિ ન દીઠો, મીઠો મોહન લાગે; શાકભાજી સારા લાગે, તે વળી વળીને
 માગ. અહો. ૫૦ પકવાનને કોઈ નથી અડકતાં, ઘણી ખાધી શાકભાજી;
 જમતા જમતા કૌરવો તો, ઘણા થયા રાજી. અહો. ૫૧ શાખાસ છે બલીભ
 દ્ર તમને, શું કહીએ મુખથી; આજ રસોઈ ઘણું કરી છે. કોઈ દીવસ જ-
 મ્યા નથી. અહો. ૫૨ બલીભદ્ર બોલી ઉઠ્યા, જમાં સરવે કોઈ; આજ મારા
 નાના ભાઈ કરને, રાંધી છે રસોઈ. અહો. ૫૩ ત્યારે છત્રપતી ત્યાં બોલ્યો,

વીચારી સરવથી; મામા આપણા ધરમાં આવી, રસોઈ થાતી નથી. અહો. ૫૪ તે મારે મારા મનમાં આવ્યું, તતખરવેળા થઈશું; ભગવાનને આપણે ઘેર, રાંધવા લેઈ જઈશું. અહો. ૫૫ અજ્ઞાની તે એવું બોલે છે, દુરમતી દુરજોધન; ગળે આવ્યું ત્યાં સુધિ ખાધું, ધતરાષ્ટ્રનો તન. અહો. ૫૬ પાનના ખીંડા આપ્યા પછી, સરવે થયા વીદાય; આખે રસ્તે વખાણતા તે, જનીવાસે જાય. અહો. ૫૭ દીવસ આયમ્યો, રાત પડી ને કુર્યુંછે શયન; ભર નીદ્રામાં સરવે સુતા, ઉઠ્યો હેડંબાનો તન. અહો. ૫૮ સાથે બે લાઈએ ભોજન કરમું, બાદ્યો ભીમકુમાર; આજ્ઞા માગી તરત નીકળ્યો, પોતે વળતી બાહાર અહો. ૫૯ વલણ. બાહાર નીકળ્યો ગટારમચ્છ, વીચારીને મન; માયા સંકેલી ધુણવા બેઠો, વ્યાસ વહે વચન. અહો.

૪૬વા ૨૬ મું રાગ સાખીનો.

કહે વાણી વેસંપાયે રશી, સાંભલ્યને તું રાય; ત્યાર પછી શું નીપજ્યું, કહું વીસ્તારી મહીમાય. ૧ ભોંયરામાંથી બાહાર નીકળ્યો, હેડંબાનો તન; માયા સંકેલવાને પોતે, વીચાર કરીયો મન. ૨ કેસ છુટા રાખી બેઠો, ધુણવાને ત્યાંય; મામા મોટી ઉપાડી જેને, કરવાને શોભાય. ૩ અડધી રાત્રી ત્યાં ગઈ છે, લાગ્યો છે ધુણવાય; જનીવાસે જન સુતી છે, ભર નીદ્રામાંય. ૪ તે ભરનીદ્રામાંથી ઉઠે, આવે મોહોડે શુંક; કંઈક ખુમો પાડી ઉઠે, કંઈકને ચાલી ચુંક. ૫ કંઈક જણા ન રાખી મણા, શાક ખાધા અપાર; અકળાઈને સરવે ઉઠે, મુખ કરે પોકાર. ૬ ઓ મારા બાપ નથી રેહેવાતું, આતે શું કહે વાય; કંઈક ઝબકી જગી ઉઠ્યા, પેટમાં ગુડ ગુડ થાય. ૭ કંઈક જણાને આવે આંકડી આંખો ઉચી જાય; કંઈક જણા ત્યાં ચડે પડે ને, ઉધાં ચતા થાય. ૮ કંઈક જણાને ઝાડા ઝાઝા, લોટા લેઈને જાય; કંઈક જણાને ઉબકા આવે, કંઈકને ઉલટી થાય. ૯ ઓકારા ત્યાં ઘણા થાય છે, મનમાં ધરે સંતાપ; કેટલાક ત્યાં આકવા બેઠા, મોમાંથી નીકળે સાપ. ૧૦ કંઈક જણાને ઉલટી થાયે, કંઈ રહે અધર અધુરા; ચકલા ચકલીને ચાંમા ચીડીયા, કહોડે વીંછી કાંતખજુરા. ૧૧ ઝીણા ઝતુ તંતુ સરખા, જેમલો દેખાય; ખીશકો લાને કાબરો ત્યાં, નીકળી ઉડી જાય. ૧૨ કંઈક જણા શવાને બેઠા, આરે મારા બાપ; અરે દૈવ્ય આ શું થયું છે, શો થયો સંતાપ. ૧૩ જુદી જુદી જતના ત્યાં, જતાંબર નીકળે અપાર; આખી જનમાં જગી ઉઠ્યા, ઘણા કરે

પોઘાર. ૧૪ કંઈ લોટાલેઈ ઝાડે જાયે, રસ્તે બેરી જાય; તે દુરગંધના મોટા
 ઉડયા, ઉભુ નવ રહેવાય. ૧૫ કંઈકના મુખમાં અધે રૂખે, લટકે મોટા ના
 ગ; ઓઢી ઓઢી આંતરડા દુખે, કંઈ થાક્યા બહુ ભાગ. ૧૬ એ મારા બાપ
 નથી રહેવાતું, જણે જીવડા જાય; જીવ ચકદોળે ચડી ગયા છે, મુખે ત્રાહ
 ત્રાહ થાય. ૧૭ એમ જનિવાસામાં જગ્યા સરવે, પાડે મોટી પોક; બુમો ધાં
 ટા સાંભળીને, ઉઠ્યા નગરના લોક. ૧૮ શ્રી કશ ત્યાં જગી ઉઠ્યા, કહે આ-
 લો તતપર થઈયે. આ જનનમાં તોફાન થયું છે, જેવા માટે જઈએ.
 ૧૯ જઈએને સાથે લેઈને, આબ્યા શ્રી અવિનાશ; બળદે
 વજી આવીને ઉભા, મન થયા ઉદાસ. ૨૦ બળદેવજી ત્યાં બોલી
 ઉઠ્યા, કહ્યા કરનને વચન; શામાટે તું અહીંયા આબ્યો, એરે જી-
 ગજીવન. ૨૧ કરન કહે હું જેવા આબ્યો, આતે શું કહેવાય;
 નવાઈના વેવાઈ આબ્યા તે, નીત્ય નીત્ય તોફાન થાય. ૨૨ બળદેવજી
 તવ વાણી બોલ્યા; બોલ તને જેમ કાવે; હું જાણું છું ઉપર રહીને, મરકરી
 માહારી કરાવે. ૨૩ સારા વેવાઈ સોધી કાડ્યા, સમજે મનની માંહી; વગર
 જીગળે ભાઈ તમારી, ભારે થઈ ભવાઈ. ૨૪ સુખે સુવા નથીરે દેતા, જની-
 વાસાના લોક; નીત્ય નીત્ય આ શી ફજેતી, ભેમા થાય અથોક. ૨૫ તમાસા-
 નું તેડુ નથી, સાંભળી હરખ લાવે; જગતનો ધારો એવો છે, જન ઝાઝા
 જેવા આવે. ૨૬ બલીભદ્ર કહે હું શું કરું, જે છે જગતનો ધારો; શ્રી કરન
 કહે બાંધવ મારા, વેવાઈને તમે વારો. ૨૭ જીવો આપણે આવી જોયુ, ઉઘા-
 ડ્યા કમાડ; તેમાં કાંઈ જીવ જતું નથી, હાય તો દેખાડ. ૨૮ માયા સંકેલી
 લીધી છે, હેડબાનો તન; ભોંયરામાં જઈને સુતો, પોતે કર્યું સચન ૨૯
 બલીભદ્રે દુરજોધન, રાય સવારે હર્ષ લાવો; કાલ સવારે છાપ મોકલો,
 પછે પરણાવા આવો. ૩૦ નીત આણું તોફાન કરવું, માટે વાણી સાચી ક-
 હીશ; પછે વરઘોડો ચડાવી લાવો, કન્યાદાનજ દઈશ. ૩૧ એમ કહીને
 બને ભાઈઓ, ગયા પોતાને ઘેર; શ્રી કરન તે છાનામાના, વીચારી પુરણ
 પેર. ૩૨ જળ જપ્યુ ને લોક સુતા, પુરશોતમ તતપર થયા; ગુણવંતા
 ગટારગચ્છને, ભોંયરે ડેડેવા ગયા. ૩૩ આવીને અશોક બાગમાં, ઉઠાડ્યા
 કુમાર; ગટારગચ્છને ખખર કરી છે, કર્યો છાપનો વીચાર. ૩૪ કાલ સવારે
 એના પેહેલા, તમે હરખજ લાવો; કૌરવની અસ્ત્રીઓ બની, છાપ પુરી
 આવો. ૩૫ માંહી વસ્ત્ર શણગાર લાવો, વાચાર મનમાં ધારો; ગાતાં ગાતાં

ઘેર આવી, કન્યા ખોળે બેસારો. ૩૬ એવી અમારી રીત છે, બોલ્યા
 જુમજીવન; તરત ત્યાં સમજી ગયો છે, હેડંબાનો તંન. ૩૭ શ્રી કરનએ
 માગી આજ્ઞા, પોતે તતપર થયા; પુરસોતમ તો ઘેર આવી, તરત સુધ
 રહ્યા. ૩૮ હેડંબાના હીકરાએ, મન કર્યો વીચાર; કેશ પછાડી તે ઠે-
 કાણે, રાક્ષસ કર્યો તથ્યાર. ૩૯ એકશોને દશ શ્રીધા, જશ લેવો
 નીરધાર; જુદા જુદા વસ્ત્ર ધરીને, ઊભી કરી સહિ નાર. ૪૦ એક
 જથ્થાને છાખ ખનાવ્યો, કર્યો ખીજના શણુગાર; એકસોને છ જણની
 ત્યાં, ખનીરે સઘળી નાર. ૪૧ ભાનુમતી પોતે સતી, ખન્યો હેડંબાનો તંન;
 પુરણ પ્રીતે પોતે આવ્યો, કરવા ભાઈના લગન. ૪૨ કૌરવની સહ અસ્ત્રી
 થઈ છે, નહી ખાંપણ નહી ખોડ; ગીત મધુરા ગાતી ગાતી, ચાલી જોડાજોડ.
 ૪૩ જાણે સઘળી કૌરવની છે, લોક જુવે ઉલટ આંખી; ગટોરગચ્છ પોતે
 થયો છે, દુરજોધનની રાણી. ૪૪ છાખમાં વસ્ત્રશણુગાર મુક્યા, ખળદેવને ઘેર
 જાય; ગાતાં ગાતાં ગયા પોળમાં, સહિ આવ્યા જોવાય. ૪૫ રેવંતી કહે આ
 તે શું છે, ઉઠ્યા હરખલાવી; મોટાના ધરના તે રાંણી, છાખ લેઈને આવી.
 ૪૫ વેલા ઉઠ્યા વેવણ માટે, જજમે ત્યાં પથરાય; તકીયા ગોઠવીયા છે ત્યાં
 તો, સહિ આવી તેની માંય. ૬૭ મંડપની શોભા છે ભારે, અંતામાં નવ્ય
 પેઠી; તેની મધે વેવાણુ આવી, છાખ લેઈને બેઠી. ૪૮ પછે વારાફરતી ગાવા
 માંડયું, વેવણુએ જ્યારે; જંદવની અસ્ત્રીઓ સરવે, બેગી થઈ છે ત્યારે. ૪૯
 સામા સામી ગાવા બેઠી, તે ઠેકાણે ત્યાંય; રેવંતી રાણી ધરમાં છે તે, બોલાવી
 સુરેખાય. ૫૦ બેન તારી સાસુ આવ્યાં, હરખ મનમાં લાવો; છાખ તારા
 હાથમાં આપે, તે લેઈ ધરમાં આવો. ૫૧ સુરેખાને તથ્યાર શ્રીધી, અંતામાં
 નવ્ય પેઠી; છાખ લેઈ ધરમાં આવી, સાસુને ખોળે બેઠી. ૫૨ ગટોરગચ્છે
 કન્યા દીઠી, મનમાં રાજ થાય; જેવો મારો ભાઈ છે, આ તેવી કન્યાય.
 ૫૩ એક એકને વાતો કરતાં, સુરેખા કહે તતપર થઈએ; આલો મારા મો-
 હાલ દેખાડું, જેવા માટે જઈએ. ૫૪ વાત જાણી હાથ ઝાલી, સાસુને લેડી
 જાય; સુરેખા સાથે ગઈ છે, મોહાલ કરી માંહ ૫૫ સાસુ વહુ સાથે ગયા,
 મેહેલ મધે જ્યારે; પહેલ ખીજે ત્રીજે માળે, તેડી ગઈ છે ત્યારે. ૫૬ એમ
 કરતાં હરખ ધરતાં, ગયા સાતમે માળ; ધાભામાં ઉભો રહ્યો છે, હેડંબાનો
 ખાળ. ૫૭ પોતાના મનમાં વીચાર કરે છે, ધારે છે સરવથી; ફરી ફરીને આ
 કન્યા લેવા, લાગ ખનવાનો નથી. ૫૮ માટે આ ઠેકાણું ઠીક છે, એમ મનમાં

બીચાર થયો; વા વંટાળ ઝાઝો કરીને, બગલમાં લેઈને ગયો. ૫૬ ગંગન
 મારગે ઉડી ગયો છે, દાણુ ન લાગી વાગ; અશોક વાડીમાં આવી પડ્યો,
 હેડંગા કુમાર. ૬૦ ભોંયરામાં ભાઈ પાસે આવ્યો, લાંબો છે કન્યાય; કન્યા
 કહે છે મારા પીટયા, આતે શું કહેવાય. ૬૧ મારા બાપને કહેવા દેને, પછી
 રે તારી વાત; પીતા મારા બાળુશે તો, કરશે તારી વાત. ૬૨ ત્યારે ગટારગ-
 ચ્છ ત્યાં બોલ્યો, સાંભળો સત્ય વચન; આ મારા ભાઈ અભેમુન્યુ, તેની
 સાથે કરો લગન. ૬૩ તવ કન્યાએ રોવા માંડ્યું, વણ્ણીક ભાંડે ગાળ; હેડ
 બાના દીકરાએ, કયો રાક્ષસ તતકાળ. ૬૪ હાથ જવડા દાંત જેના, સુપડા
 જવડા કાંત; બુચાં કુચાં વરવા દીઠા, ગઈ સુરેખાની રાંત. ૬૫ આંખોના
 ડોળા ગોળા જેવા, દેખી બીવા લાગી; અરે દેવ હવે શું થાશે, મારી કરમ
 રેખા ભાંગી. ૬૬ અતાશે જ્યારે બહુ બીવરાવી, તે ઠેકાણે જ્યારે; તરત ત્યાં
 છાંની રહી છે, ભાઈને સોંપી ત્યારે ૬૭ ચોઢી ચાર રાક્ષસની મુઠી, પોતે ત-
 તપર થયો; બાહાર નીકળી બિછલીને, બલીભદ્રને ઘેર ગયો. ૬૮ સુરેખા પોતે
 બનીને, હરણ મનમાં લાવી; ઓ મા ઓ મા બુમ પાડીને, તરત હેઠે આવી.
 ૬૯ રેવંતીએ રોતી સાંભળી, ડાઘ દીકરી જ્યારે; તરત તેને બાઝી પડીને,
 છાતીએ દાખી ત્યારે. ૭૦ છાબ પેલી કરેલી તે, અલોપ કરીને ત્યાંય; નારી
 સઘળી આવીતીતે, કોઈએ નવ દેખાય. ૭૧ રેવંતી કહે દિકરી માહરી, હવે
 છે તુજને કેમ; ગટારગચ્છ કહે માતા માહરી, મને પડે છે વેમ. ૭૨ ભુવા
 જતીને બોલાવ્યા છે, દોરા ચીઢી થાય; દાંણાવાળો દેખાડ્યા છે, સુવાડી પ-
 થારીમાંય. ૭૩ એટલામાં બળદેવ આવ્યા, ચાંતા મધે પેડા; કર કપાળે દેઈને
 એ, સુરેખા પાસે બેઠા. ૭૪ દોડાદોડ ત્યાં થઈ રહી છે, મોંઘી કરાવે બાઈ;
 પથારીમાં ગોઠમડા ખાય, રાખે સરવે સાઈ. ૭૫ હેવામાં શ્રી કશ આવ્યા, સુ-
 રેખા જોઈ ત્યારે; પોતાના મનમાં સમજીને, ગ્યારે પાછા ત્યારે. ૭૬ ત્યારે
 સુરેખા બોલી ઉઠી, પીતા સુણો વચન; શ્રી કશ કાકાને બોળે, બેસવાનું
 મન. ૭૭ મોટે પાછા તેડી લાવો. અનુચર ત્યાંથી જાય; શ્રી કશને તેડી લા-
 વ્યો, પોતે ધરની માંય. ૭૮ બળદેવે ત્યાં કહ્યું ભાઈને, બોળે બેસારો આજ;
 શ્રી કશ કહે કામ માહરે, જવા દો માહારાજ. ૭૯ ઘણા વચન ત્યાં કહી
 કરીને, બેસારી ઉછરંગ; મારે ઘેર આજ લગન છે તે, હવેરે રહેશે રંગ. ૮૦
 પછે પુત્રીને પુછી બેયુ, હવે શું મનમાં ધાર; સુરેખા કહે હવે ઠીક છે, પર-
 ણાવો તો સાર. ૮૧ કરન મનમાં થયયે છે, વાત રાખે છે છાંની; ગટારગચ્છ

કરનને કહે છે, રાખો તમે મેહેરખાની. ૮૨ કરન કહે તુજ દીવસ આવો,
કહુ છું આણંદભેર; મારે ફાવે તેમ કરજો, અહીંયા લીલા લેહેર. ૮૩ સુ-
રેખાને થયું છે સાફ, દેરાઈ સઘળાં જાય; ધામે રહીને સુરેખાએ, માળ્યું
છે ખાવાય. ૮૪ રેવતી તવ રાજ થઇને, કુંચી આપી ત્યાંય; તે સુરેખા
લેઇને, ઝારડે ખાવા જાય. ૮૫ વલણુ. ઝારડે ખાવા ચાલી, કુંચી લેઇને
ત્યાંય; પકવાનના ઝારડા ઉઘાડ્યા, હવે ત્યાં શું થાય.

કડવા ૨૭ મું રાગ ચૌપાઇનો

બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાંભળીને તું રાજન; કહું સુરેખા હરણુ
મહિમાય, સાંભળતામાં પાવન થાય. ૧ દીડા ઝારડે પકવાન, જોઈ હરખા-
યો ત્યાં રાજન; હવે કાહું એનું ધુળ, કૌરવ ખાશે સર્વે ધુળ. ૨ માયાનીને
સાંની વાર, કચી રાક્ષસ એક હજાર; પાંચશે ટોપલા કીધા, સઉને માથે ચ-
ડાવી દીધા. ૩ પછે આગતા આપી ત્યાંય, મોકલ્યા હેડંખાવન માંડ; ગયા
રાક્ષસ સઘળા થાકી, લાવી સોંપ્યાં છે જ્યાં કાકી. ૪ પછે જોયા હેડંખા
રાણી, દેખી હૃદયમાં ઉલટ આણી; દેરાણી જોડાણી જેહ, જોઈ હરખપામા
તેહ. ૫ વેરાઈએ મોકલા અહીં, ત્યાંની વાત સરવે કહી; સાંભળીને ચુલ્લદ્રા
માય, પોતે હૃદયમાં હરણાય. ૬ થયા પકવાનના ત્યાં મંજ, દેખી મનમાં
થયા છે રજ; તમે સાંભળોને દેરાણી, લાંબા દહીત સરવે તાંણી. ૭ તમ
સાફ વેરાઈએ મોકલાવ્યું, તમ માંડે હાંકયું આવ્યું; સાંભળીને વાત દેરાણી,
મન હરખા ઉલટ આણી. ૮ થયા ગટોરગચ્છ કન્યાય, રલો બલીભદ્ર ચર-
માંય; એ કથા જાહેર રહી, જન નિવાસે શીગતી થઈ. ૯ બોલ્યો છત્રપતી
રાજન, મામા વીચારોને તન; શાને માટે કરવી વાર, હવે છાજ કરો તઈ-
યાર. ૧૦ મોકલોને સરવે માંણી, આજ હૃદયમાં ઉલટ આણી; છાજ ભરી
કરો તઈયાર, ભાનુમતી બોલી તે હાર. ૧૧ સરવે સજવા બેઠી રાણુગાર,
ભાનુમતીને થઈ છે વાર; બની કણીને ભાનુમતી, જણે દેખાય રંભા રતી.
૧૨ પગે ઝાંઝરનો છે ઝણુકો, પગે વીંછવાનો કણુકો; ચાલી દેરાણી સઘળી
સાથે, છાજ ભાનુમતિ લીધે હાથે. ૧૩ ગીત ગાતી ગાતિ જાય, ત્યાં તો
બની રહી શોભાય; મળા નગર દ્વારકાના લોક, ભરાયા ભેગા થોક થોક.
૧૪ વલણુ. જોવા મળ્યા લોક સઘળાં, ઊલટ અંગ ન માય; છાજ લેઇને
હાથમાં, ભાનુમતી ત્યાં જાય.

કડવા ૨૮ મુ રાગ ધોળનો.

અલીહરિ વેવાઘએ વીવા માંડીયો, સઉ ગાતી ગાતી જાય. વેવાઘએ.
 ટેક. ત્યાં તો ટોળે મળી સરવે તારણી, તે તો દ્વારકાંમાં જાય. વેવાઈ વીવા.
 રમકો ઝમકો ઝમકો કરી નીસરી, સહને હરણ છે હૃદયામાંય. વેવાઈ. ૧
 છાબ લીધિ છત્રપતી નારીયે, એ તો ગીત મધુરા ગાય. વેવાઈ. મળી
 દ્વારકાની સઉ મેદની, શી વખાણુ તેની શોભાય. વેવાઈ. ૨ આવી બળી-
 ભદ્રને આંગણે, પાથરણું પથરાવ્યાનિ રીત. વેવાઈ. રેવંતી રાણી હરખે
 આવીયાં, રાજ થયા રાણી ખચીત. વેવાઈ. ૩ મળી મલ્લમાં બેઠી માનુની,
 ગયા રેવંતી ધરની માંહ; વેવાઈ. સુરેખાને બોલાવી છે સ્નેહથી, મોકલી છે
 છાબ લેવાય. વેવાઈ. ૪ સંતાપ બેઠીતી સુરેખા તહી, તેને મોકલી તરત
 ત્યાંય; વેવાઈ. શાણી થઈને સુરેખા ચાલીયાં, આવી ઉભી સાસુ જાય.
 વેવાઈ. ૫ છાબ છત્રપતીની રાણીએ, આવી સુરેખાના કરમાંય; વેવાઈ.
 તે લેઈને સુરેખા સચરી, મુકી ધરમાં માતા પાસે ત્યાંય. વેવાઈ. ૬ માતા
 હરખે સુરેખાને મોકલી, દીકરી ડાઘ ચંતામાં ન પેસે; વેવાઈ. સાચી સાસુ
 તારાં આવીઆ, તેના બોળામાં જઈને બેસે. વેવાઈ. ૭ સુરેખા હરખે આ-
 વીયા, બેઠી સાસુ બોળે નીરધાર; વેવાઈ. સાસુ બેઠને હરખ પામીયા, હે-
 ડંબા સુતે મુકયો ભાર. વેવાઈ. ૮ ભાનુમતીને ભારજ લાગીયો, ગભરાઈ
 ગયું છે મન; વેવાઈ. ઝાઝુ હેત કરીનરે બહીયું, એને દબાવી છાતીમાં તે
 દન. વેવાઈ. ૯ ત્યારે સુરેખાએ હેત આણીયું, દબાવી છે સાસુને હાથ;
 વેવાઈ. એના હાડકા ભાગી નાંખીયા, બળ કરીને ભીડાવી છે બાથ વેવાઈ.
 ૧૦ ત્યારે ચીસ પાડીરે ચતુરાઈથી, બોલ્યાં મામીજી તેને સંગ; વેવાઈ. વહુ
 હલેતી હોય તે એમ કરે, બાળબાળને તારા ઢંગ. વેવાઈ. ૧૧ તારે ભા-
 નુમતિને બોલુ લાગીયું, બેસારીછે મામીજીએ બોળે; વેવાઈ. ત્યારે મામી-
 જીને બાજ પડી, એ તો આંખો અતીસે ચોળે. વેવાઈ. ૧૨ પછે ઉઠાડી ધર-
 માં મોકલી, સુરેખા ગઈ ધરમાંય; વેવાઈ. મામીજી કહે ભાણેજ વહુને. હવે
 શો કરવો ઉપાય. વેવાઈ. ૧૩ લક્ષમણે તે ડાહો દિકરો, આ તો વહુ મળા
 કપાતરે; વેવાઈ. ના કહીયે તો રીસ બળીભદ્રને, થાય શત્રુ એમનું ધર.
 વેવાઈ. ૧૪ સાચા શત્રુ શ્રીકરન થાય છે, માટે ના હવે કેમ કેહેવાય; વેવાઈ.
 જેમ તેમ પરણાવીને જઈ, વહી બીજી પદ્માવીશું કન્યાય. વેવાઈ. ૧૫ એ

વીના ઉપાય બીજે એક નથી, હમણા સમજ રહેતું મનમાં; વેવાઇ. વળી સારી જોઇને પરજાવશું, નથી વીરોધ કરવો આંહ. વેવાઇ. ૧૬ એમ કરીને સંત્રાળો ત્યાં ગઇ, સરવે આવા જાનીવાસા માંહ; વેવાઇ. સરવે સામગ્રી તથ્યાર ત્યાં કરી, હવે વરને પીડી ચોળાય વેવાઇ. ૧૭ વલણ. પીડી ચોળે પ્રેમથી, લક્ષમણને ત્યાં; ટોળે મળીને તારણી, ગીત મધુરા ગાય.

કડવા રહ મું. રાગ પાઠા ચોળવાના ધોળનો.

બોલ્યા બોલ્યા વધશંખાયે વચનરે, સાંભલ્ય સાંભલ્ય પરીક્ષત કેરા તનરે; પીડી પીડી ચોળે છે પીતરાણીરે, વરરાજને હરખ મનમાં આણીરે. ૧ હારેજીરે પાયતાની પાશેરરે, અડધાની કાઢાવે અદશેરરે; પુતાની કાઢાવે છે પુણેશેરરે, રૂપીઆની કાઢાવે છે શેરરે. ૨ લાડકડાને ચડાવે છે ઉલટ આણીરે, હેત આણી બોળે ભાનુમતી રાણીરે; અતર અને ચોળે છે તેલ ધુપેલ, ભાનુમતી ખરો ખુબીનો ખેલ. ૩ ઉશ્નોદક લાવ્યા ગંગોદક પાણીરે, નીચી પડી નવરાવે છે રાણીરે; શરીર ચોળી કરીયુ છે સાફ રસાલરે, સારા લાવ્યા સોનેરી સુરવાલ. ૪ પેહેરવાને પ્રેમે આપ્યો છે ત્યાંહ, સુરવાલ પેહેરી તોડો પેહેરો પગમાંહરે; કડા સાંકળા વેઢ વાંટીએ ઘાલી હાથે, નવદેયડીનો મુગટ ઘાલ્યો માથેરે. ૫ તેને તો લળક છે મોતીનો તોરેરે, કંડે તો સોનાના કંદારેરે; મોહનમાળા ઉપર ઘાલી તાંહરે, હીરામોતી પેહેરી કરી શોભાયરે. ૬ કપાળે તો ઝબકારો બાંધ્યો જ્યારેરે, મણીતુલ્ય શોભા થઇ છે ત્યારેરે; જરીનો તો પેહેરાવે છે જમોરે, સકુની તો સામે ઉભો મામોરે. ૭ વરરાજને ચીરોપટકો બાંધોરે, મહુરતવેળા જોગ સરવે સાધોરે; કપાચાર્ય ગોર આવ્યા જ્યારે, મીઠળ બાંધી પુજ કરાવી ત્યાંયરે. ૮ કંકુવાળા હાથ પીગ્યા તે સારરે, શ્રીફળ પાનફળ પોસમો જરરે; તે સઉ લાવી મેલ્યા પોસની માંહરે, નીશાંનડંકા વાગી રહ્યા છે ત્યાંહરે. ૯ દુરજોધનના હાઈયામાં હરખ અતીશેરે, વાર થાયે મામાપર ધરે રીસરે; અલીમાની આવ્યો છે કરવા લગ્ન, પોતાના તો મનમાં થાયે મગ્નરે. ૧૦ ભાનુમતી રાણી થયા તથ્યાર, શોભીતા તો સોલે ધરો શણુગારરે; હાથમાં તો રામણુદીવો ચળકેરે, માથે તો મોઢ ભમરીયાળો લળકેરે. ૧૧ સોભાઇની મળી સામટી નારરે, ગીત મધુગ ગાવા માંડ્યા તે ઠારરે; ટોળે મળી તારણી સઉ ત્યાંહરે, ગુણવંતાને ઘોડીએ બેસારવા જયરે. ૧૨ સકુનીએ તેડી બે-

સાચો છે ઘોડીરે, પગમાં તો પેહેરાવી દીધી બેડીરે; નગરની તો નારી નથી ત્યાં ઘોડીરે, ગાવા માંડી ગુણવંતોએ ઘોડીરે. ૧૩ વલ્લભ—ઘોડી ગાતી ગોરીયો, નીકલી સરવે પાદાર; શોભા શી મુખવર્ણવું, ગાય કૈરવ કેરી નારરે.

કડવા. ૩૦ મું. રાગ અનારકલી ઘોડાનો.

બુવો બુવોરે જદવરાય ઘોડલી, બેઠા ઉપર લક્ષમણુરાય. લક્ષમણુ-રાયની ઘોડલી. ત્યાં તો ટોળે મલી સડિ તારણી, મલી માનુની મંગળ માય. લક્ષમણુરાય. ૧ ઉપર બેઠા હેતથીરે, હમયે હરણ ન માય, છત્ર-પતી ગાજ બોલીયોરે; બુવો મામા મારી શોભાય. લક્ષમણુરાય. ૨ આજ્ઞા દીધી હુંશથીરે; ગગણવ્યા નીશાંન, શોભા શી મુખ વર્ણવું રે, આગળ દુરજેધન રાજન. લક્ષમણુ. ૨ છત્રપતી છલકાઇ ગયોરે, જેની નીચી જાત; ઓછુ પાત્ર હલકાઇ કરીરે, તેવી વરની ભાનુમતી માત. લક્ષમણુરાય. ૩ હીરાની સાડી આપતીરે, ઘણું વરણુ રાય; સાં બાંધવની નારીયોરે, ચાલે એક એકનો ઝાલી હાથ. લક્ષમણુરાય. ૪ અંતરીક્ષથી ઘોડી ઉતરીરે, પુજ્યે કુમકુમ ફુલ; ચલાંચ પાખરીયા તણુરે, ઘોડીનું કોણ કરી શકે મુલ. લક્ષમણુરાય. ૫ મોરડ માણેક જડયોરે, મણી જડીત્ર પલાંચુ; રતન જડેલા જેવા પેગડરે, વેદ વીવેકથી કરે વળાણુ. લક્ષમણુ. ૬ અંગ અ-તીશે આપમારે, તેજ ત્રીસોક ઝગાલ; જેમ આકાશે ઝખકે વીજળીરે. તેવો ઘાટમાં ધુવરમાળ. લક્ષમણુરાય. ૭ જદવ જેઠ ઝાંખા થયોરે, હરણ્યા સુંદીર શ્યામ, થેઇ થેઇ કરતી ચાલતીરે, પાટયુ પંચકલાણી નામ. લક્ષ-મણુરાય. ૮ ઘોડી રૂપાળી અતી વાળીરે, ઉપર લક્ષમણુ અસવાર; પાનના બીધા આવીયોરે, હાથે શ્રીફળ ફેફલસાર. લક્ષમણુરાય. ૯ શકુની દુરજેધન ચાલનાંરે, હમયે હરણ નવ્ય માય; નગર દારકાં ટોળે મટ્યુરે, આગળ નકી બોલે છડીદાર. લક્ષમણુરાય. ૧૦ વાગ વાંધવીધ વાગતાંરે, મલી દેશ પર-દેશ; ટોળે મલી સડિ તારણીરે, કાયના મનમાં નહી કલેશ. લક્ષમણુરાય. ૧૦ દારકાં નગર સોહવરાવીયુરે, સોહવરાવી શેરીવાટ; ઘાટ વરેણું પેહેરી આ-વીયોરે, ત્યાં તો સોહવરાવ્યાછે હાટલક્ષમા. ૧૧ રામણુદીવો ભાનુમતીએ, પેહેલ વેહલો લીધો હુણુ; વરની બેન બની પાવરીરે, એને માથે ઉતારે છે હુણુ. લક્ષમણુરાય. ૧૨ આગળ સાબેલા શોભતાંરે, સાજનમાં સરવે જન, પ્રીણુ

કર્ણને અસ્વસ્થામારે; વલી મધે ગંગાજના તંન. લક્ષમણરાય. ૧૩ આ-
ગળ એ વછરા નાચતીરે, જુવે જલ્દવ વીર; તે વખતની શોભા શી કહુરે,
નથી ધારણ રાયને ધીર. લક્ષમણરાય. ૧૪ નગર લોક વાતો કરેરે, આથી
રાજ નથી રણછોડ; પાંડુપુત્ર પાંડવ હોતનોરે, એમના પોચત મનના કોડ.
લક્ષમણરાય. ૧૫ વરઘોડો દ્વારકાં ફરીરે, આંચો ખલીભદ્ર ધેર; શાળા આવી
છાંટે છાટણારે, ત્યાં તો થઇ રહી લીલા લેહેર. લક્ષમણરાય. ૧૬. વીર વી-
હલ આવીયારે, સાજનને આપી શોભાય; જનીવાસે લેઇ ગયારે, પછે વરને
તોરણ થાય. લક્ષમણરાય. ૧૭ રાણી રેવંતી આંચો પુંખવારે, માથે બત્રીશ
ભમરીયાળો મોડ; રામણદીવો હાથમારે, મને આ વર પુંખવાના કોડ. લક્ષ-
મણરાય. ૧૮ ધુંશળ મુશળ રવૈયારે, સરીયો શંપુટ ત્રાક; એડી પેડી જિ-
તારીયારે, વરને તીલક કરી તાણું નાક. લક્ષમણરાય. ૧૯ પાયે સંપુટ દેવ-
રાવીયા, બેસારે મંડપ માંહ; ગર્ગીઆર્ય વેદ વઢીરે, કન્યા પધરાવા તૈયારી
થાય. લક્ષમણરાય. ૨૦ લક્ષમણ વરની ઘોડલારે, ગાય સાંભળે શીખે પોચે
કોડ; એકવાર સઉ બોલજેરે, ભાઇ જે જે શ્રી રણછોડ. લક્ષમણરાય. વલણ
વરરાય મંડપ બેઠા, વેદમંત્ર ભણાય; રેવંતી રાણી ઘરમાં ગયા, કન્યા તઈ-
યાર કરવાય.

કડવા ૩૧ મું. રાગ આશાવરી.

વૈશમપાયે રૂપી વાણી બોલ્યા, સાંભળને તું રાય; ત્યાર પછી શું નિ-
પન્યું, કહું વિસ્તારી મહીમાય. ૧ મધ્યભાગે મંડપ શોભા, પુર્વદીશાનિ
માંયરે; કૌરવ જલ્દવ સરવે જોતાં, સઉથી સરવે દેખાય. ૨ દીશા પશ્ચીમે
સભા રચી, તંમાં નારી જુવે સઉ ધારી; બેઠા બેઠા સરવે જુએ, તે શભાનિ
બત્રીહારી. ૩ ગાર ગરગાઆર્ય ને કૃપાઆરજ, બેઠા વેદ ભણવાય; બાજઠ
ઉપર વરરાય બેઠા, વલી શકુની માગાય. ૪ પીઠી પ્રેમે ચોળવા માંડી, રેવં-
તી સુરેખાને; ચુડાપાનેતર મોડીયો, પેહેરાંચો કન્યાને. ૫ માથે મુકયો કં-
ન્યા મેડીયો, હરણ મનમાં લાવી; પ્રહુમને પ્રેમ આણી, મોચરામાં પધરાવી.
૬ સુરેખાની પાસે હભા, વીચારીને નીરવાણ; અવીનાશીએ આધેથી ત્યાં,
સાંન કરી પુરશ પુરાણ. ૭ પ્રહુમનો શબ્દ સાંભળી, બોલ્યા જુગજીવન;
મમ આણી પુરશોતમે, તેડયો પોતાનો તંન. ૮ શ્રીકરન મુખ વાણી બોલ્યા,
સાંભળને કુંભાર; તમે સભામાં જઈને બંસો, સુરેખા પાસેજે બેસનાર. ૯ આજ્ઞા

આપી દાસીને ત્યાં, કન્યા પાસે બેસારી ત્યાં; મદુનનને બેસાર્યો છે, સભા
કેરી માંય. ૧૦ સહિ સામગ્રી આપી દાસીને, બેઠા જઈ સભાય; ગણપતી
પુજ કરાવી, અંતરપટ ધરાય. ૧૧ પછે ગાત્ર ઉચાર ગોરે કરીને, હસ્ત મે-
ળાપજ થાય; બન્યેના હાથ ભેગા કરીને, પટકુળ બાંધ્યું ત્યાંય. ૧૨ લખમ-
ણો મામાને કહે છે, સાંભળો સરવથી; મામા મારા ઘરમાં આવી, મારી મા
પણ નથી. ૧૩ આવી રૂપાળી કન્યા મળી, સાંભળો નીરધાર; ઘેર જઈને
એના હાથનો, હું જમીશ કંસાર. ૧૪ માટે મામા હું ભાગ્યશાળી, કહે મા-
મા લાવો લેજે; તું તારી મેળે સમજીને, હવે નખ કન્યાને દેજે. ૧૫ લક્ષમ-
ણો કહે મામા મારા, શું કહુ મુખથી; હું મારાં મનમાં જાણું છું, લગારે
ભુલવાનો નથી. ૧૬ એમ જાણી ઉલટ આણી, નખ દીધો જ્યારે; હેડંબાના
દીકરાએ, વીચાર કરીયો ત્યારે. ૧૭ મારા ઉપર એને હેત આણ્યું, માટે ઉલ
ટ લાવું; હું પણ રીત મારી કરીને, હાથ એનો દબાવું. ૧૮ એમ કહીને મન
માં સહીને, બોલ રૂદે નવ્ય સાંખ્યા; હાથનો આંગળા એવાં દબાવ્યાં, તે
હાડ જાણે ભાંગી નાંખ્યા. ૧૯ એવી રીતે એકજ ચીતે, ચડી ચતુરને રીસ;
લક્ષમણાનો હાથ દબાવ્યો, પાડી કારમી ચીસ. ૨૦ હાથ એકનો ઉંચો હછ-
યો, ફાગટ કરીએ ફાંસુ; પરણતાં પહેલાં આળ્યા, અની આંખમાં આંસુ;
૨૧ વલણ. આંસુ લાવી ઉઠીયો, હઠયામાં દુભાય; વ્યાસ વાણી ઉચરે,
મુખે બોલ્યો ત્યાંયરે.

કડવા ડર મું રાગ મલારી છાયા.

ઓ મામા મારા હો, જીવ જરૂર જાય છે; મારે નથી વરણું હો, કન્યા
મારી માય છે; વાંટો કાઢાડી બોલ્યો હો, ભાણેજ ગાંડા નવ થઈએ; અત્યા
રથી હો, કન્યા દેખી શું મરી જઈએ; ૧ હમણા નવ બોલીયે હો, આડા
અવળી શું રે જુએ; હીંમત હારી હો, અકરમી તું શું રે રૂવે. ૨ ગટોરગચ્છે
જણ્યું હો, હવે માયાનું ધ્યાન ધર; વરરાજ રૂવે હો, માટે એને ખુશી કરું,
૩ આધુ એઢેલું હો, સ્વરૂપ દેખાડ્યું કરું; ૪ ભુપે જોયું હો, જાણે જગ-
દંબા જેવું. ૪ જોઈ હરખે ચડીયો હો, મામા કન્યા બહુ સારી; હવે એને
વરણું હો, માડી એતો હોય મારી. ૫ લક્ષમણાને હો, કન્યાએ
રાજ કીધો; હેડંબાના દીકરે હો, ધુબટ પાછો તાંણી લીધો. ૬
જેવો ધુંધટ તાણ્યો હો, તેજી થયું દારણ કુખ; વરરાજએ દીઠ મહો,

મોટું મંઝાર મુખ. ૭ લક્ષમણો બોલ્યો હો, વાત મામા થઈ આડી; પીળા પીળા ડોળા હો, આ કન્યા છે બીસાડી. ૮ સકુની બોલ્યા હો, વાત તું શું કરે કેવી; મારી બેનજ હો, તારી મા બલાડા જેવી. ૯ હાથ ઝાલી બેસારો હો, ઉંચો છેડેજ કરીએ, દીધું દારણ દુખ હો; દીઠું એને કુતરી મુખ. ૧૦ લક્ષમણો ઉભો હો, પાટલેથી પડ્યો ઉતરી, હું તો જાણું છું હો, ભાનુમતી છે કુતરી. ૧૧ માયે બેસારો હો, વાત સાંભળી તેરે તણી; તું તે કાલાડે ગાંડાઈ હો, કુખમાં જણી ચુંટી ખણી. ૧૨ માયાવીએ હો, છેડો ઠાંકી કરું મુખ; છેડો ઉંચો કરીયો હો, દેખાડ્યુ ગરબ મુખ. ૧૩ લક્ષમણો ઉભો હો, વાત મારી સાંભળો જરી; હું તો નહીં પરણું હો, આ ગધેડી ખરેખરી. ૧૪ મામો કહે મુખો હો, વડી વડી વાત કેવી; મડદો એક માર્યો હો, ભાનુમતી મા ગધેડી જેવી. ૧૫ લક્ષમણો બેઠો હો. ગટાર-ગચ્છે વાત ગણી; મામા જાણે મરી હો, આતો રાંડ રાક્ષણી. ૧૬ મામા વી ચારો હો, વાત હવે થાશે અવળી; હું તો જાણું છું હો, આ રાક્ષણી ગળી જશે. ૧૭ છત્રપતીનો છોકરો હો, અતી આંસુ લાવે રૂએ; ભાનુમતી આવી હો; છેડેથી આંખો લુવે. ૧૮ દુઃખ મેંતો દીઠું હો, તારો મામો નવ જાણે; માટે એ છે અવળોહો, માટે એ શું પરમાણે. ૧૯ મામે કહ્યું ગોરને હો, બોલ બોલી સીધો; માનો ન માનો હો, પણ મારો ભાણીયો બીધો. ૨૦ વલણ. ગરગાચાર્યને કૃપાચાર્ય, બોલ્યા વાણી અમુલ્ય; પરણાવ્યાની રીત છે, નહિ કરીએ કાંઈ ભુલ્ય.

કડવા ૩૩ મું રાગ મેવાડાની સાખી.

વૈસંપાય રૂશી વાંણી બોલ્યા, સાંભલ્યને તું રાય; ત્યાર પછી શું નીપ-જ્યુ, કહ્યું વીસ્તારી મહીમાય. ૧ અગની સાક્ષી આપીને ત્યાં, બેઠા મંત્રજ ભણવા; ઉતોવળથી ઉભા કીધા, મંગળ ફેરા ફરવા. ૨ લક્ષમણો ત્યાં રડ્યા કરે છે, આંખ પોતાની મીચી; વર કન્યા ઉભા થયા તો, કન્યા એક વેંત છે નીચી. ૩ બીજે ફેરા ફરતાં દીઠા, વર કન્યા બે સથ; વર કરતાં કન્યા ઊંચી, વધી છે એક હાથ. ૪ ત્રીજે ફેરા ફરવા માંડ્યો, જુવે દીનોનાથ; વર કરતાં તો કન્યા ઊંચી, થઈ ગઈ બે હાથ. ૫ ચોથો ફેરા ફરવા માંડ્યો, વર કન્યાએ જ્યારે; ત્રણ હાથ કન્યા છે ઊંચી, વહેમ પડ્યો છે ત્યારે. ૬ દીલ દુભાયું ખળીભદ્રતું, તતપ્પર વેહેલા થયા; આ કન્યા કારણ રૂપ છે, ધરમાં

હજી લેવા મયા. ૭ મારા મનમાં નીચે થયું, વીચાર અંતસકરણ; મારી
એ કન્યા ના હોયે, કહ્યું કોઈએ હરણ ૮ માયા વીના મુકુ નહીં એને, એમ
મારૂં ધ્યાન; સામળીયા સમજી મયા, કીધી ગટોરગચ્છને સાંત. ૯ ચતુર પુ-
રૂષ ગેતી ગયોને, મન સંગ્રાધે માહાદયો; આવો સોદાગી સ્વામી મારા, વ-
રને બમણમાં માદ્યો. ૧૦ બુદ્ધીશાળીએ બાદ્યો બમણમાં, હેડંબાનો તન;
લક્ષમણને લેઈને ઉડ્યો, નાશી ગયો મગન. ૧૧ ગટોરગચ્છ મુખ વાણી બો-
લ્યો, સાંભળા દુરજોધન; સીંહસુત પરણીને બેઠો, અભેમુન્ય અશોક વન.
૧૨ શુકન તુજને સારા નથી, અંતા મધે પેઠો; રાંડીરાંડના શુકન લેઈને,
દ્વારકામાં પેઠો. ૧૩ હું હેડંબાનો દીકરો છું, હરણ મનમાં લાવો; માર્યા વી-
ના મુકુ નહિને, હવે મેદાન મધે આવો. ૧૪ ત્રણ દહાડથી દુઃખ દીધું મેં,
બાલી હઈએ હામ; હેડંબાનો દીકરો છું, ગટોરગચ્છ મુજ નામ. ૧૫ કન્યા
લીધી તે અન્યા નથી, સાંભળાને રાજન; જુદું જખરૂં કરવું હોય તો, આ-
વો બાગ જ્યાં મેદાન. ૧૬ ત્યારે દુરજોધને રોવા માંડ્યું, મારૂં ભાગે છે ખર
મુત્ર; હેડંબાના દીકરા તું લાવ્ય મારો પુત્ર. ૧૭ વાન સાંભળી લીમ કુંવરે,
વીચાર મનમાં કીધો; બગલમાંથી હાથમાં લેઈને, અધો ફેંકી દીધો. ૧૮
ભાનુમતીને પરણ્યો તુ, વાણી એવી કીધી; તારી મા કાકી નચાવી, કન્યા
મારી લીધી. ૧૯ ગટોરગચ્છે નાંખો ત્યાં, બાહુથી ફેંકી દીધો; સેવક સા-
મટા ઉભેલા તે, હાથમાં ઝીપી લીધો. ૨૦ છત્રપતીએ બોલે લીધો, દા-
બ્યો છાતી માંહ; લક્ષમણો તો તે ઠેકાણે, ચરથર ધુજે કાય. ૨૧ દીકરા તુ-
જને દુઃખ પડ્યું છે, હું સમજ્યો તો એમ; લક્ષમણો કહે પીતા મારા,
મામાએ ન આણ્યો વેમ ૨૨ જુદા જુદા રૂપ બનાવ્યા, કામ કયું નહીં કાયું;
મામાને મેં બહુ કહ્યું પણ, ન માન્યું મારૂં સાચું. ૨૩ છત્રપતી કહે મામા
મારા, છુટી પડ્યો અવતાર; સાચું ન માન્યું પુત્રનું તમે, અવતારને ધીકાર.
૨૪ કન્યા વાંક વળી જુઓ તો, થઈ ગયો અબાણ; મામો કહે છે મુઓ
તુંતો, બન ઠેકાણે થઈ કાંણ. ૨૫ બલીભદ્ર હજી મુશળે લઈને, સીસ ફરી
મન સાથ; કન્યા એ નાશી કયાં મઈ, ત્યારે બોલ્યા જહુનાથ. ૨૬ કરન કહે
નોહ એ કન્યા, તે લીમતણો સંતાન; અશોક બાગમાં પરણી બેઠો, અરજુ-
ન સુત અભેમાંન. ૨૭ સુરેખાને વરીને બેઠો, હેડંબાનો તન; રૂપ બદલી એ
રહો તો, એમ બોલ્યા જુગલવન. ૨૮ માયાવીએ માયા કીધી, એ વાન એ
ને શ્રી સુજી; હાથી ઘોડા ઉંટ કરીને, છત્રપતીની લીધી પુજી. ૨૯ માયા

વીનાનો થઇને રહો, વીચાર મનમાં ધાર્યો; શાકભાજી ખવરાવીને, હવાવી
ઓઠાવી માર્યા. ૩૦ વાત સાંભળી રીશ ચડી છે, બહીભદ્ર કે રાખું વીર;
પાંડવ જ્યારે ત્યારે દુઃખ દે છે, શું કરું સામ શરીર. ૩૧ માટે પાંડવને તે
પેલા પાડ્યા, સાંભળ્ય અસરણ શરૂ; જોગી થઇને જોગી થયો એ, કર્યું
બેનનું હરણ. ૩૨ વળી જડો લીમ તેડવા આવ્યો, ખુબ જાઇને ગયો;
આજે આંહી ગોરગચ્છ આવ્યો, ભાંગેજ શત્રુ થયો. ૩૩ માટે હવે મારા
વિના હું, કદી મુકવાનો નથી; માટે કરું કેહને સાચું, શું કરવું સરવથી.
૩૪ એને હુંતો મારી નાખું, યતન હોય ને થાય; કરન કહે હું ચઠ લેઇને,
મારું જાદવ રાય. ૩૫ ત્યારે બહીભદ્ર ત્યાં બોલ્યા, સમજ ખાંધે કાં ; જ-
દવને શું કરવા મારે, પડ્યો એમનો શો વાંક. ૩૬ ત્યારે કરન ત્યાં બોલી
ઉઠ્યા, બોટી વાત છોકરે શી કીધી; પોતાની કન્યા હનિ ને ખેં, મોં મારીને
લીધી. ૩૭ શત્રુને ધેર કેમ જવા દે, બોલ રહેમાં ધરીયા; તમે મનમાં સમ-
જ્યાં નહી તે, વીવા ફોકજ કરીયા. ૩૮ વહી શેહેદવ જીતી ગયા, સરમવા-
ળા થઇને; વળી ભાંગેજ શરૂએ આવ્યો, લંગવરાજ લેઇને. ૩૯ પાછો
આજે ગોરગચ્છ આવ્યો, કરું સુરેખાનું હરણ; માટે બુધ કરીને મારવા,
સાંભળ અસરણા સરૂ. ૪૦ કરન કહે હું તમચાર થાઉં છું, હોય તમારી
મરજ; મોટા ભાઈ કહે લુગડાં પેહેરી, ત્યારે બોલ્યા હરજ. ૪૧ શ્રીકરન
ત્યાં એવું કહીને, તરત ઘરમાં ગયા; છત્રપતી કહે મામા મારા, જાદવ ત-
મચાર થયા. ૪૨ ગંગાજના હીકરાને કહે, સમજે દાદા કાંક; એ ક્રોધ
ગુરુ સાચું બોલો, હામાં કેનો વાંક. ૪૩ અસ્વસ્થામા કપાચાર્યને, પુઠી
વાતજ જ્યારે; ત્યારે ચારે સતીયા કહીયે, બોલી ઉઠ્યા ત્યારે. ૪૪ ત્યારે
સરવે બોલી ઉઠ્યા, ધાંત આવે તેમ કરો; દુરનોધન કહે બેલા સરવે, હથી-
યર હાથમાં ધરો. ૪૫ ચારે જણા એકાંત બેસી, વીચારે મનમાં; સત્ય
પુછો તો કહી એમાં, વાંક કેનો કેહેવાય ૪૬ ત્યારે સરવે બોલી ઉઠ્યા, વી-
ચારો મન કાંક; પોતાની કન્યા પોતે લીધી, તેમાં છોકરાનો શો વાંક. ૪૭
એ અધરમી સમજ્યો નહી તે, કયોરે એન અન્યા; એનો વિવા કરવો હતો
તે, લાવ્યો પેતાની કન્યા. ૪૮ ગરજને તો સરમ નહી ને, કામ કરે કિંધા
જેવા; પણ પાપી કારવો તે, હા કહેનારા કેવા ૪૯ અમને એમની કન્યા
લીધી, જોર પોતાનું જણી; શત્રીજે ક્ષત્રી પટ રાખ્યો, નવ ખુબે કુળનું પાણી.
૫૦ વળી લોકમાં બોલું કહેવાશે, એ ગંગાના કુમાર; કન્યા ગુપ્તી પાછા

આળ્યા, પણ પુત્ર આપણો સાર. પર જનનાં શું કરે બીચારા, એને કર્યું
એનું કાજ; ગમે એટલા છોકરા એ પણ, રાખી કુળની લાજ. પર ગં-
ગાજના દીકરા બોલ્યા, સાંભળો ગોર માહારાજ; પારકો કન્યા લેઈ જાય
તો, જાય કુળની લાજ. પ૩ પણ આતો આપણા ઘરમાં આવી, જરી પાછા
નવ થઈયે; આપણું છોકરું અભિમુન્ય છે, એને પરણાવીને જઈએ. પ૪
મો કુમર કહે સાચું કાંઈ છે, સાંભળો આજુદ ભર, કૌરવ જદવ ભેગા
થયા તે, ત્યાં શી કરશું પેર. પ૫ જદવ કૌરવ જુધે આવે, એ બે છોકરાને
નડશે; આપણને કહેશે કે સાથે ચાલો, ત્યારે લડવું પડશે. પ૬ પછી આ-
પણું શું કરવાનું, સાંભળો લોચન પીતાય; આપણાં છતાં છોકરાને મારે,
તો આપણી આખર જાય. પ૭ ગંગાના દીકરા વાણી બોલ્યા, આપણું ત-
તખર થાવું; એ માર્યા બાંધી લડે તો, આપણે પાછળ જીવું. પ૮ આપણે
ચારે બેશી રહેવું, સત્યવાદીને ન થટે એવું; શ્રીકર્ણને ને વાળદેવજીને, બેને
સમજવી કેહેવું. પ૯ તે કરતાં જો માને નહીં તો, આપણને રીશ ચડશે;
પછી એ છોકરાને મારે તો, આપણે લડવું પડશે. ૬૦ તે કરતાં જદવ કૌ-
રવ, જુધ છોકરાને દેવાના; છોકરા બે હારે તે જા નથી, સામા થઈને લડવા-
ના. ૬૧ હાવી રીતે ચારે જણાએ, વીચાર કરીયો જન; છત્રપતીયે આગ-
ના આપી, જોધાને તે દન. ૬૨ એમ સઘળા તથ્યાર થયા. ભેગા થયા રાઉ
લોક; મંડપ લેઈ ગટારગચ્છ ઉઠ્યો, ગવો બાગ અશોક; ૬૩ વાડીમાં લા-
વીને મુક્યો, કાણું ન લાગી વાર; બાંધવ કન્યા બાહાર કાઢી, વરતાવે મં-
ગળ ચાર. ૬૪ શ્રીકર્ણ વાત જાણી, નરણ મનમાં લાવ્યા; તે દેહાણે બ્રહ્મા
પુત્ર, નારદજી તેડાવ્યા. ૬૫ ચુંદા પાનેતર મંગળબાટડી, કંકુ નાણાડી
ત્યાંય; સઘળી સામગ્રી આપીને, નારદ કર્યા વી ય. ૬૬ અશોકવાડીમાં
જાઓ તમે, ત્યાં દો કન્યાદાન; જે જોઈએ તે લેઈ જાઓ, એમ બોલ્યા
ભગવાંન. ૬૭ નારદ ચાલી આવીયા છે, અશોકબાગની માંય; ગટારગચ્છ
સઉ તથ્યાર કરી, હવે કન્યાદાન દેવાય. ૬૮ એરે નારદ કાકા મારા, સત્ય
કહેજો વચન; જુના વરની સાથે સુરેખા, કરી બેઠી છે લગન. ૬૯ માટે
હું તમને જે કહું છું, બોલ રહેમાં સેહેજો; ઘર મારા પીતા કાકાને, જરૂર
જઈને કેહેજો. ૭૦ વલણ. નારદ કન્યાદાન દે છે, અશોકવાડી માંય; પુન્ય
મણુ આપે ધણી, મંગળ ચાર વરતાય.

કડવા ૩૪ મા રાગ કંન્યાદાનનો.

ત્યાં તો સમે વરતે સાવધાન, શોભા સારીરે; ત્યાં તો દેછે કન્યાદાન,
શોભા સારીરે. ત્યાં તો પેદેલું મંગળ વરતાય, શોભા. ત્યાં તો શા શા દાન
અપાય; શોભા. ત્યાં તો પૃથ્વીના દાન અપાય શોભા ત્યાં તો બીજું મંગળ
વરતાય શોભા. ત્યાં તો આપે સ્વછી ગાય શોભા. ત્રીજું મંગળ ત્યાં વરતાય
શોભા. ત્યાં તો આપે છે કરની મુદ્રીકાય શોભા. ત્યાં તો ચોથું મંગળ વર-
તાય શોભા. ત્યાં તો લક્ષ્મી બંડાર અપાય શોભા સારીરે. ત્યાં તો મંગળ
વરત્યા ચાર શોભા. ત્યાં તો આરોગ્યા કંસાર શોભા. ત્યાં તો વર કન્યા
પરણીને ઉઠે શોભા. ત્યાં તો મોતીએ મેહુલા ત્રુકે, શોભા. ત્યાં તો વીંટી
રૂપીઆ રમાય; શોભા, ત્યાં તો કાંકણદોરા છોડાય. શોભા. ત્યાં તો ગણ-
પતી પુજ થાય, શોભા સારીરે. ત્યાં તો સમે વરતે સાવધાન, શોભા. ત્યાં
તો દીધું છે કન્યાદાન. શોભા. વસનું—વર કન્યા પરણી ઉઠ્યા, પેહોંચ્યા
બંનેના કોડ; શ્રી કરને કર્યું છે, ધાર્યું બોલો જેજે શ્રી રણછોડ.

કડવા ૩૫ મું. રાગ મારની દેશો.—સાખી.

વેશંપાય રૂશી એણીપર બોલ્યા, સાંભળને તું રાય; ત્યાર પછી શું
નીપજ્યું, કહુ વીસ્તારી ગાડીમાય. ૧ કરને કોય મનમાં ધરીને, હથીયાર
લીધા હાથ; હામમુમળ બલીબદે લીધું, નેડી સવળો સાથ. ૨ એક લક્ષને
સાડ હજાર, અંસી દીકરા જેડ; તે સવળા તેમઆર થઇને, જુથે નીકળ્યા
તેહ. ૩ બદલ જુથે ચડ્યા મરવે, જુમ કરવાને જાય; છપન્નકોટી ચડી ની-
સર્યા, આવે રણની માંહ. ૪ છત્રપતી એ સવળી સંન્યા, અગીયાર કોણી
સાર; કારભારી છ સાથે લીધા, હાથ ધરા હથીયાર. ૫ નીશાંન ઉપર ડંકા
દીધા, ચાલ્યા સીધા ચાર; સત્યવાદી સાથે નીકળ્યા, મન આદરી નીરધાર.
૬ બાગ વિશે વર ને કન્યા, પરણી ઉઠ્યા જ્યારે; નારદે દક્ષણા માગી,
બોલ્યો ગટારગચ્છ ત્યારે. ૭ સવળું બોંયર સોંપી દિધું, દ્રવ લીધુંતું જેહ;
વસ્ત્ર વાધા સરવે આપ્યું, નારદરૂશીને તેહ. ૮ નારદરૂશી થયારે ખુશી, આ-
શીશ દીધી અપાર; ધન ધન હો કુંવર તમને, પાંડુના કુમાર. ૯ અંતર-
ધ્યાન ત્યાં થઇ ગયા છે, બ્રમાના કુમાર; સુરેખાની પાસે ચોઢી, રાક્ષસ મેલ્ય
ચાર. ૧૦ તે ચારને બનાવી છોડીયો, દેખાય સુરેખા સરખી; તેની સાથે રમ

રમશે, હાથ્યા મધે હરખી ૧૧ એમ કરીને ખારણે નીકળ્યા, ખન્ને ભાઈ જ્યારે;
 હેડખાના દીકરાએ, વીચાર કરીએ ત્યારે. ૧૨ ખાંધવ જુધ કરવાને જાઉ,
 થાયો હવે તથ્યાર; હેડખાના દીકરાએ, રાક્ષસ કરીયા અપાર. ૧૩ માથા
 કેરા કેસ પછાડી, વીચાર સમરથ; વીશ રાક્ષસ હાજર કરી, તેનો ખનાવ્યો
 રથ. ૧૪ ચાર રાક્ષસના ઘોડા કીધા, અંતામાં નવ્ય પેઠો; અભિમુન્યને મા-
 રથી ખનાવ્યો, પોતે હાંકવા બેઠો. ૧૫. રથ હાંકી ન રાખી બાકી, આવ્યા
 રણમેદાન; શોભા કરી સારી ઉભા, ખાંડના સતાન. ૧૬ એવામાં ત્યાં આવી
 પહોંચ્યા, કૌરવ જાદવ ત્યાંહ; સામા રામી રામુમાં ઉભા, રણમેદાનના બધાય
 ૧૭ સર્વે સડેના જથ્થા કરીને, ચારે સતીયા જેહ; તે અંગગા જાઉ ઉભા
 રહ્યા છે, તેમાં નહી સંદેહ. ૧૮ જાદવરાયે જુકતી દીધી, ચાર સતીયા ઉભા
 કેમ; મારા મનમાં સંદેહ પડીયો, ઉભા આડા એમ. ૧૯ ગંગાજના દીકરા
 બોલ્યા, સાંભળો શ્રી માહારાજ; છોકરા સાથે છોકરા લડશે, આપણે લડવું
 શો કાજ. ૨૦ બાળક સાથે શોભીએ નહી, એમ બોલ્યા ગંગાકુમાર; પછી
 બાળક જે હારશે તો, આપણે છીએ તથ્યાર. ૨૧ કૌરવ જાદવ જુધ કર-
 વાને, આવ્યા છોકરા સામા; દુષ્ટ દુરજ્ઞેધન ઉભા રહ્યા છે, સાથે લેધને મામા.
 ૨૨ સડ મડિની ગીને રેહેવું, એમ સાંભળ્યું શ્રી ભગવાન; કરન કહે છે
 મોટા ભાઈને, તેડાવ્યા કરીને સાન. ૨૩ સત્યવદીઆ સાચુ કહે છે, માટે
 સાચુ કહીએ; છોકરાને લડવા દેને, આપણે ઉભા છઈએ. ૨૪ ભીરમપી-
 તાની પાસે આવી, ઉભા શ્રી રામજી; બળભરને બોલાવી લીધા, રાજ્યા
 પોતાની જોડ. ૨૫ તેની પાસે દ્રોણગુરુ રહ્યા, મન સગાથે માહાત્મા; ગંગા-
 જના દીકરાએ સમજી, બેને વચમાં બાલ્યા. ૨૬ કદાપી એ છોકરા જીતે,
 ને આ મારવા બે જય: તો એમના ઉપર આપણે અહીં, માંડવું જુધ કરવાય.
 ૨૭ ચાર સતીયા એમ ધારી, મધે લીધા મોહન; પછે છોકરા લડવા માંડે,
 જુવેરે જુગજીવન. ૨૮ વાંક આપણો કોય ન કાઢો, જગતમાં સાડ દેખાય,
 પોતીકા એ છોકરાને, કરીતી પોતે સાદાય. ૨૯ નેવું ધારી બંને ભાઈએ,
 ઉભા પાસે જ્યારે; ગંગાજના દીકરા સાથે, ઉભા રહ્યા છે ત્યારે. ૩૦ બે
 ભાઈએને સાથે રાખી, કરનને કીધી સાન; દ્રોણગુરુની જોડે રહ્યા છે, સમ-
 જ્યા શ્રી ભગવાન. ૩૧ જોડે જોડે રથ રાખીને, કામ કોડે કીધા; સતીયા
 ચારે આગળ પાછળ, વચમાં બે ભાઈ લીધા. ૩૨ પછે એક એકે સાન કરીને,
 કહે આપણે ન વઢવું; કહી છોકરાને આ મારે તો, આપણે એમના ઉપર

પદ્મ. ૩૩ એમ સંતલસ કરીને ઉભા, વીચારી નીરવાણ; કદાપી આ ઉપડે
તો, એમને કરો કચરવાણ. ૩૪ સામળીયાએ વીચાર કીધો, સમજ્યા શ્રી
ગોપાળ; વાહાર કરવા ઉભા સતીયા, નહી થાય વાંકો વાળ. ૩૫ મારે હવે
નથી બોલવું, થનાર હોય તે થાય; અધરમી કૌરવ મધળા એ, માર જાઓ
ખાય ૩૬ સરવે સંતલસ કરીને ઉભા, શુભારણની માંહ; લડતાં વઢતાં શું
થાય છે, જુવે જઢવરાય ત્યાંહ. ૩૭ એમ જુદા જુદા ગોઠવ્યા, ત્યારે બોલો
હૃદંબાધીર; આ તો જુદા જુદા ઉભા, કેમ કરશે મારા વીર. ૩૮ બોલો
તમારી શી છે મરજી, વીચાર હવે ન કરસો; કાવે તેણીમગ જજ્જને, હઠયા-
માં ના ડરશે. ૩૯ ત્યારે અમેમુન વાણી બોલ્યો, કહે છે તતખર થાઉ; તમે
જઢવ સામા જાઓ, હું કૌરવ સામે થાઉ. ૪૦ વાત સાંભળી હેઠો ઉતર્યો,
હૃદંબા કુમાર; ફકર અંતા કરશે નહી ને, છો તમે સરદાર. ૪૧ ત્યારે અ-
મેમુન્ય બોલ્યો. સત્ય કહું છું વાત; માયાવીનો રથ તમારો, કોઈ ભાગે સા-
ક્ષાત. ૪૨ તો હું પગપાળો થઈને, જુધ કરવાને જઈશ; પછે મારો દાવ ન
કાવે, એકલો કેમ કરીશ. ૪૩ ત્યારે ગટારગચ્છ બોલ્યો, અંતા નવ્ય ધરીશ;
હું લડીશ જઢવના સામે, પણ તારી સહાય કરીશ. ૪૪ એમ સમજી બન્ને
ચાલ્યા, ગટારગચ્છ જઢવ સામા; અમેમુન્ય આવી પોહોચ્યો, જ્યાં છે શ-
કુની મામા. ૪૫ પુત્ર પ્રભુનો મોટો પ્રદુમન, આવ્યો ગટારગચ્છ ત્યાંય;
પ્રદુમન સુખથી વાણી બોલ્યો, મેહેણું મારી જાય. ૪૬ ઓ રાક્ષસણીના
દીકરા તું, માયાવી અવતાર; જુધ ક્ષત્રી દીકરો જણે, તને મારતાં શી વાર.
૪૭ ક્ષત્રીના કુળની છે વીધા, મારી જણે સરીયા; સંતનું રાજ ક્ષત્રી થઈને,
દીમરની પુત્રી વરીયા. ૪૮ વળી તારા પીતાનો અંધ કાકો, તેને વાત શી
વરણી; આખલા સાથે વરી કન્યા, તેને બેઠો પરણી. ૪૯ અમે અમારી
કુંતા ફેઈ, આપાતા નીરવાણ; તેથી તમે ગયારે ફાટી, કાહાડુ તારો પ્રાણ.
૫૦ વળી બાપ તારા કાકા સરવે, વનમાં જાઝા ફરીયા; કન્યા કાઈએ દીધી
નહી તે, તારી માને વરીયા. ૫૧ મુજ સામે તું શું ઉભો છું, તું માયાનો
અવતાર; પાંચ પાંડવમાં એક વરીયો, તુજ અવનીમાં નીરધાર. પર વાત
સાંભળી વીવેક રાખી, હવે કહું તને સાફ; કન્યાનું તેં હરણ અહીં કીધું,
મોહાત આવ્યું તારું. ૫૩ ગટારગચ્છ તવ ઘાંટો કાહાડી, બોલ્યો મુખ
વીચારી; તારો પીતા નરકાસુર મારી, સોલહજર લાવ્યો નારી. ૫૪ તેમાંથી
એકે નથી પરણી, હરખ મનમાં લાવી; જાંબુવંતી રીઈડીને, માન કરી

બોલાવી. ૫૫ તુજ પીતા કાળાગ્રહમાં, ઉછરીયા નીરધાર; મામે મારી
મારીને, ધન લાગ્યા અપાર ૫૬ વળી ગોકુળમાં ગાયો ચારી, કહેવાયો વી-
લીચારી; છાશ પીને છખીસો ઉછર્યો, દાંણ લીધા મહીયારી. ૫૭ વળી
તારી માને જઘને લાગ્યા, બાંધવને બધાવી; અંબાવતા ડેરામાંથી લીધી,
શું સમજ એ આવી. ૫૮ આજે મોટા થઈને બેઠા, વીચારો દલ સાથે;
શરમ તુજને નથી આવતી, હજુ બણી છે વાત. ૫૯ વળી તારા પગ તળે
બેગતું, વીચાર અંતસકર્ણ; તારા દીકરા અનીરૂધે, કર્યું આખાનું હરણ.
૬૦ મોટે આપડે ઘણા હૈયે તો, બીજને શું કહીએ; ગંટારગચ્છે મેળું માયુ,
માઢા દુઃખ લાગ્યું હૈયે. ૬૧ એમ એક એકથી બોલ સવાયા, કહાડ્યા તેને
દીશ; પ્રદુમનને તે ઠેકાણે, પ્રગટી જવાળા શીશ. ૬૨ હવે ન મેલુ જવનો
અડ્યા, થનાર હાય તે થાય; માયાવી તને મારી નાંખુ, હવેરે રણની માંય.
વલણ.—પ્રદુમનને રીસ ચડી, લીધા ધનુશને બાણ; ગંટારગચ્છની વાત
સુણી, કાપ્યો ત્યાં નીરવાણ.

કડવા ૩૬ મુ રાગ ચૌપાછનો.

બોલ્યા વૈસંખા રૂશી વાણી, તું સાંભળ્ય ઉલટ આણી; ગંટારગચ્છ
બોલ્યા વચન, તેથી રીસે ચડ્યો પ્રદુમન. ૧ એ કથા અટલે રહી, પળે
કૌરવમાં શી વાત થઈ; આગળ નીકળ્યો સુર્ય કુમાર, મોરચે ઉભા નીરધાર.
૨ તેની સાથે પોતાના બે તંન, સામે આપ્યો અભેમુન; સુર્યપુત્ર બોલો રાય
કર્ણ, તારે માથે ભમે છે મર્ણ. ૩ આડ્યા છોકરવાદ ન કીજે, હવે પરાણનો
લાવો લીજે; ત્યારે બોલ્યો અભેમુન્ય રાય, પગે લાગે તો તું જવાય ૪
હુતો ચતુર થઈ નવ ચુકું, આજ મારયા વીના નબ્બ મુંકું; હેવા સાંભળી
એના વચન, બોલ્યા કરણના બે તંન. ૫ વૃક્ષકેત ને ચંદ્રકેત, જુધ કરવા
કરે સંકેત; તમે સાંભળો મુજ પીતાય, એ અકલાથી શું થાય. ૬ એનો
મેહોડે મારે છે બગાઈ, અમો વડીશું બંને ભાઈ; તમે અંતામાં નવ પેશો,
એક જડી આપા બેસો. ૭ એક એકલોના શા ભાર, એને મારતા નહી થા-
મ વાર; વાત સાંભળી કરણરાય, તેને વીચાર્યું મનની માંય ૮ જોવી છાક-
રાની કળાય. કેવા લડે છે રણમાંય; એવું જાણીને આવો ખસીયો, જુધ જોવા
ઉભો રસીયો. ૯ વૃક્ષ કેતને ચંદ્ર કેત, જોઉ જુધનો કેવો હેતુ; એમ કહીને
ખસ્યો રાજ કર્ણ, હવે આદરો એનું મર્ણ. ૧૦ બે સાથે કરે મનસુખા, અમે

મુન્યના સામા ઉભા; એક એકને કરે છે દુકારા, ઘણા પાડે છે દુકારા. ૧૧ અડ્યા સાંભળ્ય નરના તન, તને શુધ કરવાનું મન; લેજે હાથ હવે હથીયા ર; તને મારીશ ઘણા માર. ૧૨ તારે માથે ભગે છે મરણ, તું રહ્યો કોને શરણ; હવે જંજો હાથ અમારા, તોહ ક્ષત્રી પુત્રના ધારા. ૧૩ હવે ચતુર થઈ નવ શુક, આજ માર્યા વીના નવ શુક; મારા ભાઈની લીધી કન્યાય, કર્યો છોકરા તેં અન્યાય. ૧૪ ફટી ગયો તું અભેમુન્ય, પીતા કાકા ગયા છે વન અહીં કરયું કન્યાનુ હરણ, હવે આવ્યું તાર મરણ. ૧૫ કરી તમે અહીં છોકરવાદિ, ભોગવ્ય તારા બાપની ગાદી; નથી હવવાની આશા તારી, તુજ પર લુંટી દ્રષ્ટ મારી. ૧૬ છાકે છકી ગયો છુ તુંય, બાઈ માયાવીનું બળ શુંય; શું સગલને અહીં આવ્યો, તારા ભાઈનું ઉપરાણું લાવ્યો, ૧૭ વક્તવ્ય. બાઈ ભારેથી ગાજતો, મેળા દીધા અપાર; સામા સામી બોલીયા, પછે અરજુનનો કુમાર.

કહવા ૨૭ મું રાગ મહેણાનો તડોવડ બે જણાનો.

સામા સામી બે જણારે, સરખા સરખી બે જણારે; ચંદ્રકેત કહે કન્યા આપો, લાગો અગને પાય; અભેમુન્ય મુખ બોલીયો, એનો વરશે એની માય. સામા. ૧ ત્યારે ચંદ્રકેત બોલ્યો, વાણી બોલ તું મત્ર; બાપ કાકા તા હરા અડ્યા, તે કેહેવાયા મંત્રના પુત્ર. સામા. ૨ ચંદ્રકેતના સામું બોલ્યો, વીચારીને મન; મુજ સામે તું નથી લાયક, તારો બાપ દારીગો તન. સામા. ૩ તારે સામે કરણ પુત્ર કહે, તું તો સાંભળજે સીધું; જુગટ બાપ કાકા ને રમાડીને, કેવું રાજ સઉ લુંટી લીધું. સામા. ૪ મુલદ્રાનો પુત્ર બોલ્યો, હેમાં શુ હેતજ આવ્યું; મારા ભાઈ જનવર આપી, તમ પાસેથી લીધું નાણું. સામા. ૫ નાણું લીધે પુલારો નહી, હરખ મનમાં લાવી; તારી માતા દ્રોપદીને, કેવી મબામાં નચાવી. સામા. ૬ તારે અભેમુન બોલીયો, સાચી કોહો છો વાત; મારા ભાઈએ તુંજ કાઢીમાને નચાવી આખી રાત. સામા, ૭ ચંદ્રકેત વાણી વદો, એમાં સા હુઃખ દેખાડ્યા; અડ્યા તારા બાપ કાકા ને, કેવા હુઃખ દેવા વન કાડ્યા. સામા. ૮ અભેમુન્ય વાણી બોલીયો, એમાં શા વીચાર ધાર્યા; તારા પીતા કાકાએ શાક ખાધા, કેવા ઓકાવી હવાવી માર્યા. સામા. ૯ એમ એક એકને બોલ સવાયો, મારે રણની માંય; કરણ-રાજ સાંભળે છે, એના પેટમાં હે લાય. સામા. ૧૦ છોકરાથી કહે સવાય,

કામ ક્રોધે એને કીધું; વળી મારી વાત સાંભળી, મને દાસી પુત્ર મેળું દીધું. સામા. ૧૧ માટે મારા મનમાં સુજે, વીચારી સરવથી; ગમે એટલા બંને કુંવર મુજ, આને જીતવાના નથી. સામા. ૧૨ જીભા જેડી કરે અતીશે. શો કરવો ઉપાય; હવે એ વાત પડેતી મુકે તો, જીવ આલતું થાય. સામા. ૧૩ એમ સમજી કરણરાયે, વીચાર્યું છે મન; સાન કરીને સમજવીયા, પોતા કરા તન. સામા. ૧૬ કરણના બે પુત્ર સમજ્યા, કામ સપાટે કીધા; પછે અભેમુન્યને મારવા, હથીઆર હાથમાં લીધા. સામા. વલણ.—હથીયાર લીધા હાથમાં, માંડે જીવ કરવાય; અભેમુન્ય તઈયાર થયો, વીચારી મન માંય.

કડવા ૩૮ મું. રાગ ધનાસરાનો.

વૈશંપાય રૂશી વાણી બોલ્યા, સાંભળ્યને તું રાય; સામા સામી મોરચે રહીને, માંડુ જીવ કરવાય. ૧ અભેમુન્યે હથીઆર લીધા, તરત કર્યો ટંકાર; ત્યારે સામટા કૌરવ ઉઠ્યા, દેવા માંડ્યો માર. ૨ કરણના બે દીકરાએ, મુકવા માંડ્યા બાણ; અભેમુન્ય સામુ મુકે છે, ભાગે છે નીરવાણ. ૩ એ કથા રહી એટલે તું, સુણજન મેજ્ય રાય; માયાવીને જાદવ લડે તેનો કહું નહિમાય. ૪ મોરચે પ્રહુમન ઉભો, વિચારી દલ સ થ; હાથ ઉંચા કરતા કોપ્યા, યાદવ ત્યા સાક્ષાત. ૫ હેડંબાનો દીકરો એકલો, વિચાર્યું નીરધાર; છપનકોટી જાદવે ત્યાં દેવા માંડ્યો માર. ૬ ગુપ્તી ગેડીગોફળુ ગોળા, તીરકસ ને તરવાર; ઉઘાડાં આપુ ઘઉંછળ્યાં, દેવા માંડ્યો માર. ૭ હેડંબાના દીકરાએ વિચાર્યું તે દીસ; શહલા ઉપર જઈને કહીએ, પછાડયું પોતે શીશ. ૮ રી-શેશી એને શીશ પછાડયું, માયાવી અવતાર; કેશમાંથી પ્રગટ થયા છે, જંતુ જીવ હજર. ૯ પૃથ્વીનો પવન લાગ્યો ને મોટા થયા જંત; ત્રણ તાડવા ઉંચા થયા છે હાથ હાથના દંત. ૧૦ અતીશે ઉંચા નાકે બુચ્યા, ભરતા મોટી ફાળ; ઝાડ તાડે પર્વત લઈ આવ્યા, દેખાય છે વિકાળ. ૧૧ એમ અહીંયાં જીવ આરંભ્યું, કૌરવમાં શું થાય; વૃક્ષ કેતને ચંદ્રકેત, બે લડે છે રણની માંહ. ૧૨ વૃક્ષકેતનું બાણ અગણીતું, જાય છે જોર ઝપાટે; તેના સામું અભેમુન્યનું જાય છે, સુર સપાટે. ૧૩ એકના એક છેદી નાંખે, સુભદ્રા કુમાર; વૃક્ષકેતના એક બાણના, થાય છે દસ હજર. ૧૪ ચંદ્રકેતનાં બાણ વધે છે, થાય છે એટલે લક્ષ; અભેમુન્યના દસ સહસ્ત્ર થાયે, ઉંચા ચડીયા ચક્ષ. ૧૫ તે સરવે બાણ છેદી નાંખે, મુકે પરવાસ બાણ; વજ્ર અભેમુન્ય મારી

છેદે છે નિરવાણ. ૧૬ ત્યારે નાગાસ્ત્રનું બાણ મુકયું, નાગ નાઠા જાય; અભેમુ-
ન્યે ગરૂડાસ્ત્ર મેલ્યું, નાગ વેણી ખાય. ૧૭ ચંદ્રકેતે અગનાસ્ત્ર મેલ્યું, અગની
નાઠો જાય; અભેમુન્યે વરૂણાસ્ત્ર મેલ્યું, અગની ત્યાં એલવાય. ૧૮ અ-
ભેમુન્યતા બાણ ચાલે, કદીએ, અપરંપાર; જોર જાવું દીઠું કુંવરનું,
વીચારું સુર્ય કુમાર. ૧૯ અભેમુન્ય છે બાહાદુર મોટો, સત્ય કહ્યું આ ઠામ,
મારા છોકરા પાછા હશે છે, બોળશે મારૂં નામ. ૨૦ એમ જાણી ઉત્તર આ-
ણી, કરણ જુથે ચડીયો; મેઘનાદે કરી ગરજના, જુથે ટૂટી પડીયો. ૨૧ અ-
ગણીનો મંત્ર જાણીને મારે, બાંણ થાય અપાર; એક બાંણના જતા જતામાં
થાયે એશીહજર. ૨૨ અભેમુન્ય પાણુ બાંણુ મારે સેન્ય રહ્યું સઉ જાણી;
એક બાણના બાણ થાયે, હજર ત્યાંનો ચાળી. ૨૩ ગજુ એનું નથી પોસા-
તું, કરણ આગળ ત્યાંય; બાકી બીજના બાણ આવે, માર ઘણેરો ખાય. ૨૪
તો પાણુ નથી ગગનો પોતે, સુભદ્રાનો તત; જુથે ટકાવી જત્યા કરે છે, વી-
ચારે છે મન. ૨૫ જહવમાં બહુ જોર કરે છે, કશ પુત્ર પ્રદુમન; ત્યાં પાણુ એ-
કલો જુથ કરે છે, હેડ જાનો તત. ૨૬ માયાવીએ જુથ કર્યું છે, કરી કાર
મો કોપ; માયાવીનું બાણ મારી, માયા કરી અત્રોપ. ૨૭ એવું જાણી ઉત્તર
આણી, ગંટારગચ્છે તે દીપ; ફરીને પાણું પોતાનું સજાએ પછાડ્યું શીશ.
૨૮ ચાલીસ હજર રાક્ષક કીધા, ઉંચા ઝાઝા તાડ; હાથમાં ડંડા લેધને મંડ-
યા, લાંબા પોહોળા હાડ. ૨૯ ગંટારગચ્છે ફરી વીચાર્યું હરણ મનમાં લાવિ;
કેસ પછાડીને પાછી, રાક્ષણીજારે બનાવી. ૩૦ ચાલીસ હજર કરી રાક્ષસી
મોટા જેના ટોળા; સહસ્રો જેટલી છાતી જેની, ટુગર જેવા ટોળા. ૩૧ હાથ
માં ઝાલી સજ્જા મારે, પડે જહવ ત્યાંય; ચીસ પાડે કારમી તે, જીવ લેધ
નાઠા જાય. ૩૨ જહવ સરવે નાસવા માંડ્યું દીઠી રાક્ષસાણી અપાર; જહવ
ના સરવે જોધાને, પડવા માંડ્યો માર. ૩૩ હાથ ટાંટીયા ઝાલી ઉછાળે, બળ
કરીને પુર; કંધને સલા ઉપર પછાડે, મારી કરે ચકચુર. ૩૪ એમ જહવોને
કરે આકળા, માર ઘણેરો ખાય; કેટલાકને ઝાલી ઝાલીને, ઉછાળે ગગનમાં
ય. ૩૫ જીવ જહવના જવારે બેઠા, જણાવ્યું ઝાણુ જોર; રાક્ષસને વળી રાક્ષસ
ણીયો, કરતી શોર બકાર. ૩૬ ભુડણ મુખી ગરધવ મુખી, સ્વાંન શીયાળનુ
મુખ; દાંતે કરડી નાંખે છે, દેવા માંડ્યું દુઃખ. ૩૭ હાથમાં એના સ્થાંન
ઝાલી, જહવ ઉપર મારે; તાડપુર ઉંચાં છે તે, છુટ્ટે ઢસે ધારે. ૩૮ છુટ્ટા કેસે
પગની ઢસે, મારે અપરંપાર, સઉ સેન્યા જહવની તે, ઘણો ખાય છે માર.

૩૯ એક જહવ ઉપર પડતી, રાક્ષસી ત્યાં નીરવાણ; પગનિ હેઠે જહવ નાં
 ખે, કરે છે કચરધાણ. ૪૦ જહવ જોખા હાર ખાય છે, પામે છે સવળા ત્રાસ;
 જીભાની આશા નથી રહેતી, કરતાં નાશા નાશ. ૪૧ જહવથી જહવને લે
 ઇને, આડા અવળી ચાલે; કંઈક પગની હેઠે દખાવે, કંઈ નસકોરામાં ધાલે.
 ૪૨ જહવના ટોળામાં પડતી, ઉપર ચડી અનકુળ; કંઈક જહવ હેઠા નાં-
 ખે, ભરે મુળમાં ધુળ. ૪૩ વળી કંઈકની આંખો ભરતી, ફરતી ચારે પાસ;
 ખોખે ખોખે ધુળ ડિછાળે. કરે જહવ નારા નાશ. ૪૪ હભા ઉભા જહવ
 સરવે, આંખો ચોળી જય દેડી; રાક્ષમણીયો પાછલ પડતી, એવી જીવંતો જો
 ડી જગ ગટારગચ્છ આંધેથી જંતો, મોરોતો પેતાને મન; ગગન ઉપર ચે-
 ડી ગયો છે, હેડાંખાતો તન. ૪૫ વળી વગડામાં નારી જાણે, જોર ઝાઝુ દા
 ખે; ઝાડ પાડને પરવત લાવી, જહવ ઉપર નાંખે. ૪૬ જહવ બચારા ગયા
 ર નારી, અંતે શું કહેવાય; હેડાંખાતો દીકરા આગળ, કાંઈથી નવ ટકાય.
 ૪૭ જહવમાં આતું જીવ થાય છે, કારવમાં શું થાય; અભિમુન્યના ઉપર
 કહીએ, કોપ્યો કરણનાય. ૪૮ કરણનાયને કાળ અડ્યો છે, લાજ કીધી લોપ;
 માયાવીના રથ ભાંગ્યો તે, કરી કારમાં કોપ. ૪૯ પગપાળો ત્યાં થઈ ગયો
 છે, અરજીનનો કુમાર; એક બોરણમાં ઉભો રહ્યો છે, ઘણું કરે પોકાર. ૫૦
 આ બાંધવ મારા વીચાર ધારા, વીચારે મનમાંય; પગપાળો ઉભો રહ્યોછું,
 કરોને મારી સાય. પર જુઓ ઘાંટા ઘડા રહે છે, તે દેકાણે જ્યારે; ગટારગ
 ચ્છે આંધેથી દીકો; પગપાળો બંધુ ત્યાગ. ૫૧ કરણનાયને માર પડે છે, શરી
 ર વીંધાઈ જાય; ભાંગેરાં ભાંગેલાં ગાંધ્યા છે, ન - કીસમ કંખાય. ૫૨ ગટાર
 ગચ્છને સંભારે છે, વીચારે છે મન; બાંધવ મારી વાદારે આવો, બોલો મુ-
 ખ વચન. ૫૩ એવામાં હચેથી જંતુ, બાંધવ મુજ પામે કષ્ટ; એકલો ઉભો
 એ રહ્યો છે. દીકો ગટારગચ્છે ઢણ. ૫૪ બાંધવે દુઃખીયો જાણીને, તરત ત્યાં
 ગડગડીયા; દુરજંથનનાને જે દરથના, રથમાં આવી પડીયા. ૫૫ જે દરથ-
 ને ઝવી ફેકી દીધો, અંતામાં નવ પેદા; અછોડા હાથમાં ઝાલીને, રથ હાંક
 વાને બેઠો. ૫૬ બાંધવ પાસે લાગે સપાટે, વીચાર મનમાં વધારો; પોતાના
 ભાઈને લેઈને, રથમાં ત્યાં બેસાડ્યો. ૫૭ અભિમુન્ય કહે વીરા મારા, હવે ક-
 શી નહી ચલ્યાય; તમે ત્યાં પુર કરીને આવો, બાંધવ મારા આંહ. ૬૦ એ
 હું નાંભળી નાંઠો પોતે, અતીશે રીસે ચડીયા; છાંતોમાનો પ્રદુમનના, રથ
 તળે જઈ પડીયા. ૬૧ માથા ઉપર લેઈને પોતે, રથ લેઈ ગયો ગગન; ઉપર

જઈને કરી ગરજના, હેડ પાનો તન. ૬૨ આ કમળા દોડના પૂજને, સાચી
વાતજ કહું; તુજને તારા રથ સહિત હું, ફરીએ નાંખી દેઉં. ૬૩ મહુમને
વાત સાંભળી, વીચાર મનમાં ઠીધો; બોલો જેવો હાથમાં સાંધો, તેનો નગર
માં ફેંછી દીધો. ૬૪ મોરચાવાગાને ફેંછી દીધો, કર જાદવ ઉપર ભેર; હેડ
પાનો દીકરો તે, કરતો શોર મકોર. ૬૫ હેવે સહિ રાક્ષસને રાક્ષસણીયો, ગ
રવા થઈને ગાઠા; જાદવે જાણ્યું જવ જશે, મુઠીયો વાલી નાઠા. ૬૬ ભારે
ભંગાણુ દળમાં પાડ્યું નાઠા જાદવ જન; પછે રાક્ષસની મતે બોલ્યો, હેડ
પાનો તન ૬૭ વલણ. હવે તારો રાક્ષસ સરવે, તનગર અહીં થઈએ; ભાઈ
મારો જુધ કરે છે, તેની વાહારે જઈએ.

કડવા ૩૮ મું રાગ આહોરાયજનો

વૈશંપાયે રૂશી ત્યાં બોલ્યા સાંભલને તું રાય; ત્યાર પછી શું નિપજ્યું
કહું વીસ્તારી મહીગાય. અહો રાયજ. ૧ હેડ પાનો દીકરાની આગના લી-
ધી જ્યારે; અમેમુન્યની વાહારે ચડીયા સહિ દુટી પડીયા ત્યારે. અહો ર
રાક્ષસ ને રાક્ષસણીયો લેઈને, ઉંચે ચડ્યો હેડ પાનો તન; માયાવાગો દીકરો
એ, જઈ પહોંચ્યા ગંગા. અહો રાય ૩ કોરવ કારમો કાળ કરે છે, કરતા
ઝાંઝો શોર; અમેમુન્યે આગતા તીઠ, ખેલે વાળ્ય જેમ અહો રાયજ. ૪ જી
મ કરે પુત્ર જન્મે. ગિધી કંત્યું ધન્ય; અતુર વીતમાં પેલી ગયો, અહી
જેર કરે છે કરણ. અહો રાયજ. ૫ એમ જણી ઉત્તર આણી. કોધે ઝાંઝો
ચડીયે; કરણરાયને ખગર નથીર, એના રથ નીચે પડીયા અહો રાય. ૬
મેવ પેરે કરી ગરજના, જાણ્યું આ કોણુ આવ્યું; એ કરણ કાકા વીચાર
કરજે, મારી કાઢીને રંડાવું. અહો રાય. ૭ કરણરાયને કાળ ચડ્યો છે,
જુધ જખર મચીયું; હવે મારા ભોગ મળ્યા છે, આવ્યું ગટારગંછીયું.
અહો રાયજ. ૮ વાંકો વળીયો કરણ રાજ, મારવા વીચાર ઠીધો; કરણે
હાથમાં સાંગ ઝાલી, નથને ફેંછી દીધો. અહો રાયજ. ૯ હાડકાં એના ભાંગી
નાંખ્યા, ત્યાંથી ઉંચે ચડીયો; દુરજેધન હાથીપર બેઠો, તેના ઉપર જઈ પ-
ડીયો. અહો રાય. ૧૦ ગદારે એની ફેંછી દીધી, મન કયા વીચાર; સકુનિને
હેઠો નાંખ્યો એને માર્યા તમાચા ચાર. અહો રાય. ૧૧ સકુનિ ગજરાવા માં-
ડ્યો, જરૂર જવડો જાય; એ હેડ પાનો દીકરા, તમે કરને મારી સાહાય.
અહો રાય. ૧૨ દુરજેધનને મારતા માંડ્યો, ગરવા થઈને માંડા; માંમે ને ભા-

સુજ બેઠિએ, જીવ લેધને નાહા. અહો રાયજી. ૧૩ દુરજોધન ત્યાં આંચો
 હાથમાં, થયો અવળો સંજોગ; ગટારગંધને હાથ અડ્યોછું, મારા મળ્યા
 કરમેના ભોગ. અહો રાયજી. ૧૪ હાથ જોડી કહેવા માંડ્યું, આતે શું
 કહેવાય; લક્ષમણો હવે નથી પરણ્યો, ભાનુમતી એની માય. અહો રાયે.
 ૧૫ માટે જીવ મારો ઉગારો, મેં આધી ભુલથાપ; હવે અહીં નથી ઉભો
 રહેવાનો, તમે છો મારા માખાપ. અહો રાય. ૧૬ માયાવીએ મન વી
 ચાર્યું, એના અવતારને ધીક્કાર; બે કાન આંખળીને એને, માર્યા તમા
 આ ચાર. અહો રાયજી. ૧૭ જીવ લેધને નામે પોતે, દુરીયોધન જે રા-
 ય; રાક્ષસ માયાવી દેખે ને, જીવ એનો તે જાય. અહો રાયજી. ૧૮
 ભાઈના રથમાં આવી બેઠો સંભાર્યા દીનોનાથ; સારથી એ થઈને બેઠો,
 અછોડા લીધા હાથ. અહો રાયજી. ૧૯ અભેમુન્યને હરણ થયો છે,
 કામ કેવું કીધું; છોકરાને મારવાને, હળમુશળ હાથમાં લીધું. અહો
 રાયજી. ૨૦ અવીનાશીને જોટું લાગ્યું, દ્રષ્ટી કરી છે વઠ; જદવ સઘ-
 ણા મારવા અતરભુજે, લીધું ચક્ર. અહો રાયજી. ૨૧ ગંગાજના દીકરા
 બોદ્યા, કામ વીચારી કરજો; અમારે તમારે લડ્યું પડ્યો. વિચારી આ
 યુધ ધરજો. અહો રાયજી. ૨૨ બલીભદ્રને જોધું લાગ્યું, આ શો અવ-
 ળો ધારો; ગંગાજના દીકરા કહે છે, એ છોકરો અમારો. અહો રાયજી.
 ૨૩ માટે તમને નહીં મારવા દેડિ, વાન વીવેકે વરણ્યો; એનો વીવાહ
 કરેલો તે એ કન્યાને પરણ્યો. અહો રાયજી. ૨૪ અમાં એના વાંક શાનો
 લડો છો શા સાડ; તમે જો છોકરાને મારો તો, તમને કુટી માડ. અહો
 રાયજી. ૨૫ કળ્ણ કહે છે મને રીસ ચડે છે, યાદવ માડ આજ; છોકરા
 નો વાંક શો છે, તમ ઉપર મને દાઝ. અહો રાયજી. ૨૬ બલીભદ્રને
 જોટું લાગ્યું, શીદ મને ગભરાવે; જદવનો શો વાંક પડ્યો, તે તમે મ-
 ને બતાવો. અહો રાયજી. ૨૭ ત્યારે કળ્ણ બોલી ઉઠ્યા, છોકરાંનો શો વાંક;
 એમને એમની કન્યા લીધિ, વીર વગાડી હાક. અહો રાયજી. ૨૮ ભીષ્મ
 કહે છે દ્રોણ ગુરને, હવે ન ધરશો બીક; ધરમાને ધરમાં સળગે છે,
 હવે થયું છે કીક. અહો રાયજી. ૨૯ બલીભદ્ર કળ્ણને કહે છે સાંભળે અં-
 તઃકરણ; શામાટે એને અહિઆ આવી, કર્યું સુરેખાનું હરણ; અહો રાયજી.
 ૩૦ શ્રી કળ્ણ કહે મોટા ભાઈ, જાણ્યું જગતના લોક; શા માટે તમે તો
 કહીજે, વીવાહ કીધો ફેક. અહો રાયજી. ૩૧ તેના ફળ આ સરવે ઉગ્યાં કામ

છોકરે કીધું; કૃષ્ણ કેરી તવા સાંભળી હળમુશળ ફેંટી દીધું. અહોરાયજી ૩૨
ભાઈ હવે મારે નથી બોલવું, ભાગી મારી હામ; હું જાણું છે ઉપર રહિને,
તેં કરાવ્યું કામ. અહો રાયજી. ૩૩ હળધારી હળ પછાડી ઉઠ્યા, બોલ્યા છે
સરંવથી; પુત્રી મારી ખતાવ છોકરા, મોકલવાનો નથી. અહો રાયજી. ૩૪
ત્યારે ભીમનો દીકરો બોલ્યો, તતપર વહેલો થાઓ; સુરેખા જો લેવિ હોય
તો, અશોકબાગમાં જાઓ. અહો રાયજી. ૩૫ વાત સાંભળી બળદેવ નાકા,
આવ્યા ભોંયરા માંડ; ગટોરગચ્છના રાક્ષસ મારી, સુરેખા લીધી ત્યાંક.
અહો રાયજી. ૩૬ ખભારે ઉપર પુત્રી લીધી, હેયામાં કળકળીયા; બાહુ બ-
ળીયા બળીભદ્ર તે, ઘરભણી પાછા વળીયા. અહો રાયજી. ૩૭ કૌરવ દા-
રેલો ભેગા થઈને, આલો તતપર થઈએ; સુરેખા બળીભદ્ર લઈ ગયા, માટે
કન્યા લેવા જઈએ. અહો રાયજી. ૩૮ ચારે ચંદાળ પાસે આવ્યા, કહી
બળભદ્રને વાત; અહીં આવી છોકરાએ, ઘણો કર્યો ઉતપાત. અહો રાયજી.
૩૯ અમને આવા નિત્ય નડે છે, વળી દેખાતા રાંક; તમે નજરે જોયું છે,
જુઓને કોનો વાંક. અહો રાયજી. ૪૦ ખાડો ખોદે તે તો પડશે, કર્યો અમને
અન્યાય; થનાઈ તે થઈ ગયું, લાવો સુરેખા કન્યાય. અહોરાયજી. ૪૧ બળી-
ભદ્રને રીસ ચડી છે, વીચાર મનમાં કર; મારી પુત્રી સુરેખાને, શું કરાવું
બે વર અહો રાયજી. ૪૨ અહીંઆં ચારે વાત કરે છે, સાંભળને તું રાય;
ભાનુમતિ દેરાણીયો સાથે, હસ્તીનાપુર જાય. અહો રાયજી. ૪૩ દુરીયોધન
કહેતો આવ્યો તો, તમે તૈયાર થાજો; હમે કન્યા લઈ આવીશું, તમે હસ્તીના
પુર જાજો. અહોરાયજી. ૪૪ બળીભદ્રને રીસ ચઢી છે, ગયા ચારને મારવાય;
વાત સાંભળી ચારે જણા ત્યાં નાશી જાય. અહો રાયજી. ૪૫ ચાર સતીયાને
શ્રી કૃષ્ણ ઉભા જ્યાં મેલન; પાસે આવી પગે લાગ્યા, પાંદુના સંતાન.
અહો રાયજી. ૪૬ ગંગાના દીકરા હરીને બોલ્યા, તું નથી દેવની વેઠ; ધન્ય
પીતા તારા ભીમસેનને, ધન્ય તારી માનું પેટ. અહોરાયજી. ૪૮ પગે લાગીને
ગટોરગચ્છ કહે, સત્ય બોલુ દાદા આપ; એ પુન્ય સંઘળુ ઘરડાનું છે, એ ત-
મારો પરતાપ. ૪૯ ઓ હેડંબાના દીકરા તે, વગાડી વીર હાક; આજે ક્ષત્રીનું
સુરાતાયુ ફરી, રાખુ કુળનું નાક અહોરાય. ૫૦ અભેમુન્ય કહેછે દાદા, બોલ
રૂઢેહમાં સેહેજો; પીતા કાકા આવે વનથી, ત્યાં સુધી ભાઈ પાસે રહેજો. અહો
રાય. ૫૧ કપટ કરે તેવા કૌરવ છે, મારે તેને ઠેર; તે માટે ઓ ગટોરગચ્છ
તું, રાખજે તારે ઘેર. અહો રાય. ૫૨ ગટોરગચ્છ કહે સાડ દાદ, બોલ રૂઢે

માં સહેજે; મા દીકરો મુજ ઘેર રહેશે, તમે કુંતા માની ખખર લેજો. અ-
હો રાય, ૫૩ ગગાના દીકરા બોલી ઉઠ્યા, સાંભળો પુરણ પેર; કુંતા ॥
ફર નવ્ય કરશે, રહેશે વીદુરને ઘેર. અહો રાય, ૫૪ બંને ભાઈએ માગી
આજ્ઞા, પગે લાગીને જાય; આરે સતીયા ને શ્રી કરન તે, પોતે થયા વિદાય.
અહો રાય ૫૫ વલણ.—સરવે ત્યાં વેરાઈ ગયા, સાંભળને તું રાય; હવે
કૌરવના નારીઓ ગઈ છે, ત્યાં ૧ શું હવે થાય.

કડવા ૪૦ મં. રાગ આખાહરણના સાખાનો.

ધેસંપાય રૂશી કહે વચન, તું તો સાંભળ્યને રાજન; સત્યવાદી ત્યાંથી
જાય, પ્રભુ ગયા દ્વારકાં માંહ. ૧ હેડંબાસુત ત્યાંથી જાય, તેને વિચારું મન-
માંહ; બાંધવ ઉભા રહો અહીં લગાર, મને નથી થવાની વાર. ૨ એમ ક-
હીને આલ્યો ભીમ તંન, પોતે બન્યો દુરજોધન; કાર્મી રાક્ષસ બીજ ત્યાંય,
જાણે કૌરવ સૌ દેખાય. ૩ થયા કારભારી ત્યાં ખટ, આવો નારીઓ પાસે
ઝટ; તવ બોલી ભાનુમતી રાણી, તમે આવ્યા હર્ષજ આણી. ૪ લાવો
સુરેખા કન્યાય, અમને દેખી હર્ષજ થાય; બોલ્યો દુરજોધન ધરી શર્મે,
નીકળ્યું તારું પુટેલું કર્મ. ૫ તુજ પગલે આસું થયું, મારું સરવસ ધન
ગયું; મેં તો ખાઈ લાખેણી લાજ, નવ સર કાંઈએ કાજ. ૬ તું તો નીકળી
અભાગણી થઈ, જાણે કુભારને ઘેર જાણી; ભાનુમતી બોલી તતકાળ, પુ-
ટેલું તમારું કપાળ. ૭ મારા ભાગ્યતાણી ગઈ વહુ, મને કહેશે નારી સહુ;
તમ પાલવે નવ્ય પામી સુખ, નવ દેખાડશે તમ મુખ. ૮ ત્યારે ચડી
દુરજોધનને રીસ, ભાનુમતીનું ઝાલ્યું શીશ; એના આંખળી ઝાલ્યા કેશ,
એને મારી પગની ઠેશ. ૯ કૌરવ વાત રૂઢે નવ્ય ધારે, સા પોતાની અ-
સ્તીને મારે; લાંબો ગડદાપાટુ અપાર, સડિએ દેવા માંડ્યો માર. ૧૦ કાંઈએ
બેલ નારીના ન સાંખ્યા, સડિના હાડકાં ભાગી નાંખ્યા; કાંઈ રૂઢે છે પાડીને
પોક, સડિ નારીને થયો શોક. ૧૧ નથી મારતાં કરતા વીચાર, હેડંબાસુને
ધાર્યું સાર; એમ કરી થડી બે ચાર, ત્યાંથી નાંઠા ભીમકુમાર. ૧૨ શકુની રૂપે
હસ્તીનાપુર ગયો, ધત્રાષ્ટર પાસે ઉભો રહ્યો; કયો સહુનો જોવો સંકેત, આવ્યું
આંધળાને હેત. ૧૩ પુછે છે ત્યાં રાજન, શકુની વદ્યારે વચન; ત્યાંતો થયું રે
ખોટું કામ, તમ પુત્રે બોલ્યું નામ. ૧૪ ત્યારે બોલ્યા ધત્રાષ્ટરરાય, જન
ક્યારે કરી વીદાય; ત્યારે બોલ્યા શકુની સહી, જન ઠેકાણે કાણુજ થઈ.
૧૫ ત્યાં તો થઈ ગયો કાળો કેર, વાળ્યું પાંડુ પુત્રે વેર; શુભ પુત્ર સોય ત-

મારા, તે એક છોકરાએ માર્યા. ૧૬ રોતાં રોતાં કરે છે વાત, ત્યાં તો થયે
 ધણે ઉદ્ધમાત; ગટારગચ્છ ને અભેગાન, એમને કરી જનની કાળ. ૧૭
 મોટા બાળ બચ્ચા ને નારી, મારી નાખ્યાં સરવે ધારી; નથી ઉગરો એ કે
 જન, હું એકલો આવો આ દન. ૧૮ ત્યાં આવ્યા ચારનું ભીમનો તન,
 હું સત્ય બોલું વચન; એવું કહું જે હસ્તીનાપુર જઈશું, ત્યાં ગાદીના રાજ
 થઈશું. ૧૯ હવે આપણે કરશું સેદેલ, મોટા ભાગણ મેદેલ; વાત સાંભળી
 રાયે જ્યારે, શીશ પછાડ્યું પોતીકુ ત્યારે. ૨૦ શોક ઝાઝો મનમાં લાવ્યા,
 સઉ સેવકને બોલાવ્યા; બાવ રૂદે મારા સાંખો, સરવે સોયે મેદેલ ભાગી
 નાંખો. ૨૧ હાથેલી જેવું કરી નાંખું, એવું વળ આંધળે ભાળ્યું; એવું કરી
 નાંખી ત્યાંય, પાછો પેતે થયો વીદાય ૨૨ આવ્યો બાંધવ કરી પાસ, એ
 વાત કહી કરી ક્યાર; પળું કૌરવ આવ્યા જ્યારે, લડાઈ હીડા બોલ્યા ત્યારે.
 ૨૩ કેમ રૂવો છો સવળી રાણી, કેમ આંખે આવ્યા છે પાણી; ત્યારે બોલી
 ભાનુમતી, બળી ગઈ તમારી ગતી. ૨૪ વાત સાચી તમારી સાંખી, અ-
 મને સઉને મારી નાંખી; હવે બેઠા થઈ તમે ડાહ્યા, શું કરવા વાતે વાહ્યા.
 ૨૫ બોલો દુરજ્ઞેધન રાજન; માગા વીચારો ને મન; કોણે કર્યું હશે એ વું
 કામ, કર્યું ગટારગચ્છે તમામ. ૨૬ દુરજ્ઞેધન ઉદાસી થયો, સઉને તેડી હ-
 સ્તીનાપુર ગયો, ત્યાંજેડિ તો ઉજડ હોય, મામા હાથ કરાવું તે કોય. ૨૭
 બોલો સકુની મામા વચન, અહીં કઈ ભીમનો તન; ચારે સતીયા હસે
 અપાર, ધન્ય હેડખાના કુમાર. ૨૮ તારી જુદ્ધીની બલીહારી, જે આવી
 વીધા ધારી; ધન્ય ધન્ય છે તારા માત; ધન્ય ધન્ય છે ભીમ તાત. ૨૯ કહી
 ધત્રાપુરે માંડી વાત, હું જન સાથે આવું સાક્ષાત; એ તો આવ્યો તો ભીમ-
 કુમાર, એની વિદ્યા અપરંપાર. ૩૦ હજુ પાંડવ ધાંધક છે સારા, નાના
 પુત્ર થયા નહારા; તેમાં અભેમુન્ય હજુ ઠાંક, પણ ગટારગચ્છની બહુ બીક.
 ૩૧ પળે બે ભાઈ ચાલી ગયા, હેડખાના વનમાં રહ્યા; જન લાગ્યા કાકીને
 પાય, આશીસ દેતાં આપ ૩૨ રહ્યા બે જળુ હેડખા વન, કહ્યા કુંતાને
 ભીસ્મે વચન: પાંડવ છે દ્વીત વનમાંય, શ્રી કૃષ્ણ કરશે સહાય. ૩૩ કરે ભક્ત
 કરા કાજ, રાખે શ્રી કૃષ્ણ સૌની લાજ; જેને પ્રભુની સેવા કરી, તેના માત
 પીતા જેસે કરી. ૩૪. વલણ.—પ્રભુની સેવા જે કરે, તેના પોચે ઠાડ; સુ-
 રેખા હરણ પુર કર્યું, બોલો જે જે શ્રી રણછોડ.

-૪૨-વેચાતાં પુસ્તકોની યાદી-૪૩-

ભજન-કીર્તન.

કિ રા.આ પૈ.

છાંદમૃતકીર્તનમાળાભાગ ૧-૨-૩મળી.	૦-૬-૦
જ્ઞાનયાત્રાના પદસંગ્રહ	૦-૮-૦
ઉપદેશ ચિંતામણી...	૦-૬-૦
ગોધચિંતામણી (રૂપિરજકૃત) ...	૦-૫-૦
ભજનભંડાર	૦-૧૦-૦
પદસંગ્રહ પ્રણાકર	૧-૦-૦
ગોવર્ધન પદસંગ્રહ	૦-૮-૦
આત્મજ્ઞાનનોભંડારઅથવાભજનસંગ્રહ	૦-૮-૦
ખચ ક્ષે ગુલમર	૦ ૧૨-૦
ભજનસાગરઅનેભવસાગરતરવાની પુણ. ૧-૧૦-૦	
ધન્યપ્રાર્થના માળા ભાગ ૧ લો	૦-૮-૦
,, ભાગ ૨ જો	૦-૧૨-૦
કળીરલીલામૃત(કળીરમાહેબનાવેઅન્ય૦) ૦-૧૨-૦	
ભજનરતનનાવળીબીડી(હિંદુસ્તાનીભાગ) ૧-૪-૦	
વલ્લભ પદમાળા	૦-૧૨-૦

ગરબા દેવીભક્તો માટે.

ભગવતી કાવ્ય	૧-૮-૦
શક્તિકાવ્ય તથા અંબીકાકાવ્ય...	૦-૧૦-૦
નવરાત્રીના ગરબા	૦-૨-૦
ચતુર્સ્ત્રીમનોદરગરબાવળી (ત્રણ ભાગ)	૦-૪-૦
સ્ત્રી મનોરંજક ગરબાવળી...	૦-૧-૦
ગરબાવળી (કવિ દલપતરામ કૃત)	૦-૧-૦

કાવ્યનાં પુસ્તકો.

દ્યારાગકૃત કવિતા સંગ્રહ મ્હેટુ	૧-૮-૦
,, નાનુ	૦-૬-૦
વલ્લભ કાવ્ય ભાગ ૧ લો ...	૦-૬-૦
,, ભાગ ૨ જો ...	૦-૮-૦
દલપતકાવ્ય ભાગ ૧-૨ મળી મ પૂર્ણ	૩-૦-૦
કાવ્યસુખ (રચેહોડ ગલ્લુરામકૃત)	૧-૧૨-૦
કાવ્યસરિતા... ..	૧-૮-૦
શામળસતશાહિ	૦-૩-૦
સંપલક્ષ્મી સંવાદ	૦-૧-૦
જ્ઞાનરખાનની ચર્ચા	૦-૧-૦

કિ. રા.આ પૈ.

કાવ્ય-મસાકર	૧-૦-૦
--------------------	-------

કથાનાં રાગરાગણીમાં.

કૃષ્ણચરિત્ર (ગિ.મરકૃત ગોકુલલીલા,	
મયુર્વંશીના, હારકાંઠાલા ...	૧-૦-૦
ગીરધર કૃત રામાયણ મ્હેટુ ...	૨-૮-૦
ગીરધર કૃત વસાવું રામાયણ ...	૦ ૧૦ ૦
મહાભાગ્ય(દલભગમ સુરજરાગકૃત)	૩-૦-૦
,, (દુર્ગાશંકર કૃત)	૨-૦-૦
,, (જગજીવન આશારામકૃત)	૪-૦-૦
શિવપુરાણ (દુર્ગાશંકર કૃત)	૧-૮-૦
જલધર આખ્યાન (રેવાશંકરકૃત)	૦-૧૨ ૦
પ્રહ્લાદ આખ્યાન (પ્રેમાનંદકૃત)	૦-૪-૦
ચંદીપાઠ પ્રાકૃત શિવદામ કૃત)	૦-૧-૦
રામાયણના ચંદ્રાવળી (સુદહારામકૃત)	૧-૦-૦
નળાખ્યાન (પ્રેમાનંદ કૃત) ...	૦-૪-૦
વનપર્વ (ચિત્રસંહિત)	૨-૦-૦

વૈષ્ણવ ઉપયોગી.

ખસોઆવન વૈષ્ણવની વાર્તા ...	૧-૦-૦
ચારશી વૈષ્ણવની વાર્તા...	૦-૬-૦
ધોળ પદસંગ્રહ	૦-૪ ૦
વૈષ્ણવના નિત્યનિયમ	૦-૧-૦
નિત્યનિયમવર આચાર્યના કીર્તન	૧-૦-૦
વલ્લભાખ્યાન	૦-૧-૦
ગોવર્ધનનાથજીનું પ્રાગટ્...	૦-૧-૦
વૈષ્ણવના નિત્યનિયમના ૩૨ અન્યશાસ્ત્રી	૦-૨-૦
પુસ્તકો વેલુપેયલથી મોકલવામાં આવશે.	
ઉપલાં પુસ્તકો ઉપરાંત જ્ઞાનપયોગી બીજાં પુ.	
સ્તકો નોવેલો, પદ્યવાર્તા તેમજ વૈદ્યક, જ્યો	
તિપ સંબંધી, મુસલમાની કીસ્સા, વિગેરે સં	
સ્કૃત. ગુજરાતી અને હિંદુસ્તાની પુસ્તકોનું	
“સુચિપત્ર” કયાટલોગ, અર્ધા આનાની પોસ્ટ-	
ની ટીકીટ મોકલવાથી મરત મોકલવામાં	
આવશે.	

મળવાનાં દેખાણા—

મહાદેવ રામ ઈંદ્ર જગજીવન પુસ્તકાલય.

૨૧ હરવાજો—અમદાવાદ.

—૨૭ વેયવાનાં પુસ્તકો.૨૭—

શ્રી કૃષ્ણ ચરિત્ર ગોકુળલીલા, મથુરાલીલા, અને દ્વારકાલીલા અર્થાત શ્રી ભગવાનના ૧ મસ્કંધનું ગુજરાતી કવિતામાં ઉત્તમ રાગ રાગણી સાથે કવિરત્ન શ્રી રઘસનું રચેલ ચરિત્ર વૈશ્ણવીસંપ્રદાય અને કથા કરનાર બ્રાહ્મણોને આતિ ઉચોગી સુપરરો આઠ પેશ ૪૦૦ પૃષ્ઠ છતા મૂલ્ય ૧-૮-૦ પોસ્ટ ૦-૪

મહાભારત વ્યાસ વલ્લભરામ સૂર્યરામકૃત (ચિત્રો સહિત) મહાભારતની કથા કરવા પંકાયલા વ્યાસ વલ્લભરામની રસિક વાણીથી મોઢ ભાગેજ અનુષ્ટુ હ તેમનું રચેલું ભારત રસિક અને મનવાંછીત દુગ આપનારું હોવા છતા તથા મોટી સાદુ નાં લગભગ ૧૦૨૫ પાનાં ગોટલું મોટું કદ હોવા છતા આવૃત્તિમાં વ્યાસજીનું ચિત્ર અને બી પણ ઉત્તમ ચિત્રો નાખ્યા છે. મૂલ્ય ૩-૦-૦ પોસ્ટ ૦-૮-

બલધર આખ્યાન (ખંભાત નિવાસી કવિ રેવાશંકરકૃત) એ મહાભારતમાં રસિક આખ્યાન છે. તેમજ કથા પ્રસંગના રેકાણે રેકાણે અને લીટીવાળા મોટા અક્ષરો હોવાથી વૃદ્ધાને પણ વાંચવા સુગમ પડે તેવું છતા— મૂલ્ય ૦-૧૨-૦ ૮-૨-

અખાની વાણી અને ગંગાવિનોદ જેમાં અખાના બનાવેલા આઠ અધ્યાયો જેવા કે અમેગોતા, ૨ પચીકરણ ૩ બ્રહ્મલીલા, ૪ અનુભવખિંદુ ૫ ચિત્તવિચારસવાદ ૬ ગરુ શિષ્ય વાદ ૭ કૈવલ્યગીતા ૮ સંતપ્રિયા ઉપન્યાસ ૭૫૬ છંપો તથા ૪૬ પદો અખાનું જીવન ચરત પ્રાંત પ્રખ્યાત કવી ગંગા આરોહના કવીતાનો પણ સમાવેસ કર્યો છે તે છતાં. ૦-૧૨-૦ ૦-

શિવ શક્તિ પ્રાર્થના માળા શિવભક્તોને અત્યુપયોગી તદ્દન નવી અને જક આ કાલ ઉછરતા વયના છોકરાઓ નાટકના સંસર્ગથી ગાય બનવા તથા વ્યભિચારદી ખરાબ લતમાં ફસાઈ ખ્યાર થાય છે, તેઓને સન્માર્ગમાં દોરવા ત આ ગરબા ગરબાઓ અને હાલના જમાનામાં બજવાતાં નાટકોના રાગો વગેરેની દબના શક્તિ આનંદ કૃષ્ણજીના બજન કીર્તન સંબંધી ગાયનોનોજ સંગ્રહ છે, એથી સ્વધર્મ કપર ક વધે છે અને ખોટા માર્ગ દોરાઈ ખરાબીને પાત્ર થતા આટકે છે માટે દરેક છોકરાઓના પીતાઓએ સંતતી બાળ્યોને ન બેઠી પડે તે માટે આ પુસ્તક ખરીદી તે તરફ છોકરા લક્ષ દોરાવવું ઘટે છે કે ખરિજામે પચાતાપ કરવાનો વખતજ ન આવે. પુસ્તકનું કદ ડેમી ૮ પૃષ્ઠ ૨૭૦ છતાં જનહિતાયે માત્ર ૧-૦-૦ ૦-૨-

કાવ્યદોહન ભાગ ૧-૨-૩ મળી સંપૂર્ણ. જેમાં નીતિ, સંગાર અને વૈરાગ્ય એમ ત્રિ વિભાગ પાડવામાં આવ્યા છે. જેમાં સુંદર—મનહર ભાવ ભેદ, રસ, અલંકાર અને નયનભેદથી ભરપુર આપણા ગુર્જર કવિઓએ ગુર્જરી ગિરિને શુણ્ણકૃત કરવા પ્રયત્ન ૫ પદ્યબધથી ચના કવેલ છે. તેમજ મહાન નીતિમાન નરરત્ન નજરાજ વગેરે રાજાઓના આખ્યાન પણ વિદ્યમાન છે. કદ રોયલ આઠ પેશ ૫૫ ૪૦૦ છતાં આનંદની વાર્તા છે. કિં માત્ર. ૧-૦-૦ ૦-૩-

મહાદેવ રામચંદ્ર જગુષ્ટ પુકસેલર.

મજુરશાળે-અમદાવાદ.

